

COI Focus

JEMEN

Veiligheidssituatie

28 november 2022 (update)

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen. De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding.....	4
1. Algemene context	5
1.1. Beknopte voorgeschiedenis	5
1.2. Recente gebeurtenissen.....	5
2. Actoren van geweld.....	9
2.1. al-Houthi's	9
2.2. Jemenitische regering	11
2.2.1. Algemeen	11
2.2.2. Legereenheden	12
2.3. Joint Forces.....	12
2.3.1. Guards of the Republic	13
2.3.2. Giant Brigades	13
2.3.3. Tihama Resistance.....	13
2.4. Islah	14
2.5. De Southern Transitional Council	14
2.6. Saoedi-geleide coalitie.....	15
2.7. Tribale milities.....	17
2.8. Al-Qaeda in the Arabian Peninsula – Ansar al-Sharia	19
2.9. Islamic State.....	21
2.10. Verenigde Staten van Amerika.....	21
3. Aard en intensiteit van het geweld	22
3.1. Noordwest-Jemen.....	23
3.1.1. Aantal incidenten.....	23
3.1.2. Militaire campagne al-Houthi's	24
3.1.3. Gevechten Hodeidah	26
3.1.4. Gewapende schermutselingen tussen al-Houthi's en stammen	27
3.2. Zuid-Jemen.....	27
3.2.1. Aantal incidenten.....	27
3.2.2. Gewapende confrontaties	28
3.2.3. Gevechten Southern Transitional Council	29
3.3. Bombardementen	30
3.3.1. Bombardementen door de Saoedi-geleide coalitie	30
3.3.2. Amerikaanse drone-aanvallen	31
3.4. Arbitraire detenties en verdwijningen	33
4. Gevolgen voor de burgerbevolking	34
4.1. Burgerdoden en -gewonden	34
4.2. Schade aan infrastructuur.....	39
4.3. Bewegingsvrijheid.....	41
4.4. Ontheemden	43
4.5. Landmijnen.....	44
Samenvatting	46
Bijlagen	47
Bibliografie.....	48

Lijst van afkortingen

ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
ACAPS	Assessment Capacities Project
AQAP	al-Qaeda in the Arabian Peninsula
CARPO	Center for Applied Research in Partnership with the Orient
CIMP	Civilian Impact Monitoring Project
CTC	Combatting Terrorism Center
ERW	<i>explosive remnants of war</i>
EUISS	European Union Institute for Security Studies
FDD	Foundation for the Defense of Democracies
IRIN	Integrated Regional Information Networks
GPC	General People's Congress
HTC	Hadramawt Tribal Confederacy
HRW	Human Rights Watch
IDMC	Internal Displacement Monitoring Center
ICG	International Crisis Group
IDP	Internally Displaced People
IED	<i>improvised explosive devices</i>
IISS	International Institute of Strategic Studies
IOM	International Organisation for Migration
IS	Islamic State
LNG	<i>liquefied natural gas</i>
NRC	Norwegian Refugee Council
OCHA	United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
OHCHR	United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights
PLC	Presidential Leadership Council
SAF	<i>small arms fire</i>
SPC	Supreme Political Council
SRC	Supreme Revolutionary Council
STC	Southern Transitional Council
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNSC	United Nations Security Council
USDOS	United States Department of State
UXO	<i>unexploded ordnance</i>
VAE	Verenigde Arabische Emiraten
WHO	World Health Organisation
YER	Jemenitische reaal

Inleiding

Deze COI Focus bespreekt de actuele veiligheidssituatie in Jemen. Verschillende crisissen, die zich afspelen in een verschillende geografische context maar elkaar wel onderling beïnvloeden, hebben een impact op deze veiligheidssituatie. Deze COI Focus is een update van de COI Focus *Veiligheidssituatie Jemen* van 19 oktober 2021. De onderzoeksperiode loopt tot 9 november 2022.

Deze COI Focus gaat in een eerste hoofdstuk kort in op de algemene politieke achtergrond waarna het de actuele ontwikkelingen behandelt. Het tweede hoofdstuk geeft vervolgens een beschrijving van de actoren die de veiligheidssituatie in Jemen bepalen. Hoofdstuk drie gaat dan in op de aard en intensiteit van het geweld in de verschillende regio's en analyseert de nog aan de gang zijnde conflicten. Hoofdstuk vier geeft tenslotte een overzicht van de impact op de burgerbevolking.

Dit onderzoek beoogt een globaal beeld van de veiligheidssituatie in Jemen te geven. Het rapport bevat een niet exhaustief overzicht van de veiligheidsincidenten die zich in Jemen hebben voorgedaan. De vermelde incidenten dienen voornamelijk om de algemene trend in Jemen of in een bepaalde Jemenitische regio te verhelderen.

Deze COI Focus is gebaseerd op informatie uit openbare bronnen. Cedoca gebruikte informatie van verschillende internationale gouvernementele organisaties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving uit de internationale en Jemenitische media. De bibliografielijst achteraan geeft een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen.

Deze COI Focus maakt gebruik van cijfergegevens met betrekking tot veiligheidsincidenten uit de databank van het Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), een Amerikaanse *non-profit* organisatie die informatie over conflicten verzamelt, analyseert en in kaart brengt. Ervaren onderzoekers verzamelen de data door gebruik te maken van informatie afkomstig van een brede waaier van lokale, regionale en internationale nieuwsbronnen en organisaties.

De databank is publiek beschikbaar op de website van ACLED en wordt voortdurend aangevuld en bijgewerkt wanneer eventueel nog nieuwe informatie (al dan niet over een reeds ingevoerd incident) aan het licht komt.¹ De cijfers van ACLED die Cedoca in deze COI Focus gebruikt zijn opgevraagd op 21 oktober 2022. De inventaris van ACLED geeft het type van geweld, de actoren van geweld, een beschrijving van de incidenten, de locatie en het aantal dodelijke slachtoffers weer.² ACLED wijst erop dat de verzamelde gegevens in zekere mate de prioriteiten van de verslaggeving door media en organisaties weerspiegelen en dat een onderschatting van het geweld zodoende mogelijk is.³

In zijn Codebook licht ACLED de toegepaste methodologie voor de invoering en voortdurende controle van de data uitgebreid toe.⁴ Gelet op de methodologie, codering en invoering van gegevens kunnen de cijfers van ACLED volgens Cedoca slechts beschouwd worden als een schatting en indicatie van de tendensen met betrekking tot geweld in een bepaalde periode.

Cedoca volgt de veiligheidssituatie in Jemen op. In geval van fundamentele wijzigingen of nieuwe ontwikkelingen die de situatie zoals beschreven in deze COI Focus in belangrijke mate wijzigen, wordt deze COI Focus versneld geactualiseerd.

¹ ACLED, *Coding review Process*, 10/04/2019, [url](#)

² ACLED, *ACLED Codebook*, 10/04/2019, [url](#)

³ ACLED, *ACLED User Guide for Media*, 10/04/2019, [url](#)

⁴ ACLED, *ACLED Codebook*, 10/04/2019, [url](#)

1. Algemene context

1.1. Beknopte voorgeschiedenis

Nadat president Ali Abdullah Saleh in 2011 gedwongen werd om af te treden strijden verschillende groepen in Jemen voor de macht. Deze strijd vond in eerste instantie vooral plaats tussen de regering van Hadi Mansour, de legitiem verkozen opvolger van Saleh, en de al-Houthi's, een etnisch-religieuze groep uit het noordoosten van Jemen. In februari 2015 culmineerde deze machtsstrijd tot een burgeroorlog toen de al-Houthi's de hoofdstad Sanaa overnamen en Hadi gedwongen werd te vluchten naar Aden en vervolgens naar Saudi-Arabië. Op 25 maart 2015 startte Saudi-Arabië aan het hoofd van een internationale coalitie van negen landen een militaire interventie in Jemen gericht tegen de al-Houthi's. Ondertussen won een sluimerende onafhankelijkheidsbeweging in het zuiden aan invloed en onder het vaandel van de in 2017 opgerichte Southern Transitional Council (STC) bouwde het een eigen machtsbasis uit rond Aden. Deze conflicten woeden tot in 2022 voort. Het conflictlandschap is ondertussen zeer complex geworden doordat verschillende andere machtsgroepen er hun intrede deden.⁵

Ten gevolge hiervan zijn er verschillende, onderling vervlochten, conflicten aanwezig in Jemen. In de eerste plaats was er een conflict tussen het politieke centrum (Sanaa) en de gemarginaliseerde periferie (al-Houthi's en de zuidelijke beweging). Daarnaast spelen er oude tegenstellingen tussen het Noorden en het Zuiden die hun wortels hebben in de verschillende staatsstructuren van deze regio's van voor de vereniging van Jemen in 1990. Ook is er een conflict tussen oude en nieuwe elites: het samengaan van Saleh en de al-Houthi's ontspoorde de transitieplannen van de regering-Hadi en van de islamitische Islah-partij. Verder is Jemen het toneel van regionale rivaliteit tussen Saoedi-Arabië en Iran en ontstaat er een zekere mate van sektarisme tussen sjiieten en soennieten, wat traditioneel niet aanwezig is in Jemen. Tenslotte zijn er nog lokale machtscentra, al dan niet gesteund door derde landen, die een rol spelen in het conflict.⁶

1.2. Recente gebeurtenissen

Op 5 november 2019 sloten de STC en de regering-Hadi onder druk van Saudi-Arabië de Riyadh Agreement. Volgens deze overeenkomst krijgt de STC een plaats in de regering-Hadi, worden de gewapende eenheden van de STC onder haar bevel geplaatst en worden er nog een hele reeks maatregelen voorzien.⁷ Al snel bleek dat de implementatie van de Riyadh Agreement niet volgens plan verliep. In de periode november 2019 – januari 2020 haalde men geen enkele van de deadlines van de voorziene maatregelen van het akkoord.⁸

Het niet uitvoeren van de bepalingen van de Riyadh Agreement zorgde voor oplopende spanningen die uitmondde in een verklaring van zelfbestuur van de STC in alle gebieden van het Zuiden die het controleert op 26 april 2020. Verschillende zuidelijke provincies zoals Mahra, Socotra, Shabwa en Hadramawt verwierpen deze verklaring van de STC.⁹

⁵ ICG, 27/03/2015, p. 4, [url](#); UNHCR, 08/04/2015, [url](#); Chatham House, 18/11/2015, pp. 2, 5, [url](#); ICG, 09/02/2016, p. 5, [url](#); United Nations Security Council, 26/01/2016, p. 12, [url](#); OHCHR, 03/09/2019, pp. 26-27 & 51, [url](#)

⁶ European Union Institute for Security Studies, 21/04/2020, p. 2, [url](#); Carpo, 05/03/2019, [url](#)

⁷ Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, pp. 32-33, [url](#)

⁸ Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, pp. 33-34, [url](#)

⁹ Sanaa Center for Strategic Studies, 05/05/2020, p. 18, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 02/06/2020, pp. 19-20, [url](#)

Kaart 1- Political map of Yemen¹⁰

In de periode januari – mei 2020 vonden er ondertussen verdere gevechten plaats tussen de al-Houthi's en de Hadi-troepen. Dit was voornamelijk in de provincies Marib en al-Bayda, waarbij de al-Houthi's in Marib terreinwinst maakten.¹¹

Op 8 april 2020 verklaarde Saoedi-Arabië dat het een eenzijdig staakt-het-vuren zou starten en riep het de al-Houthi's op hetzelfde te doen. Op 10 april 2020 verklaarde de toenmalige VN-gezant voor Jemen, Martin Griffiths, dat hij een aangepast vredesplan aan de strijdende partijen verdeeld had. De al-Houthi's schoven een lijst van eisen naar voren alvorens ze zich bij het staakt-het-vuren wilden aansluiten. Deze waren onder andere de eis voor de terugtrekking van alle coalitietroepen, de opheffing van alle blokkades en het vereffenen van herstelbetalingen door Saoedi-Arabië. Ondanks het verklaarde staakt-het-vuren vonden er in de loop van april 2020 meerdere gevechten plaats tussen de al-Houthi's en coalitietroepen.¹²

Op 11 mei 2020 barstten er gevechten los tussen Hadi-troepen die optrokken naar Zinjibar, provincie Abyan, en STC-troepen nabij deze stad.¹³ Eind mei 2020 bleef Saoedi-Arabië bemiddelen om de Riyadh Agreement alsnog uit te voeren waarbij het volgens de Jemenitische nieuwssite al-Masdar vooral een

¹⁰ Ezilon Maps, s.d., [url](#)

¹¹ Sanaa Center for Strategic Studies, 02/06/2020, pp. 23-24, [url](#)

¹² Sanaa Center for Strategic Studies, 05/05/2020, pp. 18, 28, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 02/06/2020, p. 30, [url](#)

¹³ Sanaa Center for Strategic Studies, 05/05/2020, p. 18, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 02/06/2020, pp. 19-20, [url](#)

pijnpunt was of eerst het politieke of eerst het militaire luik van de overeenkomst uitgevoerd moet worden.¹⁴

In december 2020 stemde de STC er mee in om een nieuwe regering-Hadi te vervoegen waarin ze ongeveer een vijfde van de ministerposten bezetten. De onderlinge verhoudingen bleven echter moeilijk. Zo bestormden aanhangers van de STC in maart 2021 bijvoorbeeld het presidentieel paleis in Aden en braken er op 1 augustus 2021 rellen uit in Hadramawt nadat de Hadi-gelieerde parlementsvoorzitter in die provincie een zitting van het parlement wilde houden. Volgens ICG beschuldigen de beide partijen er elkaar van dat ze hun aanhangers belagen, onrust stoken en parallelle machtsstructuren willen creëren. Op 26 juni 2021 verklaarde de STC-woordvoerder dat ze het overleg in het kader van de Riyad Agreement opschorten. Het VN-Panel van experts voor Jemen omschrijft de overeenkomst tussen deze twee partijen om de macht te delen in september 2021 als disfunctioneel.¹⁵

In oktober 2020 startten de al-Houthi's een nieuwe mobilisatiecampagne en in februari 2021 openden ze een vernieuwde, hevige aanval op Marib. Hevige gevechten in de regio van Marib hielden aan tot in september 2021 toen de al-Houthi's op enkele kilometers van de stad stonden. In deze periode voerden de al-Houthi's ook gevechtsacties uit op tal van andere fronten en luchtaanvallen op Saudi-Arabië.¹⁶

Vredesgesprekken tussen de al-Houthi's en de regering-Hadi vonden in 2021 nog steeds plaats, onder andere onder leiding van de VN-gezant en van Oman. Ze leverden echter geen concrete resultaten op.¹⁷ De al-Houthi's wijzen onderhandelingen af zolang hun eis over de heropening van de luchthaven van Sanaa en de haven van Hodeidah niet ingewilligd wordt.¹⁸

Op 6 augustus 2021 werd de Zweed Hans Grundberg aangesteld als nieuwe speciale VN-gezant voor Jemen. Grundberg staat vredesgesprekken voor tussen de coalitie en de al-Houthi's. Deze laatste willen niet deelnemen zolang er geen akkoord is over de heropening van de luchthaven van Sanaa en de haven van Hodeidah.¹⁹

In november 2021 werden door de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) ondersteunde troepen, waaronder de Giant Brigades, naar Shabwa en Marib gestuurd waar ze er in slaagden om het offensief van de al-Houthi's een halt toe te roepen. In januari 2022 slaagden deze eenheden erin om de al-Houthi's uit enkele districten van de provincies Marib en Shebwa te verdrijven. Volgens ICG is het de eerste keer in vier jaar dat de al-Houthi's te maken kregen met een dergelijk terreinverlies en verhinderde dit een spoedige verovering van Marib door de al-Houthi's. Op 17 januari 2022 eisten de al-Houthi's een aanval met drones op grondgebied van de VAE op, wat volgens analisten een waarschuwing aan de VAE is om hun militaire steun te herbekijken.²⁰

De al-Houthi's voerden hierna ook het aantal aanvallen op Saudisch grondgebied op wat leidde tot een toename van het aantal bombardementen door de Saudische luchtmacht op de al-Houthi's.²¹

Op 2 april 2022 sloten de al-Houthi's en de regering-Hadi en de coalitie een wapenstilstand voor twee maanden. Naast het stopzetten van de gevechten voorzag de overeenkomst de toegang van olietankers tot de haven van Hodeida en twee vluchten per week vanaf de luchthaven van Sanaa.

¹⁴ Al-Masdar, 29/05/2020, [url](#)

¹⁵ OHCHR, 13/09/2021, pp. 3-4, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 14/07/2021, p. 9, [url](#); ICG, 30/03/2021, [url](#)

¹⁶ OHCHR, 13/09/2021, p. 4, [url](#)

¹⁷ OHCHR, 13/09/2021, p. 4, [url](#); ICG, 08/2021, [url](#)

¹⁸ ACAPS, 26/08/2021, p. 1, [url](#)

¹⁹ ICG, 09/2021, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 05/08/2021, p. 11, [url](#)

²⁰ Carnegie Endowment for International Peace, 18/01/2022, [url](#); ICG, 08/04/2022, [url](#)

²¹ ICG, 08/04/2022, [url](#)

Daarnaast leidde het bestand er ook toe dat de luchtaanvallen door de Saudische luchtmacht stopgezet werden evenals de drone-aanvallen door de al-Houthi's op Saudisch grondgebied.²²

Op 7 april 2022 ontsloeg president Hadi de vicepresident Ali Mohsen al Ahmar en droeg hij zijn eigen bevoegdheden over aan een nieuw opgerichte Presidential Leadership Council (PLC). De PLC staat onder voorzitterschap van Rasha al-Alimi en telt vertegenwoordigers van de verschillende facties van het anti-al-Houthi kamp. Analisten menen dat Saudi-Arabië en de VAE de vorming van de PLC voorstonden om de incompetent Hadi buiten spel te zetten en de verschillende anti-al-Houthi groepen samen te brengen. De al-Houthis verwierpen de PLC als een illegale instelling.²³

Op 8 augustus 2022 verklaarde Hans Grundberg dat de wapenstilstand een tweede keer verlengd werd met twee maanden na een eerste verlenging in juni 2022. De vorige wapenstilstand leidde tot een afname van het aantal Internally Displaced People (IDP) en geweldsincidenten, maar in Marib en Taiz vonden nog wel een aanzienlijk aantal gevechten plaats.²⁴

Eind augustus 2022 verdreven de STC en andere VAE-gesteunde eenheden Islah-troepen uit de olierijke provincie Shabwa. De STC lijfde de provincie in, wat leidde tot spanningen binnen de PLC en verzwakking van de positie van Alimi.²⁵ Volgens Sanaa Center for Strategic Studies is opvallend hierbij dat Saudi-Arabië niet reageerde op protest van Islah binnen de PLC. Saudi-Arabië steunt immers traditioneel Islah, terwijl de VAE hen net willen uitschakelen. Nog volgens deze bron wijst dit er mogelijk op dat Saudi-Arabië toe zou staan dat de VAE haar eigen belangen nastreeft in Zuid-Jemen.²⁶

Eind september 2022 werd de PLC naar Riyad geroepen door Saudi-Arabië, de eerste keer sinds de inauguratie dat ze voltallig samenkwamen. Binnen de PLC nam de STC-president, Aydarus al-Zubeidi, in september-oktober 2022 geleidelijk een meer leidende rol op zich ten koste van Alimi. Dit en verschillende andere spanningen binnen de PLC hebben er toe geleid dat deze in oktober 2022 politiek sterk verzwakt staat. Binnen het al-Houthi-kamp zouden er volgens het Sanaa Center for Strategic Studies dan weer spanningen zijn tussen onder andere hun ministeries van Defensie en Binnenlandse Zaken.²⁷

Op 2 oktober 2022 werd de wapenstilstand van april 2022 niet meer verlengd. De VN was voordien aan het ijveren met de verlenging van het bestand voor zes maanden, maar botste op bijkomende eisen van beide partijen die verklaarden niet geïnteresseerd te zijn in deze verlenging in de huidige vorm. Daar komt bij dat afspraken van april 2022 over het openen van toegangswegen tot Taiz door de al-Houthi's in oktober 2022 nog steeds niet uitgevoerd zijn en dat de al-Houthi's bijkomende eisen stellen over het betalen van de lonen van hun ambtenarenapparaat.²⁸ Analisten schrijven dat de al-Houthi's in de voorbije maanden hun militaire positie versterkt hadden terwijl in het andere kamp conflicten ontstonden tussen verschillende facties van de PLC die leidden tot gevechten op het terrein.²⁹

In de loop van oktober-november 2022 hielden de Saudi's en al-Houthi's overleg achter de schermen zonder dat dit al concreet resultaat opleverde. Op 18-21 oktober 2022 voerden de al-Houthi's drone-

²² United Nations, Office of the Special Envoy of the Secretary-General for Yemen, 02/04/2022, [url](#); ACLED, s.d., [url](#)

²³ Sanaa Center For Strategic Studies, 03/05/2022, [url](#); Carnegie Endowment for International Peace, 12/04/2022, [url](#)

²⁴ Carnegie Endowment for International Peace, 08/08/2022, [url](#); Middle East News, 02/10/2022, [url](#)

²⁵ Sanaa Center for Strategic Studies, 18/08/2022, [url](#); Middle East Eye, 26/08/2022, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 08/09/2022, [url](#)

²⁶ Sanaa Center for Strategic Studies, 08/09/2022, [url](#)

²⁷ Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, [url](#); ICG, 30/09/2022, [url](#)

²⁸ ICG, 30/09/2022, [url](#)

²⁹ Carnegie Endowment for International Peace, 17/10/2022, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, [url](#); Middle East Eyes, 29/07/2022, [url](#)

aanvallen uit op oliehavens in het zuiden waardoor de Jemenitische regering opnieuw een hardere houding ten aanzien van de al-Houthi's voorstaat.³⁰

2. Actoren van geweld

Vooraf kan worden opgemerkt dat de groepen in het conflict vaak voorgesteld worden als pro-regering en pro-Houthi, maar dat de realiteit complexer is dan dat. Volgens Chatham House en het Panel van experts van de VN Veiligheidsraad steunen veel Jemenieten noch de regering, noch de Houthi's, maar zijn ze lid van kleinere groepen met hun eigen identiteit, ideologie, bekommernissen en politieke doelstellingen.³¹ Carnegie gebruikt de term "hybride soevereiniteiten" om de verschillende machtsfacties aan te duiden die betrokken zijn bij het conflict. De meeste van hen zijn in de jaren dat het conflict aansleept getransformeerd en sommigen hebben wisselende bondgenootschappen gekend.³²

Het Center for Applied Research in Partnership with the Orient (CARPO) schrijft hierover dat de overheid nooit het monopolie over het gebruik van geweld had in Jemen en dat de grens tussen overheidsactoren en niet-overheidsactoren hierbij altijd al vaag was. Zo hadden bijvoorbeeld tribale structuren een duidelijke rol binnen de geledingen van defensie. Na de machtsovername door de al-Houthi's is het onderscheid tussen overheids- en niet-overheidsactoren echter volledig verdwenen in heel Jemen. Het landschap van veiligheidsactoren in Jemen is zeer heterogeen: gebieden waar naast de overheid ook andere spelers de veiligheidsactoren aansturen, gebieden waar niet-overheidsactoren de overheidsinstellingen overgenomen hebben (door sommigen wel, door anderen niet erkend), gebieden waar informele actoren zich geformaliseerd hebben en al dan niet loyaal zijn aan de overheid en gebieden waar de overheidsactoren niet erkend worden.³³

Samenvattend schrijft het European Union Institute for Security Studies (EUISS) in 2020 over het conflict in Jemen: "rather than a simple, binary war, the situation is characterised by various layers of conflict with multiple state, hybrid, non-state actors and foreign state powers playing active roles".³⁴

2.1. al-Houthi's

De al-Houthi-beweging is ontstaan binnen het zaydisme, een sjiietische stekking van de islam die in de 9de eeuw in Jemen opgericht is door imam Yahya al-Hadi al-Haqq. Vanaf de 9de eeuw tot 1962 bestuurdde de zaydi-elite onder de leiding van een zaydi-imam het noorden van Jemen, met de stad Saada als centrum, waar ze zowel de religieuze als de seculiere macht hadden. In 1962 vindt er een republikeinse revolutie plaats waarbij de imam afgezet wordt en er een seculier gezag ingesteld is. Vanaf de jaren 1980 ontstaat er een revanchistische zaydi-beweging waarbinnen Badruddin al-Houthi een vooraanstaande stem is en die in de periode 2004-2010 de zes zogenaamde Saada-oorlogen voert tegen toenmalig president Saleh. Sinds 2011 is Abdulmalik al-Houthi de leider van de al-Houthi-beweging al vervult hij geen officiële functies. Vanaf 2011 noemen de al-Houthi's zichzelf ook Ansar Allah (Partizanen van God).³⁵ In de periode 2012 – 2014 namen de al-Houthi's via enkele militaire

³⁰ Sanaa Center for Strategic Studies, 14/11/2022, [url](#)

³¹ Chatham House, 25/05/2016, p. 4, [url](#); UNSC, 26/01/2016, pp. 2, 17-18, [url](#),

³² Carnegie Endowment for International Peace, 09/06/2022, [url](#)

³³ CARPO, 15/04/2021, pp. 5-6, [url](#)

³⁴ European Union Institute for Security Studies, 21/04/2020, [url](#)

³⁵ Oasis (Ardemagni E.), 28/07/2019, [url](#); ACAPS, 17/06/2020, pp. 2-3, [url](#); European Union Institute for Security Studies, 21/04/2020, p. 2, [url](#); Konrad Adenauer Stiftung, 10/2019, p. 12, [url](#)

acties de controle over de hele provincie Saada en delen van de provincie Amran over en in september 2014 bezetten ze de hoofdstad Sanaa.³⁶

Op 6 februari 2015 ontbinden de al-Houthi's en Saleh het parlement en stellen ze Muhammad al-Houthi aan als president van het Supreme Revolutionary Council (SRC) dat in de praktijk het bewind voert in de door de al-Houthi's gecontroleerde gebieden. In augustus 2015 richtten ze ook nog het Supreme Political Council (SPC) op. Vanaf 2017 hebben de al-Houthi's de volledige controle over noord-Jemen verworven, waar zo'n 70 % van de Jemenitische bevolking verblijft.³⁷

In 2021 beschikken de al-Houthi's over strijdkrachten van ongeveer 200.000 manschappen. Volgens ACLED zijn deze samengesteld uit een heterogene groep van eenheden. Enerzijds is er het reguliere leger, maar daarnaast zijn er ook speciale militaire eenheden, gewapende milities onder het bevel van hooggeplaatste al-Houthi's en militaire formaties onder bevel van tribale leiders. In principe moeten ze allen loyaal zijn aan de doelstellingen van de al-Houthi's maar de lokale commandanten hebben vaak een vorm van autonomie.³⁸

Binnen de al-Houthi-structuren is er volgens ACLED ook sprake van interne twisten. Deze doen zich vooral voor tussen militieleiders die uit het noorden komen en de zogenaamde *mutahawwithin*, lokale leiders die bondgenoten werden van de al-Houthi's. Hierbij verdringen de eersten de gezagspositie van de lokale *mutahawwithin*. Deze twisten kunnen uitmonden in onderlinge gewapende gevechten waarvan ACLED er in 2019 zo'n 31 en in 2020 zo'n 40 documenteert.³⁹

De onderzoeksorganisatie Assessment Capacities Project (ACAPS) schrijft dat de benaming al-Houthi-beweging en Ansar Allah in de praktijk door elkaar gebruikt worden, maar dat Ansar Allah feitelijk een onderdeel is van de bredere al-Houthi-beweging. Ansar Allah wil de politieke, culturele en religieuze doelstellingen van de al-Houthi's vooruithelpen. Ze wordt geleid door Fadhl Abu Talib en telt verschillende onderafdelingen zoals een politieke afdeling en afdelingen voor externe relaties, gezondheidszorg, onderwijs en media alsook een sociale dienst. Wanneer er naar de al-Houthi-beweging verwezen wordt dan slaat dit op een breder veld van actoren die niet noodzakelijk lid zijn van Ansar Allah.⁴⁰ De grondlegger van de al-Houthi's, Badruddin, huwde vier maal en via deze huwelijken met andere stammen en de huwelijken van zijn kinderen (veertien zonen, zeven dochters) bouwde hij de basis van de beweging op. De aanhangers van het eerste uur, die mee streden tijdens de oorlogen van 2004-2010, vormen volgens ACAPS een tweede *inner circle* van de al-Houthi-beweging. Volgens ACAPS is het politieke leiderschap van de al-Houthi's georganiseerd rond vier "vleugels" die verschillende belangen hebben⁴¹:

- De militaire vleugel: geleid door Abdullah Abu Ali al-Hakim, het hoofd van de militaire inlichtingendienst.
- De tribale vleugel: samengesteld uit loyale leden van noordelijke stammen die niet tot de traditionele religieuze elite behoren. Hun invloed zou in 2020 afgenomen zijn.
- De ideologische vleugel: geleid door de minister van Binnenlandse Zaken, Abdulkarim al-Houthi.
- De politieke vleugel zou grotendeels overlappen met Ansar Allah en wordt vertegenwoordigd door Mahdi al-Mashat het huidige hoofd van de SPC.

Het Sanaa Center for Strategic Studies en al-Monitor schrijven dat de al-Houthi's in de door hen gecontroleerde gebieden sinds 2018 steeds meer hun eigen versie van de islam opleggen, zowel in

³⁶ ICG, 3/7/2012, [url](#); Chatham House, 18/11/2015, [url](#); ICG, 09/02/2016, p. 2, [url](#); ACAPS, 17/06/2020, p. 2, [url](#)

³⁷ ACAPS, 17/06/2020, p. 2, [url](#); ACLED, 09/02/2021, [url](#)

³⁸ ACLED, 09/02/2021, [url](#)

³⁹ ACLED, 09/02/2021, [url](#)

⁴⁰ ACAPS, 17/06/2020, p. 3, [url](#)

⁴¹ ACAPS, 17/06/2020, p. 3, [url](#)

het onderwijs als in het publieke leven. Dit zorgt voor een toenemend spanningsveld tussen verschillende stromingen binnen de islam. Hierbij is er ook sprake van een toenemende onderdrukking van dissidente stemmen.⁴²

ICG schrijft in 2020 dat de intensiteit van de banden tussen Iran en de al-Houthi's een bron van speculatie zijn en dat de omvang ervan moeilijk in te schatten is. De Verenigde Staten (VS) en Saoedi-Arabië stellen dat de al-Houthi's handpoppen van de Iraniërs zijn en dat Iran hen politiek en militair steunt. Iran ontkent dit en zegt voor een vredesplan te zijn. De al-Houthi's zelf verklaren dat ze geen noemenswaardige ondersteuning van Iran verkrijgen en dat het zaydisme, al is het een sjiietische stroming, ideologisch ver van de Iraanse sjiieten staat. Volgens Sanaa Center for Strategic Studies verleende Iran tot 2015 enkel politieke steun en een aantal wapenleveringen aan de al-Houthi's maar is deze band in de loop van het conflict steeds hechter geworden. In 2019 stuurden de al-Houthi's een ambassadeur naar Teheran en in oktober 2020 stuurde Iran een eigen ambassadeur naar Sanaa.⁴³

2.2. Jemenitische regering

2.2.1. Algemeen

Tot april 2022 was president Hadi het officiële hoofd van de Jemenitische overheid. Nadat Hadi in 2014 buiten gewerkt was door de al-Houthi's was hij vooral ondersteund door de Saoedi-geleide coalitie ([2.6 Saoedi-geleide coalitie](#)). Hadi zelf verbleef sinds 2015 vooral in Riyad.⁴⁴ In 2021 bestond er al een brede consensus bij het anti-al-Houthi-kamp dat de positie van Hadi onhoudbaar was, volgens de Jemen-expert Peter Salisbury. Hij had bijna geen enkele controle of invloed meer op de verschillende facties die samen het anti-al-Houthi-kamp vormden. Dit leidde er toe dat Hadi op 7 april 2022 zijn macht overdroeg aan het PLC die bestaat uit acht personen. Algemeen wordt aangenomen dat de Saudi's en de VAE Hadi verplicht hebben om deze stap te zetten. De PLC staat onder voorzitterschap van Rasha al-Alimi en telt vertegenwoordigers van de verschillende facties van het anti-al-Houthi kamp gelijkmatig verdeeld tussen vertegenwoordigers uit het noorden en uit het zuiden. De leden zijn: de gouverneur van Marib Sultan al-Aradah, de president van de STC Aiderous al-Zubaidi, leider van de National Resistance forces Tareq Saleh, de stafchef van de vorige president Abdullah al-Alimi, gouverneur van Hadramawt Faraj al-Bahsani, de commandant van de Giants Brigades Abdelrahman al-Muharrami en parlamentslid Othman al-Mujali. Op 19 april 2022 trok de PLC naar Aden waar ze ingezworen werden. De al-Houthis verwierpen de PLC als een illegale instelling.⁴⁵

Volgens analisten wilden de Saudi's en de VAE met het oprichten van de PLC de onderlinge tegenstellingen binnen het anti-al-Houthi-kamp opheffen. Dit zowel op politiek als op militair vlak. Eind september 2022 stellen analisten evenwel vast dat er binnen de PLC veel onenigheid heerst en dat het eerder een platform vormt om onderlinge machtsstrijden te voeren. De impact van de PLC lijkt vaak ook beperkt. Zo gaf de STC in augustus 2022 bijvoorbeeld geen gehoor aan het verbod van Alimi om delen van de provincie Abyan in te nemen. Deze interne spanningen leidden ertoe dat de PLC in oktober 2022 politiek sterk verzwakt staat.⁴⁶

⁴² Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, pp. 43-47, [url](#); Al-Monitor, 08/08/2021, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 05/08/2021, p. 10, [url](#)

⁴³ ICG, 02/07/2020, pp. 22-24, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 31/01/2021, p. 22, [url](#)

⁴⁴ Counterterrorism Project, 04/2019, [url](#); European Council on Foreign Relations, 03/02/2020, [url](#); Middle East Institute, 14/05/2020, [url](#); ICG, 02/07/2020, p. 12, [url](#); Fanack, 19/06/2019, [url](#); Middel East Institute (N. al-Dawsari), 04/2021, p. 7, [url](#)

⁴⁵ Sanaa Center For Strategic Studies, 03/05/2022, [url](#); Carnegie Endowment for International Peace, 12/04/2022, [url](#); ICG, 08/04/2022, [url](#)

⁴⁶ ICG, 30/09/2022, [url](#)

2.2.2. Legereenheden

De eigen militaire slagkracht van de Jemenitische-regering is beperkt en steunt vooral op de coalitie. De analytische nieuwdienst Fanack schrijft dat de regering officieel 70 % van het grondgebied van Jemen controleert, maar dit in de praktijk enkel kan met steun van de Saoedi's en de VAE die direct of indirect het door Jemenitische regering gecontroleerde gebied besturen. Zonder deze steun zou die regering weinig autoriteit overhouden in Jemen.⁴⁷

Onder Hadi konden de militaire eenheden van het anti-Houthi-kamp grofweg in twee groepen gedeeld worden: degenen die de autoriteit van Hadi erkenden en degenen die dat niet deden. De eenheden die Hadi erkenden waren voornamelijk aanwezig in Marib, Taiz en Noord-Shebwa en werden algemeen aangeduid als Islah-eenheden. In de loop van het conflict nam de macht van deze eenheden echter af ten voordele van de militaire formaties van de STC en degenen die door de VAE ondersteund worden, wat de invloed van Hadi beperkte. Dit wordt geïllustreerd door de militaire doorbraak die de al-Houthi's in september 2021 in Noord-Jemen maakten en waarbij ze bijna Marib konden omsingelen. Enkel de interventie van door de VAE gesteunde eenheden kon voorkomen dat de regeringstroepen volledig instorten en de olierijke provincie Marib overgenomen zou worden door de al-Houthi's.⁴⁸

Een deel van de Jemenitische troepen die voor de Jemenitische regering strijden zijn dan ook verbonden met andere actoren, die vaak een eigen agenda hebben.⁴⁹ Een voorbeeld hiervan is de STC die de facto naar onafhankelijkheid van het zuiden van Jemen streven, wat soms leidt tot gewapende schermutselingen met troepen van de regering. Hoofdstuk [2.5 De Southern Transitional Council](#) geeft hier meer duiding bij.⁵⁰

Volgens het International Institute of Strategic Studies (IISS) telt het Jemenitische leger zelf in 2021 zo'n 40.000 manschappen. Deze troepenmacht bestaat uit het Jemenitisch leger maar daarnaast ook uit verschillende gewapende militieën uit Zuid- en Oost-Jemen. Sinds de STC in 2019 Aden overnam staat een deel van de manschappen niet meer onder controle van de regering, maar onder die van de STC.⁵¹

In de stad en provincie Taiz was er na 2015 de zogenaamde Taiz Military Axis gevormd die verschillende militaire eenheden verenigde die de regio verdedigden tegen de al-Houthi's. In naam was deze Axis politiek neutraal maar na 2019 is de Axis volledig onder controle gekomen van de lokale afdeling van Islah. De Axis staat vijandig ten aanzien van de troepen van Tareq Saleh, die ze als een stroman van de VAE zien, die op hun beurt anti-Islah zijn.⁵²

2.3. Joint Forces

De Joint Forces zijn samengesteld uit drie militaire eenheden: de Guards of the Republic, de Giant Brigades en de Tihama Resistance Forces. Ze zijn alle drie actief in de Hodeidah regio waar ze strijden tegen de al-Houthi's. Ze worden ondersteund door de VAE. De drie eenheden opereren in de praktijk onafhankelijk van elkaar. In 2019 ondernam Tareq Saleh, de commandant van de Guards of the Republic een poging om de andere twee onder zijn gezag te brengen, maar dit verliep zonder succes.⁵³

⁴⁷ Counterterrorism Project, 04/2019, [url](#); European Council on Foreign Relations, 03/02/2020, [url](#); Middle East Institute, 14/05/2020, [url](#); ICG, 02/07/2020, p. 12, [url](#); Fanack, 19/06/2019, [url](#); Deeproot (al-Hamdani R.), 15/12/2019, p. 6, [url](#); Middel East Institute (N. al-Dawsari), 04/2021, p. 7, [url](#)

⁴⁸ ICG, 08/04/2022, [url](#)

⁴⁹ Fanack, 19/06/2019, [url](#); ICG, 30/09/2022, [url](#)

⁵⁰ ICG, 30/09/2022, [url](#)

⁵¹ International Institute for Strategic Studies, 02/2021, pp. 373-374, [url](#)

⁵² Sanaa Center for Strategic Studies, 14/08/2021, pp. 9-10, 14, [url](#)

⁵³ CARPO, 15/04/2021, p. 16, [url](#)

2.3.1. Guards of the Republic

In 2012 ontbond president Hadi de Republikeinse Garde van Saleh die onder bevel stond van Saleh's zoon Ahmed Ali en waarvan de grootste eenheid, de 3de brigade, geleid werd door Saleh's neef Tareq Saleh. Tareq Saleh werd kort na het aantreden van Hadi in april 2012 ontslagen, maar slaagde erin een militaire rol te blijven spelen en een deel van de Republikeinse Garde onder zijn bevel te houden. Daar komt bij dat Tareq Saleh een leidende figuur is van de GPC, de partij van zijn vermoorde oom Saleh, vanwaar hij eveneens een zekere machtsbasis kon opbouwen, volgens Middle East Eye.⁵⁴

Tareq Saleh was na zijn ontslag door Hadi enige tijd een al-Houthi-bondgenoot, maar wisselde na de dood van zijn oom in 2017 van kamp. In 2018 bouwde Tareq Saleh met VAE-steun in Mokha de gewapende eenheid Guards of the Republic op. Een deel van die troepen bestond uit legereenheden van het vroegere Jemenitisch leger die na de dood van Ali Saleh het al-Houthi-kamp verlieten. Aan het hoofd van deze troepen trok hij samen met de Giant Brigades en de Tihama Resistance op naar de stad Hodeidah aan de oostkust om er de al-Houthi's te verdrijven. Het verdrag van Stockholm van eind 2018 onderbrak echter de optocht van Tareq Saleh. Ondertussen had Tareq Saleh wel de controle verworven over de Jemenitische oostkust ten zuiden van Hodeidah.⁵⁵

De Guards of the Republic bestaat uit tien brigades waarvan een derde leden van legereenheden van ex-president Saleh. Brigadegeneraal Sadiq Dowayd zou de adjunct-bevelhebber zijn.⁵⁶

Toen de VAE in juli 2019 aankondigden dat ze zich uit Jemen zouden terugtrekken, bracht Tareq Saleh zijn eigen troepen samen in een bondgenootschap met de Giant Brigades en Tihama Resistance om zo de Joint Forces op te richten. Dit ondergroef het gezag van de Hadi-regering, waarvan Tareq Saleh de autoriteit niet erkent. In 2021 leidt hij nog steeds de anti-Houthi-troepen aan de kust van de Rode Zee die gesteund en gefinancierd worden door de VAE en volgens ICG zo'n 40.000 manschappen tellen. Al-Masdar schat hun aantal op 32.000 man en schrijft dat ze over zware wapens beschikken zoals tanks en artillerie.⁵⁷

2.3.2. Giant Brigades

De Giant Brigades zijn opgericht tussen 2016 en 2019 en voornamelijk actief aan de westkust van Jemen. In augustus 2022 namen ze deel aan het verdrijven van Islah-eenheden uit de provincie Shabwa. Ze tellen volgens al-Masdar zo'n 22.000 manschappen die voornamelijk gerekruteerd zijn in de provincies Lahj, al-Dhale, Abyan en Hodeidah. De meesten zijn salafieten en ze staan onder leiding van een lid van de PLC, de salafistische militaire commandant Abdelrahman Abou Zaraa al-Muharrami. Brigadegeneraal Ali Salem al-Jasni voerde in 2021 het militaire bevel over de brigade.⁵⁸

2.3.3. Tihama Resistance

De Tihama Resistance is samengesteld uit vier brigades die elk ongeveer 7.000 manschappen tellen, volgens al-Masdar. Ze zijn bijna allen lokaal in Hodeidah geronseld en Tareq Saleh probeert hen onder

⁵⁴ Critical Threats (Gordon S.), 07/02/2013 [url](#); Al-Masdar, 11/05/2020, [url](#); Middle East Eye, 04/12/2019, [url](#); CARPO, 15/04/2021, p. 16, [url](#)

⁵⁵ Critical Threats (Gordon S.), 07/02/2013 [url](#); Al-Masdar, 11/05/2020, [url](#); Middle East Institute, 04/02/2020, [url](#); Middle East Eye, 04/12/2019, [url](#); ICG, 02/07/2020, pp. 2, 17-18, [url](#); International Institute for Strategic Studies, 02/2021, p. 374, [url](#)

⁵⁶ Al-Masdar, 03/01/2021, [url](#)

⁵⁷ Critical Threats (Gordon S.), 07/02/2013 [url](#); Al-Masdar, 11/05/2020, [url](#); Middle East Institute, 04/02/2020, [url](#); Middle East Eye, 04/12/2019, [url](#); ICG, 02/07/2020, pp. 2, 17-18, [url](#); International Institute for Strategic Studies, 02/2021, pp. 374, [url](#); Al-Masdar, 03/01/2021, [url](#)

⁵⁸ Al-Masdar, 03/01/2021, [url](#); CARPO, 15/04/2021, p. 16, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 18/08/2022, [url](#)

zijn rechtstreeks gezag te plaatsen.⁵⁹ Ze zijn in 2014 ontstaan uit de, oorspronkelijk vreedzame, Tihama Mouvement als een reactie tegen de invasie van de al-Houthi's in Hodeidah. De beweging was oorspronkelijk gericht op politieke en economische emancipatie van hun regio en was anti-Saleh. Tihama Resistance staat dan ook op gespannen voet met de Guards of the Republic van Tareq Saleh.⁶⁰

2.4. Islah

Islah, een soennitische politieke partij geworteld in het Moslimbroederschap, is een invloedrijke coalitie van islamisten en tribale leiders die de Jemenitische regering steunt maar die in de eerste plaats gekant is tegen de al-Houthi's.⁶¹ De positie van Islah ligt niet altijd eenvoudig, illustratief hiervoor is dat Islah in het noorden van Jemen gesteund wordt door de Saoedi's die hen wapens leveren, maar dat tegelijkertijd de VAE tegen Islah gekant is omwille van hun wortels in de Moslimbroederschap. De VAE ontplooidde al gewelddadige acties tegen Islah en steunt anti-Islah-facties.⁶²

Sinds 2011 en zeker 2015 handelde Islah impliciet als een van de voornaamste politieke machtspartijen in Jemen. Een rol die Islah volgens het Sanaa Center for Strategic Studies niet altijd erkende. Haar macht dankte de partij enerzijds aan haar sterke organisatie maar ook door haar rechtstreekse banden met president Hadi en vicepresident Ali al-Mohsen. De laatste jaren staat Islah echter steeds meer onder druk. Eerst door terreinverlies aan de al-Houthi's in de provincies al-Jawf, al-Bayda en Marib. Het aftreden van Hadi en al-Mohsen in april 2022 verzwakte de positie van Islah nog verder en in augustus 2022 is Islah dan weer uit de olierijke provincie Shabwah verdreven door de STC en andere door de VAE gesteunde militieën. Dit leidde ertoe dat Islah nu enkel controle heeft over Marib, haar traditionele kernregio, en gewapende eenheden in Taiz. In Marib dreigt ze nu echter omsingeld te worden door VAE-gesteunde eenheden in het zuiden en oosten en door de al-Houthi's in het westen en noorden. Daarnaast heeft het ook politieke gevolgen aangezien Islah vertegenwoordigd is in de PLC en de huidige situatie kan leiden tot interne twisten binnen de PLC.⁶³

2.5. De Southern Transitional Council

Op 4 april 2017 werd in Aden de Southern Transitional Council (STC) opgericht. Dit gebeurde onder leiding van Aydarus al-Zubeidi en bin Breik en met steun van de VAE. De STC is geworteld in verschillende groeperingen die reeds sinds de jaren 2000 opkomen voor gelijke rechten van de zuiderlingen in Jemen en waarbinnen ook stemmen voor onafhankelijkheid opkwamen.⁶⁴

Sinds mei 2017 kan de STC rekenen op de Security Belt Forces als haar militaire vleugel. De Security Belt Forces zijn als militaire eenheid opgericht in Aden in mei 2016 waarbij een aanzienlijk deel van de commandanten uit de provincies al-Dhaleh en Lahij afkomstig zijn. Ze worden gefinancierd door de VAE en vielen initieel onder de formele controle van de regering-Hadi alhoewel ze van in het begin deels ook rechtstreeks bevelen van de VAE opvolgden. Na de oprichting van de STC zijn de Security Belt Forces onder hun gezag geplaatst.⁶⁵

Op 21 januari 2018 riep de STC met de steun van de VAE de noodtoestand uit in Aden. Na gevechten met Hadi-troepen op 28 en 29 januari 2018 veroverden de STC en de VAE de controle over een groot

⁵⁹ Al-Masdar, 03/01/2021, [url](#); CARPO, 15/04/2021, p. 16, [url](#)

⁶⁰ CARPO, 15/04/2021, p. 16, [url](#)

⁶¹ Fanack, 19/06/2019, [url](#); ICG, 02/07/2020, pp. 13-14, [url](#)

⁶² Counterterrorism Project, 04/2019, [url](#); ICG, 02/07/2020, p. 2, [url](#)

⁶³ Sanaa Center for Strategic Studies, 18/08/2022, [url](#); Middle East Eye, 26/08/2022, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 08/09/2022, [url](#)

⁶⁴ Konrad Adenauer Stiftung, 10/2019, pp. 10 & 12, [url](#); Chatham House, 18/11/2015, [url](#); ICG, 30/03/2021, [url](#)

⁶⁵ ACLED, 18/12/2019, [url](#)

deel van de stad, maar Saoedische troepen verhinderden dat de regering-Hadi volledig verdreven werd.⁶⁶

In augustus 2019 braken er in Aden gevechten uit tussen de STC en de regering-Hadi waarbij de STC de controle over de stad en de helft van de provincie Abyan verwerfde. Saoedi-Arabië zette daarop onderhandelingen tussen de STC en de regering-Hadi op wat leidde tot de Riyadh Agreement van 5 november 2019. De overeenkomst gaf de STC een plaats in de regering-Hadi en plaatste de STC-troepen onder bevel van de Hadi-regering. Al snel bleek dat de implementatie van de Riyadh Agreement dode letter bleef, waardoor er in de periode februari-april 2020 een militaire opbouw volgt door de beide partijen in Abyan en nabij Aden.⁶⁷

Op 25 april 2020 roept de STC-zelfbestuur uit in de zuidelijke gebieden, ten koste van de Hadi-regering. Verschillende gouverneurs van zuidelijke provincies verwerpen deze verklaring van de STC, waardoor het STC-bestuur in eerste instantie geldt in Aden, de provincies Lahij en al-Dhaleh en een deel van de provincie Abyan. Volgens het Doha Instituut steunen de VAE de STC hierbij. ICG vermeldt dat de regering-Hadi dadelijk een militair offensief tegen de STC opzette, maar dat dit op niets uitliep.⁶⁸

Op 19 juni 2020 hebben STC-troepen verschillende militaire kampen en politiestations op het eiland Socotra ingenomen waardoor ze de controle over het eiland verwierven. Dit ondanks de aanwezigheid van een duizendtal Saoedische militairen op Socotra.⁶⁹

In december 2020 is er een gezamenlijke regering van de STC en het Hadi-kamp aangesteld. Ze zetelt in Aden en een vijfde van de leden zijn van STC-signatuur. De STC heeft er onder andere de belangrijke portefeuilles Binnenlandse Zaken en Defensie.⁷⁰ Volgens analisten waren er al snel spanningen binnen deze regering.⁷¹

Sinds het aftreden van president Hadi in april 2022 slaagde al-Zubeidi erin om verschillende gewapende eenheden in de provincie Abyan die voordien trouw waren aan Hadi te laten overlopen naar de STC, wat zijn invloed vergroot. Het leidt er onder andere toe dat sommige niet-gewapende, politieke groepen in het zuiden toenadering zoeken tot de STC om toch nog enig gewicht in de schaal te kunnen leggen. De inname van de provincie Shabwah door de STC in augustus 2022 versterkte nog verder de positie van de STC, zowel op het terrein als binnen de PLC.⁷²

2.6. Saoedi-geleide coalitie

Op 25 maart 2015 startte Saoedi-Arabië in een coalitie van negen, voornamelijk Arabische landen, een militaire operatie tegen de al-Houthi's met instemming van de toenmalige Hadi-regering. Deze operatie draagt de naam Operation Decisive Storm en de volgende landen hebben hun steun aan de coalitie toegezegd: Bahrein, Koeweit, Qatar, VAE, Egypte, Jordanië, Marokko en Soedan.⁷³ Egypte en Jordanië hebben echter slechts zeer beperkt deelgenomen aan de coalitie, in 2017 is Qatar uit de coalitie gezet en tegen 2020 hadden ook Marokko en Soedan de coalitie verlaten.⁷⁴

⁶⁶ OHCHR, 03/09/2019, p. 27, [url](#)

⁶⁷ OHCHR, 03/09/2019, p. 28, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, pp. 28-34, [url](#); Arab Center for Research and Policy Studies, 04/05/2020, p. 4, [url](#); Al-Masdar, 01/02/2020, [url](#); ICG, 30/08/2019, pp. 4-5, [url](#)

⁶⁸ Arab Center for Research and Policy Studies, 04/05/2020, pp. 4-5, 7, [url](#); ICG, 30/08/2019, p. 5, [url](#); ICG, 02/07/2020, p. 16, [url](#)

⁶⁹ Behorizon, 16/06/2020, [url](#); ICG, 02/07/2020, p. 16, [url](#)

⁷⁰ ICG, 30/03/2021, [url](#); GIGA (Heibach J.), 03/2021, [url](#)

⁷¹ GIGA (Heibach J.), 03/2021, [url](#)

⁷² Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, pp. 29-30, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 08/09/2022, [url](#)

⁷³ Critical Threats, 23/04/2015, [url](#)

⁷⁴ Carnegie Endowment for international Peace (Nagi A.), 31/03/2020, [url](#); Mwatana, 09/2021, p. 40, [url](#)

In juni 2019 verklaarden de VAE dat ze zich zouden terugtrekken. De VAE trokken daadwerkelijk een deel van de eigen troepen terug, maar ze blijven tot in 2022 een belangrijke actor in het conflict via enkele eigen troepenbasissen in het zuiden en milities die ze blijven trainen en financieren.⁷⁵

Human Rights Watch (HRW) bericht dat leden van de coalitie de militaire campagne op touw zetten op vraag van de Jemenitische president Hadi.⁷⁶ De Konrad Adenauer Stiftung schrijft in 2019 dat de Saoedi's en de VAE wilden voorkomen dat de regering-Hadi zou instorten en de al-Houthi's de controle over het ganse land zouden verwerven. Zowel de Saoedi's als de VAE staan vijandig ten opzichte van de ideologie van de al-Houthi's en hun banden met Iran. Om hun strategische belangen te beschermen vonden deze landen het dan ook nodig om de opmars van de al-Houthi's een halt toe te roepen.⁷⁷ Binnen de coalitie zijn Saoedi-Arabië en de VAE tot in 2022 de belangrijkste actoren en volgens ICG hebben ze in 2016 onderling hun actieterrein in Jemen verdeeld. Hierbij overzien de VAE de operaties in het zuiden en aan de kust van de Rode Zee, en Saoedi-Arabië die in het noorden van Jemen.⁷⁸

Vanaf de start van de Saudische militaire tussenkomst voerde de Saudische luchtmacht tal van bombardementen uit van al-Houthi-doelwitten in Jemen. Sinds de wapenstilstand van april 2022 hebben de Saudi's deze bombardementen stilgelegd. Daarnaast financieren de Saoedi's de mobilisatie van stammen in Noord-Jemen, voornamelijk rond Marib, en Zuid-Jemen tegen de al-Houthi's. International Crisis Group (ICG) schrijft dat de Saoedi's al voor hun eigen militaire interventie financiële en militaire steun aan anti-al-Houthi-eenheden leverden.⁷⁹ Ook de VAE financieren sinds september 2015 meerdere lokale milities (zie infra).⁸⁰

In juni 2020 schrijven verschillende Jemen-analisten op het onafhankelijk mediaplatform The Medialine dat Saoedi-Arabië een manier zoekt om zich terug te trekken uit het Jemenitisch conflict. Volgens de meeste analisten is het bijna niet mogelijk voor Saoedi-Arabië om zich zonder gezichtsverlies terug te trekken, dit geldt zeker voor de kroonprins, Mohammed bin Salman.⁸¹

Zoals bovenstaand al vermeld begonnen de VAE in juni 2019 met de geleidelijke terugtrekking van hun troepen uit Yemen. Tegen oktober 2019 waren ze volledig vertrokken uit Aden, maar in 2021 hielden ze nog wel een eigen militaire aanwezigheid in de stad Mokha aan de kust van de Rode Zee, op het eiland Socotra, in de provincie Shabwa in de hoofdstad Ataq en bij de LNG-terminal van Balhaf. De VAE verklaarde hierbij dat het van plan is een beperkt aantal troepen in Jemen te houden. Officieel voor antiterreurmaatregelen maar in de praktijk ook om economische belangen te beschermen.⁸² Naast de beperkte aanwezigheid van eigen troepen blijft de VAE na Saoedi-Arabië de grootste speler binnen de coalitie doordat het een groot aantal lokale, Jemenitische gewapende eenheden structureel financiert en ondersteunt.⁸³

De voornaamste paramilitaire groepen die de VAE ondersteunt zijn: de Security Belt Forces in Aden, de Logistics and Support Forces, de Shabwami Elite Forces in Shabwa, de Hadrami Elite Forces in Hadramawt, de Abu al-Abbas Brigades in Taiz, de Giant Brigades aan de westkust en de Guards of the Republic van Tareq Saleh. In 2021 financieren de VAE zo naar schatting 90.000 manschappen en

⁷⁵ Konrad Adenauer Stiftung, 10/2019, p. 2, [url](#); Carnegie Endowment for international Peace (Nagi A.), 31/03/2020, [url](#); USDOS, 30/03/2021, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 08/09/2022, [url](#)

⁷⁶ HRW, 07/04/2015, [url](#); Mwatana, 09/2021, p. 40, [url](#)

⁷⁷ Konrad Adenauer Stiftung, 10/2019, p. 2, [url](#)

⁷⁸ Carnegie Endowment for international Peace (Nagi A.), 31/03/2020, [url](#); ICG, 30/08/2019, p. 3, [url](#); USDOS, 30/03/2021, [url](#); ICG, 30/09/2022, [url](#)

⁷⁹ ICG, 27/03/2015, pp. 1-2, 5, [url](#); Congressional Research Service, 21/03/2021, p. 6, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 08/09/2022, [url](#)

⁸⁰ Konrad Adenauer Stiftung, 10/2019, p. 10, [url](#)

⁸¹ The Medialine, 09/06/2020, [url](#)

⁸² Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, pp. 26-27, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 31/01/2021, p. 18, [url](#); SAM, 22/09/2021, p. 14, [url](#)

⁸³ Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, pp. 25-26, [url](#); Konrad Adenauer Stiftung, 10/2019, p. 10, [url](#); USDOS, 30/03/2021, [url](#)

volgens al-Masdar sturen ze hen ook aan vanuit commandoposten in Mukhala, Aden, Balhaf en Mokha. Zoals in [2.5 De Southern Transitional Council](#) toegelicht, zijn de VAE ook belangrijke leenheren van de in 2017 opgerichte STC. De bovenvermelde Security Belt Forces en de Logistics and Support Forces staan zeer dicht bij de STC, al hebben de bevelhebbers ook een zekere autonomie.⁸⁴

Alhoewel de VAE lid zijn van de coalitie en officieel deelnemen aan het conflict om de al-Houthi's terug te dringen en de regering-Hadi opnieuw te installeren volgden ze in de praktijk vaak hun eigen agenda. Zo traden ze al vaak op tegen de Islah-partij, die een lokale afdeling zijn van het Moslimbroederschap, een organisatie die de VAE als een terroristische beschouwen. Daarnaast steunen de VAE de STC, die zich openlijk uitspreekt voor onafhankelijkheid voor het zuiden tegen de Jemenitische regering in, en financiert de VAE Tareq Saleh, die een eigen koers vaart, los van de Jemenitische regering.⁸⁵

2.7. Tribale milities

De tribale milities zijn een factor in de machtspolitiek in Jemen, maar kunnen niet verbonden worden aan één conflictpartij. Volgens Charles Schmitz van de universiteit van Maryland zijn de tribale milities gefragmenteerd en opgebouwd volgens interne en externe rivaliteiten. Ze vormen geen verenigd blok, maar zijn verdeeld volgens tal van kleinschalige, lokale conflicten.⁸⁶ Schmitz en Nadwar al-Dawsari van het Middle East Institute schrijven dat tribale groepen in de eerste plaats lokale belangen en machtsevenwichten nastreven binnen hun eigen gebied. Vooral het machtsevenwicht met geografisch nabije groepen is voor hen belangrijk. Wanneer nationale actoren zich tot hen richten zullen ze vaak niet in de eerste plaats geïnteresseerd zijn in bijvoorbeeld de ideeën van een politieke partij maar in de middelen die de nationale actor ter beschikking heeft en wat dit betekent voor lokale machtsverhoudingen.⁸⁷

Schmitz merkt ook op dat de grenzen tussen verschillende tribale groepen niet altijd heel duidelijk afgelijnd zijn. Ook het behoren tot een specifieke tribale groep volgt niet altijd automatisch vanuit de afkomst van een persoon maar kan een persoonlijke loyauteitsverklaring zijn.⁸⁸

Al-Dawsari merkt op dat tribale groepen vaak eerder egalitair zijn en niet hiërarchisch opgebouwd. Tribale leiders hebben hierbij geen absoluut gezag over hun tribale groep. Een tribale leider kan zijn groep wel beïnvloeden, maar kan hen niet dwingen tot het maken van bepaalde keuzes zolang die de belangen van de groep niet schaden. Zo vechten bijvoorbeeld veel leden van de al-Shajanstam in al-Jawf aan de kant van de Jemenitische regering terwijl de stamleider, Abdulsalam Shaiat, de al-Houthi's steunt. Binnen de geografische zone van hun stam zijn stamleden wel verplicht om in de eerste plaats loyaal te zijn aan de stam en hun persoonlijke keuzes op de tweede plaats te zetten. Dit om te voorkomen dat stammen getroffen zouden worden door interne strijd.⁸⁹

Volgens Schmitz is de rol van tribale groepen sinds het instorten van het centraal staatsbestuur in Jemen wel belangrijker geworden omdat de bevolking zich tot tribale leiders wendt voor ordehandhaving en basisvoorziening.⁹⁰ Het VN-Panels van experts voor Jemen schrijft in 2019 eveneens dat het tribale systeem volgens hun rapportering een vitale rol speelt in de hulp distributie

⁸⁴ Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, pp. 25-26, [url](#); Konrad Adenauer Stiftung, 10/2019, p. 10, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 31/01/2021, p. 17, [url](#); Al-Masdar, 03/01/2021, [url](#)

⁸⁵ Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, p. 25, [url](#); ICG, 02/07/2020, p. 2, [url](#)

⁸⁶ Istituto per gli Studi di Politica Internazionale, 19/03/2018, [url](#)

⁸⁷ CTC Sentinel (Schmitz C.), 10/2011, [url](#); Middle East Institute (N. al-Dawsari), 04/2021, pp. 7-8, [url](#)

⁸⁸ CTC Sentinel (Schmitz C.), 10/2011, [url](#)

⁸⁹ Middle East Institute (N. al-Dawsari), 04/2021, p. 7, [url](#)

⁹⁰ Istituto per gli Studi di Politica Internazionale, 19/03/2018, [url](#)

en toebedeling. Zeker in afgelegen gebieden waar hulporganisaties niet zelf aanwezig zijn en geen opvolging kunnen doen maar van op afstand werken.⁹¹

Wat betrokkenheid van de tribale milities bij de conflicten betreft ontstonden er in 2011 bijvoorbeeld Local Popular Resistance Committees of volkscomités als reactie op de opmars van al-Qaeda in the Arabian Peninsula (AQAP). Ze waren aanvankelijk gesteund door reguliere Saleh-legereenheden maar werden al snel een belangrijke onafhankelijke ordehandhaver. In 2013 werden er nieuwe milities gevormd in de provincie Shabwah. Er deed zich hierbij dus een trend voor waarbij de veiligheid in de periferie in Jemen afgewenteld werd naar lokale milities.⁹² Volgens Raiman al-Hamdani van Deeproot waren de tribale milities hierbij vaak succesvoller dan de overheid in het bieden van weerwerk tegen extremistisch geweld van AQAP.⁹³

Deze volkscomités bestonden uit verschillende politieke strekkingen (Hiraak, Islah, salafisten en soennieten).⁹⁴ Bovendien werd lidmaatschap dikwijls politiek bepaald. Zo betaalde de gouverneur van Abyan de salarissen hoofdzakelijk uit aan stammen die hem steunden wat voor onvrede zorgde. Verschillende tribale milities kwamen daardoor in aanvaring met regeringstroepen of met elkaar met als gevolg dat stammenconflicten hierbij soms uitgevochten werden onder het mom van de strijd tegen al-Qaeda.⁹⁵ In 2016 schrijft Chatham House dat doorheen het conflict veel verwarring was over wie er tegen wie streed.⁹⁶

Allianties met tribale milities kunnen veranderen doorheen de tijd. Zo hadden de al-Houthi's sinds 2012 een akkoord met de Hajour-stam in het noorden, voornamelijk via bemiddeling van voormalig president Saleh. Na de dood van Saleh in 2017 ontstonden er evenwel spanningen tussen de al-Houthi's en de Hajour die opliepen tot een hevige militaire confrontatie in maart 2019. De al-Houthi's hebben hierbij de Hajour militair verslagen.⁹⁷

In sommige gevallen kunnen tribale groepen grotere gebieden beheersen. Zo schrijft de Oxford Research Group in 2019 dat de uitgestrekte provincie Hadramawt in het noorden en het binnenland (Wadi Hadramawt) door de Jemenitische regering gecontroleerd wordt, maar dat in het zuiden de Hadramawt Tribal Confederacy (HTC) de dienst uitmaakt. Sinds december 2013 vonden er al meermaals militaire confrontaties tussen beide plaats. ICG vermeldt in 2020 dat de HTC vooral hun lokale autonomie ten aanzien van de Jemenitische regering en de STC wil bewaren en dat de VAE wellicht de HTC steunen.⁹⁸ Verschillende bronnen vermelden dat Hadramawt vooral olie-inkomsten gebruikt om zijn autonomie te ondersteunen. Hadramawt ontwikkelt hierbij een eigen identiteit die zowel de Jemenitische regering als de onafhankelijkheidseis van het zuiden verwerpt.⁹⁹

In de provincie Mahra, aan de grens met Oman, zijn de lokale tribale groepen en milities heel invloedrijk volgens Carnegie Endowment in 2020. De VAE en de STC hebben al vruchteloos geprobeerd de controle over het gebied te verwerven. Vanaf 2017 probeert Saoedi-Arabië er een voet aan de grond te krijgen en in 2019 hadden ze controle over enkele havens en grensovergangen. De Saoedi's hebben enkele stammen aan zich kunnen binden en externe milities naar het gebied gebracht maar toch dienen ze rekening te houden met de belangen en invloed van de tribale groepen. Oman ziet de Saoedische aanwezigheid ondertussen als een bedreiging en steunt stammen die anti-Saoedisch

⁹¹ OHCHR, 03/09/2019, pp. 197-198, [url](#)

⁹² CTC (Swift C.), 21/6/2012, [url](#); CTC (Coombs C.L), 20/03/2013, [url](#); Critical Threats, 25/7/2012, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 01/2014, p. 7, [url](#)

⁹³ Deeproot (al-Hamdani R.), 15/12/2019, pp. 17-18, [url](#)

⁹⁴ CTC (Swift C.), 21/6/2012, [url](#); CTC (Coombs C.L), 20/03/2013, [url](#); Critical Threats, 25/7/2012, [url](#)

⁹⁵ Critical Threats (Gordon S.), 07/02/2013 [url](#); CTC (Coombs C.L), 20/03/2013, [url](#)

⁹⁶ Chatham House, 25/05/2016, pp. 26-27, [url](#),

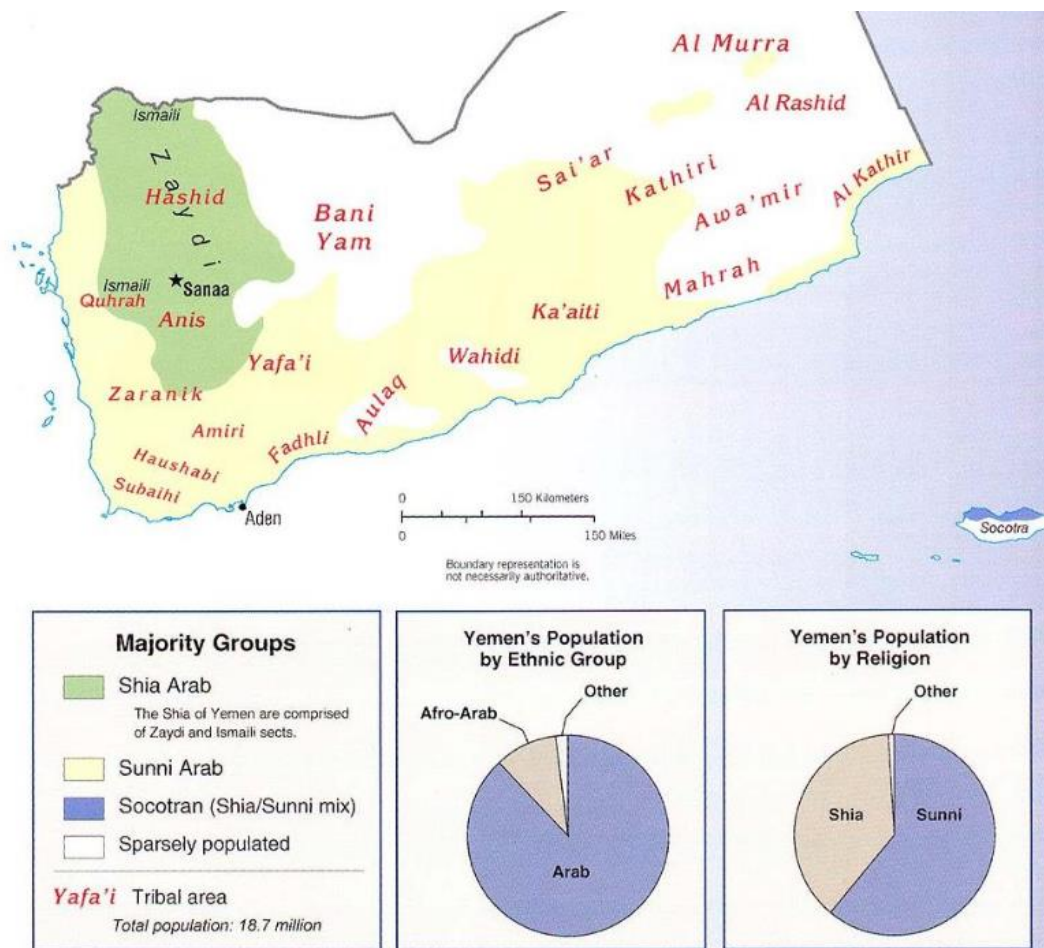
⁹⁷ Carnegie Endowment for International Peace (Shuja al-Deen M.), 23/04/2019, [url](#)

⁹⁸ Oxford Research Group, 10/07/2019, [url](#); ICG, 02/07/2020, pp. 2, 17, [url](#)

⁹⁹ Bertelsmann Stiftung, 29/04/2020, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, pp. 51-52, [url](#); Carnegie Endowment for International Peace, 27/03/2020, [url](#)

ingesteld zijn. De tribale groepen zijn zo gesplitst in een pro-Oman en een pro-Saoedisch deel, maar onderlinge tribale controlemechanismen zorgen er voor dat de stabiliteit in de provincie bewaard blijft.¹⁰⁰

Onderstaande kaart geeft een overzicht van de traditionele regio's van de voornaamste stammen in Jemen:

Kaart 2 - Yemeni tribes¹⁰¹

2.8. Al-Qaeda in the Arabian Peninsula – Ansar al-Sharia

In 2009 werd een *offshoot* van al-Qaeda opgericht, genaamd Ansar al-Sharia (Partisans of Islamic Law) of al-Qaeda of the Arabian Peninsula (AQAP). Deze groepering heeft een meer lokale inslag en bestaat uit een mix van al-Qaeda-strijders en jonge lokale rekruten. Volgens The Washington Institute waren bij de oprichting ook vooraanstaande leden van het Saleh-regime betrokken.¹⁰² De groep streeft naar een islamistisch model zoals dat van de Taliban in Afghanistan. In het jaar na haar oprichting voerde de groepering verschillende voedsel- en waterdistributiecampaagnes uit en zond het *sharia*-rechters om lokale rechtbanken bij te staan bij hun achterstand. Zo kende de groepering een snelle

¹⁰⁰ Carnegie Endowment for International Peace (Nagi A.), 31/03/2020, [url](#); OHCHR, 03/09/2019, p. 145, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 29/02/2020, pp. 15-16, [url](#)

¹⁰¹ Deeproot (al-Hamdani R.), 15/12/2019, p. 8, [url](#)

¹⁰² CTC (Swift C.), 21/6/2012, [url](#); The Washington Institute, 30/09/2019, [url](#)

verspreiding.¹⁰³ In de periode 2011 – 2018 kende AQAP wisselende successen in het zuiden van Jemen en controleerde het er enige tijd verschillende regio's, maar vanaf 2018 zijn ze in het defensief gedwongen.¹⁰⁴

In mei 2019 had AQAP nog een sterke aanwezigheid in delen van de provincie Hadramawt ten zuidwesten en ten noordoosten van Mukalla maar dit zonder dat ze er grote gebiedsdelen controleerde. Daarnaast was AQAP nog aanwezig in kleine delen van zuidelijke en noordelijk Abyan en in oostelijk al-Bayda. Tenslotte controleerde het nog een klein gebied ten oosten van de kustplaats Shoqra in de provincie Abyan.¹⁰⁵ In juli 2020 schrijft ICG dat AQAP nog actief is in enkele beperkte zones in de provincies Abyan, al-Bayda, Shebwa en Hadramawt.¹⁰⁶ In de loop van augustus 2020 is AQAP verder teruggedrongen in al-Bayda waar het enkel in het zuidoosten nog activiteiten ontplooid volgens ACLED.

The National schrijft in april 2021 dat AQAP na jaren van neergang opnieuw probeert te hergroeperen. De groepering onderneemt deze pogingen voornamelijk in gebieden waar er een aanwezigheid is van het Moslimbroederschap. The National schrijft dit nadat AQAP in maart-april 2021 een drietal aanslagen opeiste.¹⁰⁷ Ook op 11 juni 2021 voerde AQAP in Zinjibar nog een aanslag uit op Security Belt Forces waarbij zeven soldaten om het leven kwamen en er 25 gewond raakten. De Security Belt Forces verklaarden een week later dat ze de leider en dertien leden van de AQAP-cel die de aanslag uitvoerden, konden arresteren.¹⁰⁸

Volgens The National en Political Geography Now heeft AQAP in 2021 nog een aanwezigheid in de provincies Hadramawt en Shabwa zonder dat het er echt nog zones rechtstreeks onder zijn controle heeft.¹⁰⁹

In 2022 voerden STC-troepen verdere operaties uit tegen AQAP in de provincies Shabwa en Abyan. In Abyan namen ze de Omayran vallei in, op dat moment de grootste basis van AQAP in Jemen. Ook in Shabwa verdreven ze AQAP uit enkele regio's zodat die naar al-Houthi-gebied in al Bayda moesten vluchten. Dit leidde ertoe dat AQAP in september 2022 enkele acties uitvoerde in al Bayda. Volgens ACLED is het onduidelijk of AQAP bij deze acties zware verliezen leed of dat het zich kon verplaatsen naar een andere regio.¹¹⁰

Sinds Islamic State (IS) eind 2014 - begin 2015 zijn intrede deed in Jemen bestaat er een sterke spanning tussen AQAP en IS, die volgens ICG in feite in dezelfde rekrutenvijver vissen en daar strijd om voeren.¹¹¹ In de periode 2018 - 2019 was sprake van hevige gevechten tussen AQAP en IS, voornamelijk in de provincie al-Bayda. Vanaf februari 2020 nam de intensiteit van deze gevechten af.¹¹² Middle East Eye citeert de VN-veiligheidsraad die in 2022 verklaart dat ondanks enkele nederlagen AQAP een grotere speler blijft in Jemen dan IS.¹¹³

¹⁰³ ICG, 20/10/2011, [url](#)

¹⁰⁴ Critical Threats, 14/08/2014, [url](#); ICG, 27/03/2015, p. 5, [url](#); Abaad, 04/01/2015, [url](#); Critical Threats, 20/03/2015, [url](#); Chatham House, 18/11/2015, p. 9, [url](#)

¹⁰⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken – Nederland,, 11/07/2019, pp. 20-21, [url](#); The Atlantic, 22/09/2018, [url](#); Fanack, 19/06/2019, [url](#); The Washington Institute, 30/09/2019, [url](#)

¹⁰⁶ ICG, 02/07/2020, p. 2, [url](#)

¹⁰⁷ The National, 10/04/2021, [url](#)

¹⁰⁸ The National, 14/07/2021, [url](#)

¹⁰⁹ The National, 10/04/2021, [url](#); Political Geography Now, 28/09/2021, [url](#)

¹¹⁰ Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, pp. 15 & 18, [url](#); ACLED, 14/10/2022, [url](#)

¹¹¹ ICG, 09/02/2016, p. 19, [url](#)

¹¹² Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, p. 68, [url](#); ACLED, 14/12/2020, [url](#)

¹¹³ Middle East Eye, 21/07/2022, [url](#)

2.9. Islamic State

Volgens ICG en het academisch tijdschrift CTC Sentinel kondigde de organisatie Islamic State (IS) in november 2014 haar bestaan in Jemen aan en aanvaarde Abu Bakr al-Baghdadi, de leider van IS, de eed van trouw van deze nieuwe afdeling die geleid wordt door Abu Bilal al-Harbi, een Saoedi.¹¹⁴ Critical Threats en CTC Sentinel schrijven dat IS in Jemen zichzelf Vilayat Sanaa noemde en dat het probeerde om het sektarische conflict in Jemen op scherp te stellen. In oktober 2018 veranderde het zijn naam in Vilayat al-Yemen.¹¹⁵

In juni 2016 schrijft Critical Threats dat na de stevige groei van IS in de lente en zomer van 2015, het sinds december 2015 minder aantrekkingskracht leek te hebben in Jemen. Critical Threats ziet twee oorzaken: enerzijds betaalde IS zijn strijders sinds dan geen hoger salaris meer dan AQAP en anderzijds was er binnen IS ongenoegen met de leiding die voor een groot deel Saoedi's waren, wat tot spanningen met lokale rekruten leidde. Al voerde IS in 2016 succesvol terroristische campagnes uit in onder andere Aden en Mukalla, toch slaagde het er niet in om zijn werking echt uit te bouwen.¹¹⁶

Sinds 2015 liepen de spanningen tussen IS en AQAP steeds verder op wat in juli 2018 uitmondde tot een gewapend conflict tussen de twee organisaties. In de loop van 2018 verklaarden de beide organisaties dat ze bij verschillende aanslagen tientallen leden van elkaar om het leven brachten.¹¹⁷ Deze strijd duurde voort in de eerste helft van 2019 waarbij IS aanzienlijke verliezen leidde en bovendien te maken had met overlopers naar AQAP.¹¹⁸

Midden 2019 beheerste IS enkel een klein gebied in de al-Qayfa regio in al-Baydan.¹¹⁹ Het Sanaa Center for Strategic Studies schrijft in 2020 dat IS sinds zijn oprichting in 2014 nooit zo zwak gestaan heeft in Jemen. Een zware slag voor IS was ook de arrestatie van hun commandant, Mohammad al-Sayari, door Saoedische troepen in juni 2019.¹²⁰ In 2019 - 2020 vonden er nog intensieve gevechten plaats tussen IS en AQAP die de slagkracht van IS verder aangetast hebben. Volgens Elisabeth Kendall is IS sinds 2021 in Jemen grotendeels van het strijdtoneel verdwenen.¹²¹

2.10. Verenigde Staten van Amerika

HRW vermeldt dat het Amerikaanse leger en de CIA minstens sinds 2009 zogenaamde *targeted killings* uitvoerden in Jemen. In de praktijk ging het hier bijna steeds over drone-aanvallen die Amerikaanse toestellen uitvoerden. De CIA of het *Joint Special Operations Command* voerden deze aanvallen uit. Het *Joint Special Operations Command* wordt door HRW omschreven als een quasi-geheime elite-eenheid van het Amerikaanse leger. De drones zouden gestationeerd zijn in Djibouti en Saoedi-Arabië.¹²² Onder president Trump was er vanaf 2017 een toename van het aantal drone-operaties in Jemen, maar sinds het aantreden van president Biden zijn volgens de monitoringorganisaties Airwars

¹¹⁴ ICG, 27/03/2015, p. 5, [url](#); CTC Sentinel, 19/01/2016, [url](#)

¹¹⁵ Critical Threats, 20/03/2015, [url](#); CTC Sentinel, 19/01/2016, [url](#); Perspectives on terrorism (Kendall E.), 02/2019, p. 83, [url](#)

¹¹⁶ Critical Threats, 09/06/2016, [url](#); The Defense Post, 03/09/2019, [url](#)

¹¹⁷ ICG, 09/02/2016, pp. 14 & 19, [url](#); CTC Sentinel, 19/01/2016, [url](#); Carnegie Endowment for International Peace (Arrabyee N.), 19/02/2016, [url](#); The Defense Post, 03/09/2019, [url](#); Perspectives on terrorism, Volume 13, Issue 1 (Kendall E.), 02/2019, p. 82, [url](#)

¹¹⁸ Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, p. 68, [url](#)

¹¹⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken – Nederland,, 11/07/2019, p. 21, [url](#); The Defense Post, 03/09/2019, [url](#); Perspectives on terrorism, Volume 13, Issue 1 (Kendall E.), 02/2019, p. 84, [url](#)

¹²⁰ Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, p. 70, [url](#)

¹²¹ CTC Sentinel (Kendall E.), 09/2021, [url](#)

¹²² Human Rights Watch, 20/02/2014, pp. 5-7, [url](#); The Bureau of Investigative Journalism, 2017, [url](#); The Bureau of Investigative Journalism, 2018, [url](#); The Bureau of Investigative Journalism, 2019, [url](#); The Bureau of Investigative Journalism, 2020, [url](#)

en New America de drone-aanvallen in Jemen stopgezet. Ook in de loop van 2020 was er al een aanzienlijke afname van het aantal waargenomen VS-drone-aanvallen.¹²³

In 2019 schrijven The Guardian en de Military Times dat de VS de Saoedi-geleide coalitie steunen met wapens, training en inlichtingsgegevens. Volgens een rapport van de VN-Mensenrechtenraad van september 2019 dat The Guardian citeert zijn de VS mogelijk medeplichtig aan oorlogsmisdaden in Jemen door het blijvend leveren van wapens en inlichtingen aan de coalitie. In april 2019 legde president Trump zijn veto op een resolutie van het Amerikaanse Congres dat de wapenleveringen aan Saoedi-Arabië voor de oorlog in Jemen verbodt.¹²⁴

Op 9 juni 2020 verklaarde president Trump aan het Amerikaanse Congres dat de VS een beperkt aantal militairen in Jemen aanwezig heeft om acties tegen AQAP en IS te ontplooiën. Daarnaast werken er volgens Trump VS-militairen nauw samen met de Jemenitische regering en regionale partners. Verder leveren VS-militairen ook advies en inlichtingen aan partners die strijd leveren met de al-Houthi's.¹²⁵

In 2021 verklaarde president Biden dat de VS alle steun en alle wapenleveringen voor aanvallende operaties voor de oorlog in Jemen zouden stopzetten. Wel zou de VS nog "defensieve wapens" aan Saudi-Arabië blijven leveren. Aan de VAE blijft de VS wel alle soorten wapens verkopen.¹²⁶

3. Aard en intensiteit van het geweld

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) schrijft in 2022 dat er meer dan 51 frontlijnen zijn in Jemen. Het ligt niet in het bereik van deze COI Focus om al deze fronten exhaustief te behandelen, maar de volgende hoofdstukken gaan in op de voornaamste conflictgebieden en de typologie van het geweld dat zich voordoet in Jemen.¹²⁷

Onderstaande kaart van Sanaa Center for Strategic Studies geeft een overzicht van de situatie van de conflicten in Jemen in september 2022. Er zijn ruwweg vijf gebieden van politieke/militaire controle in Jemen. Deze zijn: het door de al-Houthi's gecontroleerde noordwesten; controle van de Jemenitische regering in de provincies al-Jawf, Marib, Noord-Hadramawt, al-Mahra en de stad Taiz; STC controle in Aden, Shabwa, Lahj en al-Dhaleh; controle door lokale milities in zuid-Hadramawt en tenslotte controle van delen van de provincie Taiz door Tareq Saleh.¹²⁸

¹²³ New America, 2021, [url](#); Airwars, 2021, [url](#); New America, 2020, [url](#); ICG, 15/04/2019, p. 22, [url](#)

¹²⁴ The Guardian, 03/10/2019, [url](#); Military Times, 16/04/2019, [url](#)

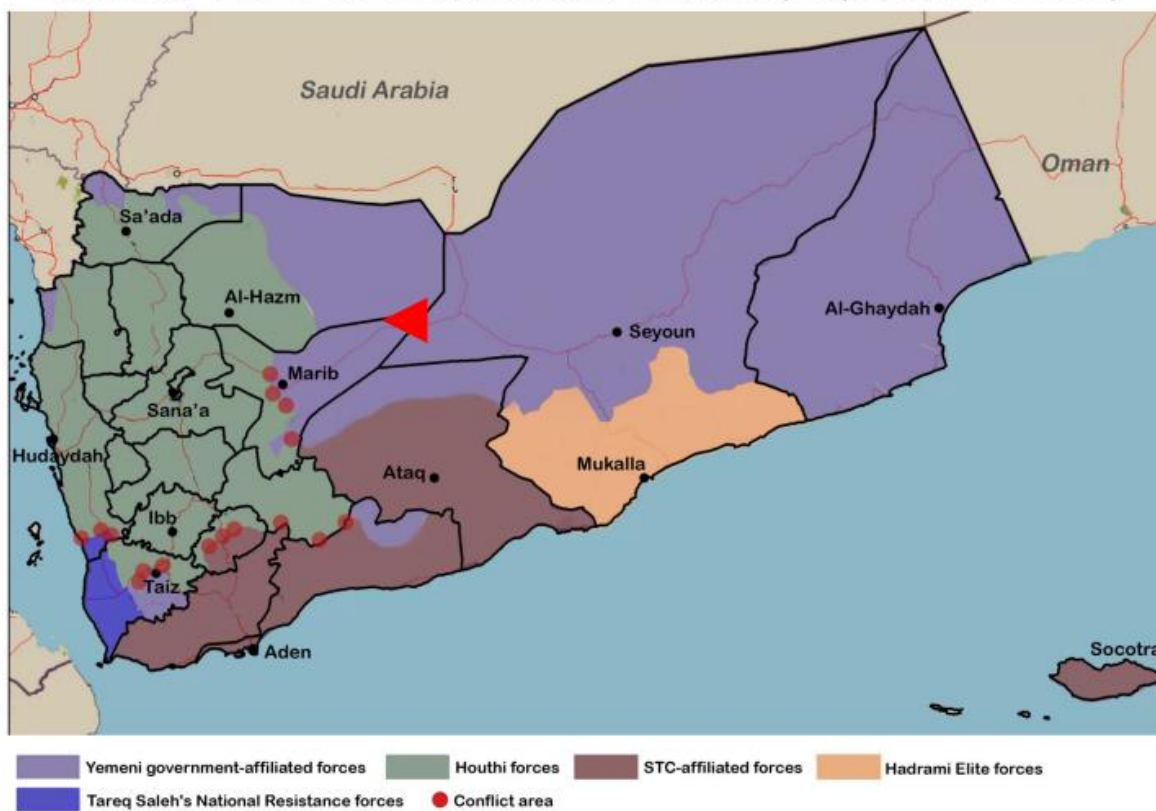
¹²⁵ Congressional Research Service, 19/06/2020, p. 1, [url](#)

¹²⁶ Mwatana, 09/2021, p. 54, [url](#)

¹²⁷ OCHA, 19/04/2022, p. 6, [url](#)

¹²⁸ ICG, 02/07/2020, p. 1, [url](#)

Yemen Zones of Conflict and Control (September 2022)

©Sana'a Center for Strategic Studies, September 2022

Kaart 3 - Yemen Zones of Conflict and control (September 2022)¹²⁹

3.1. Noordwest-Jemen

3.1.1. Aantal incidenten

Hierbij geeft Cedoca een overzicht van het aantal incidenten dat plaats vond in Noordwest-Jemen volgens de cijfergegevens van ACLED¹³⁰. Cedoca geeft hierbij cijfers voor de incidenten die ACLED aanduidt met de termen *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians*. De onderstaande tabel geeft cijfers voor de periode 2018 – oktober 2022 en geldt voor Noordwest-Jemen wat de volgende Jemenitische provincies omvat: Sadah, al-Jawf, Marib, Amran, Hajjah, Amanat al-Asimah, Sanaa, al-Mahwit, Hodeidah, al-Jabin, Dhamar en Ibb.¹³¹

¹²⁹ Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, p. 17, [url](#)

¹³⁰ Toelichting bij deze organisatie staat in de inleiding van deze COI Focus.

¹³¹ ACLED, laatst geraadpleegde update: 21/10/2022, [url](#)

	2018	2019	2020	2021	2022 1 jan-21 okt
<i>Battles</i>	2.168	2.112	2.057	1.733	597
<i>Explosions/remote violence</i>	5.637	5.416	4.431	3.494	3.254
<i>Violence against civilians</i>	173	243	254	236	171

Tabel 1 – Aantal *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians* in Noordwest-Jemen, opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data voor de periode 2018 – 01/10/2022¹³²

3.1.2. Militaire campagne al-Houthi's

Vanaf januari 2019 maakten de al-Houthi's volgens het Sanaa Center for Strategic Studies meer gebruik van drones als oorlogswapen. Op 10 januari 2019 ontplofte bijvoorbeeld een drone bij een militaire parade van Hadi-getrouwe troepen op de luchtmachtbasis al-Anad waarbij de bevelhebber van de militaire inlichtingendienst gedood werd. In april 2019 haalde de Saoedische luchtverdediging tal van drones neer bij Sayoun en in de periode mei - september 2019 voerden de al-Houthi's tal van drone-aanvallen uit op militaire en civiele doelen in Saoedi-Arabië.¹³³

In de laatste maanden van 2019 was er een afname in het aantal gevechten, maar vanaf begin 2020 was er opnieuw een sterke toename van het geweld. In januari 2020 voerden de al-Houthi's opnieuw drone- en raketaanvallen uit. Op 18 januari 2020 doodden ze bij een raketaanval op een militair kamp in Marib 111 personen toen de raket insloeg in een moskee tijdens het avondgebed. Naar aanleiding van deze aanval voerden de Saoedi's de dagen erna het aantal luchtbombardementen opnieuw op. Op 30 januari 2020 verklaarden de al-Houthi's dat ze opnieuw drone-aanvallen uitvoerden boven Saoedisch grondgebied.¹³⁴

In januari – februari 2020 vonden er op meerdere fronten opnieuw hevige gevechten plaats tussen de al-Houthi's en Hadi-getrouwe troepen. Volgens waarnemers op sommige plekken de hevigste in jaren. De gevechten vonden voornamelijk plaats in de provincies al-Jawf, Marib en in het district Nehm, provincie Sanaa. In deze periode slaagden de al-Houthi's erin het Nehm-front in te nemen en belangrijke delen van de provincie al-Jawf waar ze op 1 maart 2020 de provinciehoofdstad al-Hazm innamen. Deze inname opende voor hen de weg naar de provincie Marib, het laatste belangrijke gebied van de regering-Hadi in het noorden.¹³⁵

In april 2020 vonden er nog steeds gewapende treffens plaats tussen de al-Houthi's en de Hadi-troepen, ondanks de afkondiging van een eenzijdig staakt-het-vuren door Saoedi-Arabië op 8 april

¹³² ACLED, laatst geraadpleegde update: 21/10/2022, [url](#)

¹³³ Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, pp. 35-36, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 29/02/2020, p. 13, [url](#); ACAPS, 13/05/2020, p. 6, [url](#)

¹³⁴ Sanaa Center for Strategic Studies, 29/02/2020, p. 12, [url](#); ICG, 24/01/2020, [url](#)

¹³⁵ ICG, 02/07/2020, p. 7, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 01/04/2020, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 29/02/2020, p. 12, [url](#); ICG, 24/01/2020, [url](#); Al-Masdar, 03/01/2021, [url](#)

2020. In de periode 2 – 8 april 2020 voerde Saoedi-Arabië de hevigste luchtbombardementencampagne uit sinds juli 2018, maar na de afkondiging van het staakt-het-vuren nam de intensiteit af. Tijdens de eerste twee weken van het staakt-het-vuren voerde Saoedi-Arabië nog minstens 270 luchtbombardementen uit.¹³⁶

In mei 2020 verschoof het zwaartepunt van de gevechten van de al-Houthi's van Marib naar de provincie al-Bayda waar ze vooral in de zone van Qaniyah strijd leverden. Bij deze gevechten voerde de Saoedische coalitie luchtbombardementen uit in de regio's Qaniyah en al-Suwadiyah.¹³⁷

In februari 2021 startten de al-Houthi's een nieuw offensief in de regio van Marib, maar sinds juli 2021 wijzigt de frontlijn er nog nauwelijks. Volgens ACAPS is het moeilijk het aantal burgerslachtoffers in te schatten maar sneuvelden er grote aantallen strijders. In het voorjaar van 2021 lanceerden de al-Houthi's eveneens nieuwe offensieven aan de fronten in Hodeidah, Taiz, Hajjah, al-Jawf en Bayda.¹³⁸

In maart-april 2021 slaagden de Hadi-getrouwe troepen erin om in de provincie Taiz een aanzienlijke gebiedswinst te boeken ten koste van de al-Houthi's die zich toen vooral op Marib concentreerden. Nadat de al-Houthi's versterkingen stuurden stopte de opmars van de Hadi-getrouwe troepen.¹³⁹

In juli 2021 startten de al-Houthi's een nieuw offensief in de provincie Shabwa nadat leden van de Yafastam er terreinwinst op de al-Houthi's geboekt hadden. In augustus 2021 nam de intensiteit van de gevechten in Noord-Jemen verder af al voerden de al-Houthi's nog wel aanvallen over de grens met Saudi-Arabië uit.¹⁴⁰

Half september 2021 hernieuwden de al-Houthi's hun offensief in de provincie al-Bayda na enkele weken van relatieve kalmte. Ze slaagden erin om grote gebieden in te nemen ten koste van de Hadi-regering.¹⁴¹

Eind september 2021 zetten de al-Houthi's hun offensief in de provincie Marib opnieuw in gang waarbij ze in het zuiden vooruitgang boekten en er onder andere de stad Harib innamen. Ook in de provincie al-Jawf flakkerden de gevechten tussen de al-Houthi's en Hadi-troepen opnieuw op waarbij de Saudi's hun luchtbombardementen opvoerden.¹⁴²

In februari 2022 voerden de Saudische luchtmacht en grondtroepen een aanval uit op de provincie Hajjah, maar de al-Houthi's slaagden er al snel in om de aanvankelijke terreinwinst van de Saudi's terug te draaien. Tot zeker in het derde kwartaal van 2022 bleven er zich gewapende incidenten voordoen in de grenszone van de buurprovincie Sadah.¹⁴³

In januari 2022 slaagden eenheden van de Giant Brigades erin om de al-Houthi's te verdrijven uit de districten Usaylan en Bayhan van de provincie Shabwah. In het begin van 2022 bleven er gevechten plaats vinden rond Marib, maar de regeringstroepen slaagden er tot het vredesbestand van april 2022 in om de al-Houthi's het hoofd te bieden.¹⁴⁴

In september 2022 bleef de militaire situatie tussen de al-Houthi's en de regeringstroepen grotendeels gelijk aan de toestand van bij het vredesbestand van april 2022. Er vonden geen grootschalige

¹³⁶ Sanaa Center for Strategic Studies, 05/05/2020, p. 28, [url](#)

¹³⁷ Sanaa Center for Strategic Studies, 02/06/2020, pp. 23-24, [url](#)

¹³⁸ OHCHR, 13/09/2021, p. 3, [url](#); ACAPS, 10/05/2021, p. 2, [url](#); CIMP, 07/2021, p. 1, [url](#); ICG, 08/2021, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 10/09/2021, p. 18, [url](#); ACAPS, 07/2021, p. 4, [url](#)

¹³⁹ Sanaa Center for Strategic Studies, 07/05/2021, pp. 17-18, [url](#)

¹⁴⁰ ICG, 08/2021, [url](#); ICG, 09/2021, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 10/09/2021, p. 18, [url](#)

¹⁴¹ ACLED, 22/09/2021, [url](#)

¹⁴² ACLED, 6/10/2021, [url](#); Political Geography Now, 28/09/2021, [url](#)

¹⁴³ ACLED, *Yemen Mid-Year Update, Diplomatic Efforts Succeed in Subduing the Conflict*, s.d., [url](#); CIMP, 10/2022, p. 1 [url](#)

¹⁴⁴ Middle East Eye, 29/07/2022, [url](#); ACLED, 13/01/2022, [url](#)

gevechten plaats buiten schermutselingen in Marib, Taiz, Hodeidah, al-Bayda en al-Dhale.¹⁴⁵ De gevechten in Marib bestonden vooral uit artilleriebeschietingen ten zuiden en westen van de stad. De al-Houthi's stuurden aanzienlijke versterkingen, maar dat leidde tot november 2022 niet tot toename van het aantal gevechten.¹⁴⁶ Ook in oktober 2022 vonden er nog gevechten plaats rond Taiz.¹⁴⁷

3.1.3. Gevechten Hodeidah

Vanaf januari 2018 begonnen Hadi-getrouwe troepen en door de VAE-gesteunde troepen een militaire campagne tegen de door de al-Houthi's ingenomen havenstad Hodeidah aan de westkust. De oprukkende troepen verklaarden dat ze de al-Houthi's uit de stad wilden verdrijven waarvoor er in de ganse provincie gevechten waren tot 13 december 2018 toen de al-Houthi's en de regering-Hadi de Stockholm Agreement ondertekenden die de gevechten voor al-Hodeidah beëindigde. De Stockholm Agreement is niet volledig geïmplementeerd maar leidde tot een aanzienlijke daling van het geweld in de provincie Hodeidah in 2019.¹⁴⁸

Toch vonden er in 2019 rond Hodeidah nog tal van gevechten plaats die leidden tot het hoogste aantal burgerslachtoffers voor Jemen in 2019. Volgens ACAPS vielen zowat 25 % van alle burgerslachtoffers in 2019 in Hodeidah. Bij de gevechten maakten de strijdende partijen vooral gebruik van luchtbombardementen, artillerie- en mortiervuur en geweerbeschietingen.¹⁴⁹

In februari 2020 vonden er gevechten in de buurt van Hodeidah plaats waar de al-Houthi's zeggen een regeringsoffensief te hebben tegengehouden in de stad Durayhimi en de Saoedische coalitie meerdere luchtbombardementen op de stad uitvoerde.¹⁵⁰

Begin 2021 bleef het relatief rustig in Hodeidah, maar in maart 2021 braken er hevige gevechten uit tussen de al-Houthi's en de Joint Forces waarbij meerdere honderden doden vielen. In maart 2021 voerde Saudi-Arabië een luchtcampagne uit tegen al-Houthi doelen aan de kust van Hodeidah, waarbij ze vooral de marine-capaciteiten van de al-Houthi's viseerden.¹⁵¹ Ook in april 2021 braken er in Hodeidah nog geregeld gevechten uit tussen de al-Houthi's en Hadi-troepen en ook in de daaropvolgende maanden waren er sporadische opflakkingen van geweld. Op 15 augustus 2021 vonden er bijvoorbeeld nog gevechten plaats tussen de al-Houthi's en Hadi-troepen waarbij tien strijders om het leven kwamen en op 11 september 2021 voerden de al-Houthi's een beschieting uit van de stad Mokha met raketten en met explosieven beladen drones.¹⁵² Half november 2021 trokken de Joint Forces zich onverwacht terug van posities in drie districten van Hodeidah naar gebieden ten zuiden van de stad. De al-Houthi's konden hierdoor strategische posities in de stad innemen en onder hun controle brengen.¹⁵³

In de loop van 2022 bleef het relatief rustig in Hodeidah, maar in september 2022 vonden er verschillende wederzijdse beschietingen plaats tussen Joint Forces en al-Houthi's aan de frontlijnen van Hodeidah.¹⁵⁴

¹⁴⁵ Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, pp. 14 & 18, [url](#); Mwatana, 07/11/2022, [url](#)

¹⁴⁶ Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, p. 16, [url](#)

¹⁴⁷ Middle East News, 02/10/2022, [url](#); CIMP, 10/2022, p. 1, [url](#)

¹⁴⁸ OHCHR, 03/09/2019, p. 123, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 22/01/2019, pp. 60-61, [url](#)

¹⁴⁹ ACAPS, 13/05/2020, p. 11, [url](#)

¹⁵⁰ Sanaa Center for Strategic Studies, 29/02/2020, p. 12, [url](#)

¹⁵¹ Sanaa Center for Strategic Studies, 07/05/2021, p. 19, [url](#)

¹⁵² ACLED, 05/05/2021, [url](#); Xianhua, 16/08/2021, [url](#); Bloomberg, 11/09/2021, [url](#)

¹⁵³ Middle East Eye, 17/11/2021, [url](#)

¹⁵⁴ Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, p. 18, [url](#)

3.1.4. Gewapende schermutselingen tussen al-Houthi's en stammen

In januari – maart 2019 vonden er in het noorden van het door al-Houthi's gecontroleerde gebied in de provincie Hajja gevechten plaats tussen de al-Houthi's en de tribale groep Hajour. De twee groepen hadden sinds 2013 een bestand dat mede door de voormalige president Saleh bemiddeld was. Na de dood van Saleh in 2017 liepen de spanningen weer op wat leidde tot de gevechten in 2019. Volgens het VN-Panel van experts voor Jemen vonden er hevige gevechten plaats met geweervuur en artillerie in dorpen. De al-Houthi's zouden ook willekeurige beschietingen uitgevoerd hebben van zones waar burgers verbleven. Hierbij hebben ze ook ballistische raketten ingezet. Daarnaast ontplooiden de al-Houthi's een patroon van het arresteren en laten verdwijnen van lokale mannen en minderjarige jongens van de Hajourstam.¹⁵⁵

In de loop van 2020 bood de Muradstam in de provincie Marib hevige gewapende weerstand tegen het al-Houthi-offensief in dat gebied. In het westen van Jemen sloot de al-Subayhastam zich aan bij de Giants Brigade om strijd te leveren tegen de al-Houthi's.¹⁵⁶

De verhoudingen tussen de al-Houthi's en sommige stammen kunnen soms ook verschuiven. Zo steunden de Hujur- en al-Awadhstammen lange tijd de al-Houthi's, maar na de moord op ex-president Saleh mobiliseerden deze stammen zich in 2018 en 2020 tegen de al-Houthi's omwille van vermeende schendingen van tribale tradities. Uiteindelijk verkregen de stammen geen noemenswaardige steun van de regering-Hadi en werden de opstanden hardhandig neergeslagen.¹⁵⁷

Sinds de lente van 2022 vonden er verschillende conflicten plaats tussen de al-Houthi's en stammen in de gebieden die ze controleren. ACLED registreerde een piek van dergelijke conflicten in juli 2022 in al-Bayda. Ook in augustus 2022 vonden er in al-Bayda om uiteenlopende redenen meerdere gewapende schermutselingen plaats tussen al-Houthi's en tribale militieën. Op 12 augustus 2022 ontvoerden de al-Houthi's dan weer een tribale sjeik in Sanaa omdat hij manschappen weigerde voor al-Houthi-troepen. In de periode april - augustus 2022 waren er ook meerdere gewapende treffens tussen stammen in al-Jawf.¹⁵⁸

3.2. Zuid-Jemen

3.2.1. Aantal incidenten

Hierbij geeft Cedoca een overzicht van het aantal incidenten dat plaats vond in Zuid-Jemen volgens de cijfergegevens van ACLED¹⁵⁹. Cedoca geeft hierbij cijfers voor de incidenten die ACLED aanduidt met de termen *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians*. De onderstaande tabel bevat cijfers voor de periode 2018 – oktober 2022 en geldt voor Zuid-Jemen wat de volgende Jemenitische provincies omvat: Taiz, al-Dhaleh, al-Bayda, Lahj, Aden, Abyan, Shabwah, Hadramawt, Mahra en Socotra.¹⁶⁰

	2018	2019	2020	2021	2022 1 jan-21 okt
<i>Battles</i>	1.496	1.506	1.888	1.052	594

¹⁵⁵ OHCHR, 03/09/2019, pp. 113-118, [url](#)

¹⁵⁶ ACLED, 09/02/2021, [url](#)

¹⁵⁷ ACLED, 09/02/2021, [url](#)

¹⁵⁸ Sanaa Center for Strategic Studies, 08/09/2022, [url](#); ACLED, 14/10/2022, [url](#)

¹⁵⁹ Toelichting bij deze organisatie staat in de inleiding van deze COI Focus.

¹⁶⁰ ACLED, laatst geraadpleegde update: 21/10/2022, [url](#)

<i>Explosions/remote violence</i>	1.010	932	811	585	1.005
<i>Violence against civilians</i>	246	277	422	249	221

Tabel 2 – Aantal *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians* in Zuid-Jemen, opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data voor de periode 2018 – 01/10/2022¹⁶¹

3.2.2. Gewapende confrontaties

Op 17 februari 2020 vonden er in de provincie al-Mahra gewapende botsingen plaats tussen lokale stammen enerzijds en Hadi-getrouwe en Saoedische troepen anderzijds. De Saoedische troepen wilden een grenspost met Oman bemannen, maar werden verdreven door lokale stammen. Er kwamen verschillende Hadi-militairen om het leven.¹⁶²

Op 11 maart 2020 vonden er in de regio Khiyami, provincie Taiz gevechten plaats tussen Hadi-getrouwe troepen en de VAE-gesteunde Abu al-Abbas brigades.¹⁶³

Op 9 april 2020 voerde IS een bomaanslag uit in het district Juban, provincie al-Dhale, waarbij drie al-Houthi's om het leven kwamen. Het was de eerste IS-aanslag in deze zuidelijke regio.¹⁶⁴

In maart 2021 voerde AQAP verschillende aanslagen uit tegen de ordediensten van de STC waarbij minstens twintig dodelijke slachtoffers vielen.¹⁶⁵

In augustus 2021 vonden er in Taiz verschillende gewapende treffens plaats tussen leden van 170ste Air Force Brigade, onderdeel van de pro-Islah Taiz Military Axis, en leden van een lokale al-Haeq familie naar aanleiding van een landdispuut. Hierbij vielen meerdere doden waaronder de commandant van de brigade.¹⁶⁶

Eind augustus 2022 voerden de al-Houthi's nabij Taiz een grootschalig offensief uit nabij de laatste door de regering gecontroleerde toegangsweg tot de stad. Ook in september 2022 bleven er gevechten plaatsvinden ten westen van Taiz.¹⁶⁷

Eind augustus 2022 werd er in Hadramawt een nieuwe gouverneur aangesteld, Makhmood bin Mahdi. De STC stookte hierna onrust om Islah-elementen uit de olierijke regio Wadi Hadramawt te verdrijven, wat potentieel tot gevechten zou kunnen leiden. Naar aanleiding hiervan vonden er in september 2022 reeds meerdere protestacties plaats in Hadramawt en het aangrenzende al Mahra.¹⁶⁸

In september 2022 vonden er aan de grens van de provincies Shabwa en Hadramawt ook kleinschalige gewapende incidenten plaats tussen Islah en door de VAE gesteunde gewapende formaties waaronder de Giant Brigades nadat Islah-eenheden in augustus 2022 al uit Shabwa verdreven waren.¹⁶⁹

In oktober 2022 blijft Taiz onder controle van de regering, maar is het nog steeds een belegerde stad omgeven door al-Houthi troepen. De weigering van de al-Houthi's om de toegangswegen tot Taiz te openen is een van de redenen voor het niet verlengen in oktober 2022 van het vredesbestand van

¹⁶¹ ACLED, laatst geraadpleegde update: 21/10/2022, [url](#)

¹⁶² Sanaa Center for Strategic Studies, 29/02/2020, p. 15, [url](#)

¹⁶³ Sanaa Center for Strategic Studies, 01/04/2020, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 29/02/2020, p. 15, [url](#)

¹⁶⁴ Sanaa Center for Strategic Studies, 05/05/2020, p. 31, [url](#)

¹⁶⁵ Sanaa Center for Strategic Studies, 07/05/2021, p. 20, [url](#)

¹⁶⁶ Sanaa Center for Strategic Studies, 10/09/2021, p. 18, [url](#)

¹⁶⁷ Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, p. 16, [url](#)

¹⁶⁸ Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, pp. 12-13, [url](#)

¹⁶⁹ Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, pp. 15, 20, [url](#)

april 2022. Er vinden nog steeds gewapende incidenten plaats nabij residentiële gebieden, vooral in het noorden, oosten en westen van de stad.¹⁷⁰

3.2.3. Gevechten Southern Transitional Council

In mei 2017 richtten al-Zubeidi en bin Breik de Southern Transitional Council (STC) op die zelf verklaarde de legitieme vertegenwoordiger te zijn van de zuidelijke Jemenieten. In de loop van 2018 slaagde de STC erin om een parallel bestuur op te zetten in Aden.¹⁷¹ Na een dubbele aanslag in Aden op 1 augustus 2019 liepen de spanningen tussen de STC en de regering-Hadi verder op. Deze mondten uit in open gevechten tussen de STC en Hadi-getrouwe troepen in Aden. Na enkele dagen veroverde de STC de hele stad waarna STC-troepen verder oprukten naar andere militaire basissen in de provincie Abyan waar ze al snel op hevig verzet stuitten en hun opmars moesten staken. Eind augustus 2019 controleerde de STC Aden en een deel van de provincie Abyan.¹⁷² In de periode augustus – november 2019 vonden er in de provincies Abyan en Shabwa nog gewapende confrontaties tussen beide partijen plaats.¹⁷³

In november 2019 ondertekenden de STC en de regering-Hadi via Saoedische bemiddeling de zogenaamde Riyadh Agreement die een einde moest stellen aan hun onderlinge gevechten. De overeenkomst leidde tot een initiële afname van de gevechten, maar de implementatie verliep vanaf het begin uiterst moeizaam en vanaf begin 2020 liepen de spanningen opnieuw op wat eind maart 2020 leidde tot gewapende gevechten tussen STC- en Hadi-getrouwe troepen in het district Crater in Aden.¹⁷⁴

Op 1 mei 2020 sloten STC-troepen en Hadi-getrouwe troepen op Socotra een bestand nadat ze al enige tijd strijd leverden in de regio Haybat, 20 kilometer buiten Hodeba, de hoofdstad van het eiland. De gouverneur van Socotra, Ramzi Mahrous, was trouw aan de Hadi-regering.¹⁷⁵

Op 19 juni 2020 namen STC-troepen de controle over het eiland Socotra over. Ze bezetten overheidsgebouwen van het Hadi-getrouwe bestuur en na korte gevechten met Hadi-troepen dwongen ze deze om het eiland te verlaten. Vanaf enige dagen na de overname begon de STC met de gedwongen deportatie van Jemenieten van het noorden van Jemen. De noordelingen werden beschuldigd handlangers van de regering-Hadi te zijn en met boten naar de provincie al-Mahra gebracht.¹⁷⁶

In december 2020 is er een gezamenlijke regering van de STC en het Hadi-kamp aangesteld wat de gevechten tussen beide partijen opschortte.¹⁷⁷

In juni 2021 vonden er in Aden gevechten plaats tussen verschillende militairen eenheden van de STC, namelijk de Security Belt Forces en de Support and Backup Brigades. Volgens Sanaa Center for Strategic Studies wijst het op spanningen binnen de STC.¹⁷⁸

In de zomer van 2021 vonden er in het Zuiden een groot aantal moorden plaats op functionarissen van de STC en de regering-Hadi.¹⁷⁹

¹⁷⁰ Middle East News, 02/10/2022, [url](#); CIMP, 10/2022, p. 1, [url](#)

¹⁷¹ OHCHR, 03/09/2019, pp. 51-52, [url](#)

¹⁷² Sanaa Center for Strategic Studies, 30/01/2020, pp. 28-29, [url](#); Yemen Polling Center, 03/2020, p. 5, [url](#)

¹⁷³ European Council on Foreign Relations, 03/02/2020, [url](#)

¹⁷⁴ Sanaa Center for Strategic Studies, 01/04/2020, [url](#)

¹⁷⁵ Sanaa Center for Strategic Studies, 05/05/2020, pp. 30-31, [url](#)

¹⁷⁶ The Arab Weekly, 20/06/2020, [url](#); Middle East Eye, 25/06/2020, [url](#)

¹⁷⁷ GIGA (Heibach J.), 03/2021, [url](#)

¹⁷⁸ Sanaa Center for Strategic Studies, 14/07/2021, p. 8, [url](#)

¹⁷⁹ ICG, 09/2021, [url](#)

Op 8 augustus 2022 braken er in Ataq, de hoofdstad van de provincie Shabwah, hevige gevechten uit tussen Islah-gelieerde eenheden en door de VAE gesteunde gewapende formaties, waaronder de STC. Deze gevechten leidden tot een nederlaag voor Islah waardoor deze zich uit de olierijke provincie Shabwah moesten terugtrekken en de STC de controle over deze regio overnam. STC-troepen bereikten de noordgrens van de provincie op 21 augustus 2022.¹⁸⁰

Tijdens hun operatie tegen AQAP in september 2022 in de provincie Abyan slaagde de STC er in om de controle te verwerven over een aanzienlijk deel van deze provincie. Volgens Middle East News leed de STC hierbij zelf aanzienlijke verliezen.¹⁸¹

3.3. Bombardementen

3.3.1. Bombardementen door de Saoedi-geleide coalitie

UNHCR schrijft dat de Saoedi-geleide coalitie vanaf 26 maart 2015 bombardementen uitvoerde op al-Houthi-doelwitten in het kader van haar militaire campagne *Operation Decisive Storm*. Eerst werden voornamelijk Sanaa en Saada gebombardeerd, maar dat breidde zich vervolgens uit naar andere regio's.¹⁸² De bombardementen worden volgens het Yemen Polling Center ook voornamelijk uitgevoerd in al-Houthi-gecontroleerd gebied. Hierbij richten de bombardementen zich ook op civiele infrastructuur, civiele samenkomsten, voedselbedrijven en boerderijen.¹⁸³

Het VN Panel van Experts schrijft in 2019 dat er in de luchtbombardementen die de coalitie uitvoert een patroon zit waarbij burgers en civiele doelwitten direct geraakt worden. Het VN Panel geeft hierbij enkele voorbeelden van beschietingen van hospitalen, openbaar vervoer en burgerwoningen in 2018 en 2019 waarbij er geen indicaties zijn van nabije militaire activiteiten.¹⁸⁴ In 2021 schrijft het Panel dat in de laatste vier jaar de intensiteit van de luchtbombardementen fluctueert maar dat ze nog steeds vaststelt dat de bombardementen een verwoestende impact hebben op de burgerbevolking. Het Panel geeft hierbij voorbeelden van recente bombardementen die ze onderzocht en waarbij ze vaststelde dat deze onnauwkeurig uitgevoerd werden.¹⁸⁵

Sinds het in voege treden van de wapenstilstand van 2 april 2022 voerde Saoedi-Arabië geen luchtbombardementen meer uit in Jemen.¹⁸⁶

Volgens het Yemen Data Project voerde de Saoedi-geleide coalitie 25.054 luchtbombardementen uit in de periode maart 2015 – juni 2022. Hierbij vielen volgens deze bron 8.983 dodelijke burgerslachtoffers en 10.243 gewonden. Onderstaande grafiek geeft een overzicht van spreiding in de tijd van deze bombardementen¹⁸⁷:

¹⁸⁰ Sanaa Center for Strategic Studies, 18/08/2022, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 08/09/2022, [url](#)

¹⁸¹ Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, pp. 19-20, [url](#); Middle East News, 22/09/2022, [url](#)

¹⁸² UNHCR, 08/04/2015, [url](#)

¹⁸³ Yemen Polling Center, 03/2020, p. 2, [url](#)

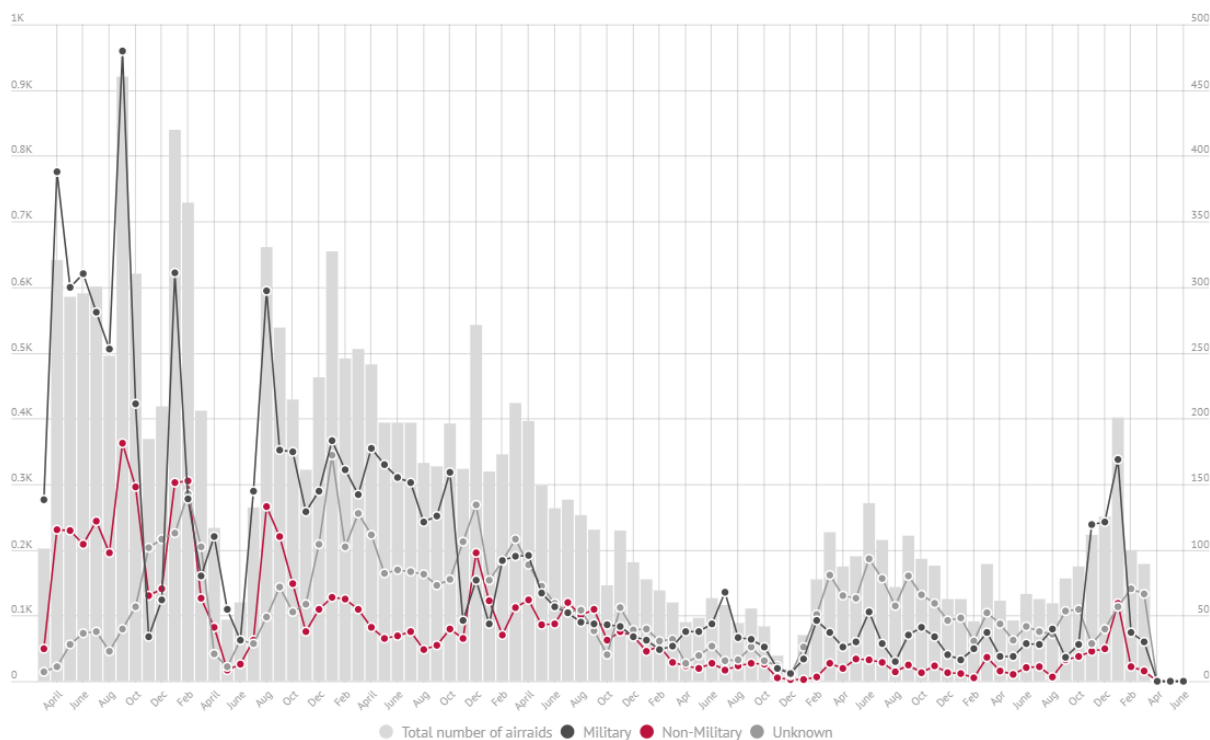
¹⁸⁴ OHCHR, 03/09/2019, pp. 106-111, [url](#)

¹⁸⁵ OHCHR, 13/09/2021, pp. 4-5, [url](#)

¹⁸⁶ United Nations, Office of the Special Envoy of the Secretary-General for Yemen, 02/04/2022, [url](#); ACLED, , s.d., [url](#)

¹⁸⁷ Yemen Data Project, s.d., [url](#)

AIRRAIDS TIMELINE PER MONTH

Grafiek 1 - Airraids timeline per month: 2015 – June 2022¹⁸⁸

3.3.2. Amerikaanse drone-aanvallen

In 2011 – 2012 voerden de VS tientallen drone-aanvallen uit in Jemen waarbij minstens 200 personen om het leven kwamen.¹⁸⁹ Door het aanhoudende debat en kritiek jegens de regering-Obama over de legitimiteit en effectiviteit van drone-aanvallen daalde het aantal aanvallen in 2013.¹⁹⁰ In de loop van 2015 en 2016 namen de Amerikaanse drone-aanvallen opnieuw toe, een evolutie die zich doorzette na het aantreden van president Trump in 2017. Na een stijging in het eerste ambtsjaar van Trump tekent zich wel een zekere daling af. Onder President Biden zijn nog twee drone-aanvallen uitgevoerd volgens New America. De ngo Airwars spreekt van vijf mogelijke drone-aanvallen onder Biden.¹⁹¹

Het onafhankelijke Bureau of Investigative Journalism dat onderzoek uitvoert naar Amerikaanse drone-aanvallen in Jemen geeft de volgende cijfers voor drone-aanvallen in 2019¹⁹²:

	Bevestigde drone-aanvallen	Mogelijke drone-aanvallen
Aantal aanvallen	9	0

¹⁸⁸ Yemen Data Project, s.d., [url](#)

¹⁸⁹ Foundation for Defense of Democracies (FDD) (Roggio B.), 5/9/2012, [url](#); Yemen Times, 6/9/2012, [url](#); HRW, 22/10/2013, pp. 19-20, [url](#); FDD (Roggio B.), 9/6/2013, [url](#)

¹⁹⁰ FDD (Roggio B.), 22/05/2013, [url](#); FDD (Roggio B.), 9/6/2013, [url](#)

¹⁹¹ New America, 2022, [url](#); Airwars, 2022, [url](#)

¹⁹² The Bureau of Investigative 2020, [url](#)

Totaal aantal dodelijke slachtoffers	1-6	0
Aantal burgerslachtoffers	Geen gegevens	Geen gegevens

Tabel 3 – Aantal drone-aanvallen in 2019 volgens het Bureau of Investigative Journalism¹⁹³

Vanaf 2020 voerde The Bureau of Investigative Journalism geen opvolging van drone-aanvallen in Jemen meer uit. Hun onderzoek hebben ze doorgegeven aan de ngo Airwars die onderzoek doet naar luchtaanvallen in het Midden-Oosten, waaronder Jemen. Volgens de gegevens van Airwars zijn er in 2020 nog achttien VS-luchtaanvallen uitgevoerd, waarvan drie bevestigde en vijftien mogelijke. In 2021 vonden er volgens Airwars nog 5 mogelijke luchtaanvallen plaats en in 2022 was dit er tot november 1. In 2020 vielen hierbij zes à zeven burgerslachtoffers, in 2021 mogelijks drie à zes en in 2022 twee.¹⁹⁴

De onafhankelijke denktank New America doet eveneens onderzoek naar Amerikaanse drone-aanvallen in Jemen. In onderstaande tabel staat een overzicht van hun cijfers sinds 2019. Volgens New America vond de laatste drone-aanval plaats op 14 november 2021.¹⁹⁵

Jaar	Drone-aanvallen	Gedode militanten	Niet-geïdentificeerde Dodelijke slachtoffers	Burgerdoden
2019	11	15	5	0
2020	4	5	Geen gegevens	Geen gegevens
2021	2	2	0	1
2022	0	0	0	0

Tabel 4 - Drone-aanvallen door VS en slachtoffers in Jemen volgens New America¹⁹⁶

Onderstaande kaart van New America geeft een overzicht van de geografische spreiding van alle VS-drone-aanvallen in Jemen:

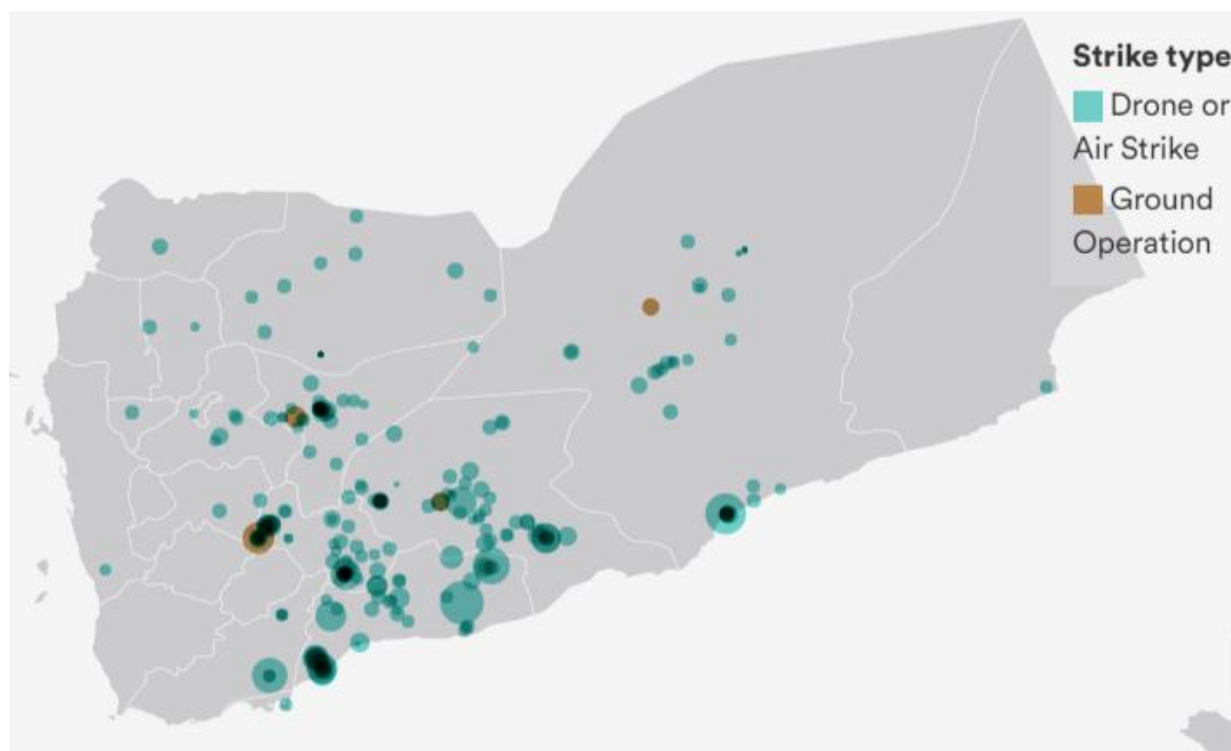
¹⁹³ The Bureau of Investigative 2020, [url](#)

¹⁹⁴ Airwars, 2022, [url](#)

¹⁹⁵ New America, 2022, [url](#)

¹⁹⁶ New America, 2022, [url](#)

Kaart 4 - Locations of Air, Drone, and Ground Operations in Yemen¹⁹⁷

3.4. Arbitraire detenties en verdwijningen

OHCHR schrijft al in 2018 dat de strijdende partijen in het conflict in Jemen zoals de regering-Hadi en de VAE zich schuldig maken aan arbitraire detenties en verdwijningen. Ook het Nederlandse Ambtsbericht maakt hier in 2019 melding van.¹⁹⁸

In 2019 schrijft het VN-Panel van experts voor Jemen dat de overname van Sanaa door de al-Houthi's in 2014 gepaard ging met een zeer sterke stijging van het aantal arbitraire arrestaties en verdwijningen. Volgens de het Panel heerste er sindsdien een klimaat van angst in de door de al-Houthi's gecontroleerde gebieden. De al-Houthi's richtten zich hierbij op elkeen die ze als een tegenstander identificeren waardoor de publieke ruimte sterk ingeperkt en fundamentele vrijheden ondermijnd zijn.¹⁹⁹

Het United States Department of State (USDOS) vermeldt in zijn rapport van 2022 dat alle partijen in Jemen zich schuldig maken aan arbitraire arrestaties, detenties en dat ze verdwijningen uitvoeren van hun opposenten. Er zijn meldingen van verdwijningen uitgevoerd door zowel de al-Houthi's als de Jemenitische regering van politieke opposanten, medewerkers van ngo's en kritische journalisten. De al-Houthi's bestempelen de arrestanten vaak als aanhangers van de Saoedische coalitie of als *dawa'ish*, waarmee IS-aanhangers aangeduid worden. Ook arresteren de al-Houthi's soms personen die voor buitenlandse diplomatieke posten werken en familieleden van personen die voor de

¹⁹⁷ New America, 2022, [url](#)

¹⁹⁸ OHCHR, 17/08/2018, p. 10, [url](#); Nederlands ministerie van Buitenlandse Zaken, 11/07/2019, p. 16, [url](#)

¹⁹⁹ OHCHR, 03/09/2019, p. 90, [url](#)

veiligheidsdiensten van de Jemenitische regering werken. Daarnaast maken ook andere partijen in het conflict zich schuldig aan het uitvoeren van verdwijningen.²⁰⁰

De Jemenitische mensenrechtenorganisatie Mwatana publiceert in juni 2020 een rapport over arbitraire detenties en verdwijningen in Jemen. Mwatana registreerde sinds 2016 1.605 gevallen van arbitraire detentie en 770 verdwijningen. Volgens Mwatana is de Jemenitische regering verantwoordelijk voor 282 arbitraire detenties en 90 verdwijningen en de al-Houthi's voor 904 arbitraire detenties en 353 verdwijningen. De VAE en gelieerde groepen zijn tenslotte verantwoordelijk voor 419 arbitraire detenties en 327 verdwijningen.²⁰¹ In 2021 registreerde Mwatana 297 gevallen van arbitraire detentie waarvan er 125 gepleegd werden door de al-Houthi's, 108 door overheidsgetrouwe troepen en 48 door de STC. Daarnaast telde Mwatana in 2021 141 gevallen van gedwongen verdwijningen. De al-houthi's waren verantwoordelijk voor 49 verdwijningen, de overheidsgetrouwe troepen voor 40 en de STC voor 38 gevallen.²⁰²

In een rapport van november 2022 geeft Mwatana een overzicht van de arbitraire detenties en verdwijningen in Jemen in de periode van de wapenstilstand van april tot oktober 2022. In deze periode registreerde Mwatana de arbitraire detentie van 126 en de verdwijning van 72 burgers. De al-Houthi's waren hierbij verantwoordelijk voor 73 van de arbitraire detenties en 30 van de verdwijningen. De STC plaatste 24 burgers onder arbitraire detentie en de regeringsgetrouwe troepen 19. Daarnaast verdwenen er 16 burgers bij de regeringsgetrouwe troepen en 14 bij de STC.²⁰³

In 2021 schrijft de Jemenitische mensenrechtenorganisatie SAM dat ze in de voorgaande zes jaar 9.810 gevallen van detentie en/of verdwijning van burgers in al-Houthi-gevangenis documenteerde, 445 dergelijke incidenten in gevangenis van de regering-Hadi en 392 in gevangenis van de STC.²⁰⁴ In het jaar 2021 registreerde SAM 650 arbitraire detenties door de al-Houthi's, 250 door de STC en 70 door de Jemenitische regering. Wat betreft verdwijningen stelde SAM er in 2021 141 vast bij de al-Houthi's, 55 bij de STC en 15 bij de Jemenitische regering.²⁰⁵

In hun rapport van 2021 schrijft het VN-Panel van experts voor Jemen dat ze nog steeds arbitraire detenties en verdwijningen vaststellen. Alle partijen maken er zich schuldig aan en gebruiken het om diegenen die ze als tegenstanders waarnemen of die lid zijn van een specifieke religieuze groep aan te pakken en te bestraffen. Daarnaast gebruiken ze het om hun autoriteit te versterken via een klimaat van angst.²⁰⁶

4. Gevolgen voor de burgerbevolking

4.1. Burgerdoden en -gewonden

Het VN-Panel van Experts voor Jemen schrijft in januari 2016 en september 2021 dat alle strijdende partijen in Jemen zich schuldig maken aan aanvallen op burgers en civiele infrastructuur.²⁰⁷ In 2020 schrijft HRW dat de Saoedische coalitie sinds 2015 talloze willekeurige en disproportionele luchtaanvallen uitvoerde waarbij duizenden burgers om het leven kwamen en die in strijd zijn met het oorlogsrecht. Volgens het Yemen Data Project vielen er bij deze luchtaanvallen tot september 2022

²⁰⁰ AI, 18/05/2016, [url](#); USDOS, 25/04/2016, [url](#); USDOS, 30/03/2021, [url](#); USDOS, 12/04/2022, [url](#)

²⁰¹ Mwatana, 30/06/2020, p. 16, [url](#); SAM, 30/08/2021, p. 7, [url](#)

²⁰² Mwatana, 11/11/2022, pp. 70 & 74, [url](#)

²⁰³ Mwatana, 07/11/2022, [url](#)

²⁰⁴ SAM, 22/09/2021, p. 40, [url](#)

²⁰⁵ SAM, 12/01/2022, [url](#)

²⁰⁶ OHCHR, 13/09/2021, pp. 8-9, [url](#)

²⁰⁷ United Nations Security Council, 26/01/2016, p. 37, [url](#), OHCHR, 13/09/2021, pp. 5-6, [url](#)

zo'n 8.983 dodelijke burgerslachtoffers en 10.243 gewonde burgers. Al-Houthi's hebben zich volgens HRW schuldig gemaakt aan het gebruik van landmijnen en het willekeurig met artillerie beschieten van verschillende steden.²⁰⁸ Ook het VN-Panel van Experts voor Jemen schrijft in 2021 dat de al-Houthi's artillerie- en raketbeschietingen uitvoeren op dichtbevolkte civiele zones. De coalitie en regering-Hadi maken zich er eveneens schuldig aan, maar in mindere mate.²⁰⁹

In december 2017 bericht OHCHR dat er in Jemen in de periode maart 2015 – 14 december 2017 minstens 5.558 dodelijke burgerslachtoffers vielen en er meer dan 9.065 burgers gewond raakten.²¹⁰ In de periode 1 december 2017 – 31 augustus 2021 waren dat er volgens OCHA respectievelijk 4.839 en 7.640.²¹¹

Onderstaande tabel en grafiek geven een overzicht van de jaarlijkse cijfers van het aantal dodelijke burgerslachtoffers en gewonden sinds 2018 volgens OCHA. In de eerste drie kwartalen van 2022 nam het aantal dodelijke slachtoffers elk kwartaal af. Van 352 in het eerste tot 130 in het derde kwartaal. Het eerste kwartaal van 2022 zag het hoogste aantal burgerslachtoffers sinds 2018, maar dit was in sterke mate door toedoen van één incident. Een luchtbombardement op een gevangenis in Sadah waarbij 91 personen gedood en 236 verwond werden.²¹²

	Dodelijke burgerslachtoffers	Gewonde burgerslachtoffers
2018 ²¹³	2.039	2.797
2019 ²¹⁴	1.104	2.120
2020 ²¹⁵	749	1.338
2021 ²¹⁶	769	1.739
2022 ²¹⁷ (eerste drie kwartalen)	641	1.396

Tabel 3 - Burgerslachtoffers volgens gegevens van OCHA

Volgens gegevens van ACLED vielen er in periode 1 januari 2015 – 21 oktober 2022 157.262 dodelijke slachtoffers in Jemen bij incidenten van het type *battles, explosions/remote violence* en *violence against civilians*.²¹⁸ Voor deze periode geeft ACLED geen totaal van het aantal burgerslachtoffers, maar in een analyse over de periode januari 2015 – juni 2019 vermeldt ACLED dat er in die periode minstens 11.700 dodelijke burgerslachtoffers vielen.²¹⁹

Per jaar zijn het totaal aantal dodelijke slachtoffers bij incidenten van het type *battles, explosions/remote violence* en *violence against civilians* volgens ACLED de volgende²²⁰:

²⁰⁸ HRW, 14/01/2020, [url](#); Yemen Data Project, s.d., [url](#)

²⁰⁹ OHCHR, 13/09/2021, p. 6, [url](#)

²¹⁰ OHCHR, 21/12/2017, [url](#)

²¹¹ OCHA, 31/08/2021, [url](#)

²¹² CIMP, 04/2022, p.1, [url](#); CIMP, 10/2022, p. 1, [url](#)

²¹³ OCHA, 02/03/2020, p. 5, [url](#)

²¹⁴ OCHA, 02/2021, p. 6, [url](#)

²¹⁵ OCHA, 02/2021, p. 5, [url](#)

²¹⁶ CIMP, 01/2022, pp. 2 & 5, [url](#)

²¹⁷ CIMP, 04/2022, p.1, [url](#); CIMP, 10/2022, p. 1, [url](#)

²¹⁸ ACLED, laatst geraadpleegde update: 21/10/2022, [url](#)

²¹⁹ ACLED, 18/06/2019, [url](#); ACLED, 18/06/2019, [url](#)

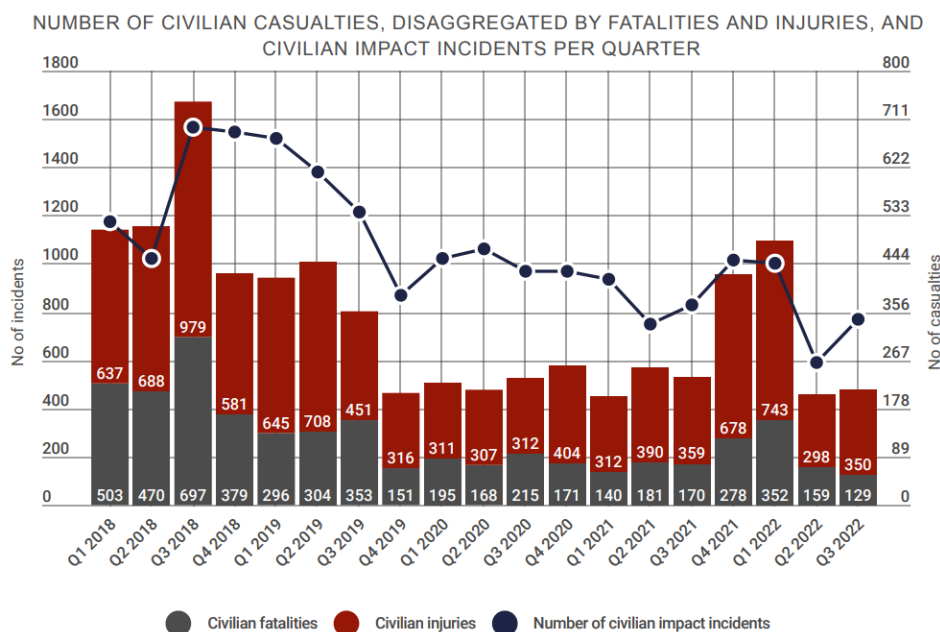
²²⁰ ACLED, laatst geraadpleegde update: 24/09/2021, [url](#)

Jaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	1/1 – 21/10 2022
Dodelijke slachtoffers	17.535	15.725	17.610	34.240	28.043	19.768	18.404	5.946

Het aantal dodelijke burgerslachtoffers bij incidenten van het type *battles, explosions/remote violence* en *violence against civilians* zijn volgens ACLED per jaar de volgende²²¹:

Jaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dodelijke burger-slachtoffers	4.500	2.200	1.900	2.400	1.237	Geen gegevens	Geen gegevens	Geen Gegevens

Onderstaande grafiek geeft het aantal burgerslachtoffers per kwartaal neer op basis van gegevens van OCHA:

Grafiek 2 - OCHA: Number of civilian casualties²²²

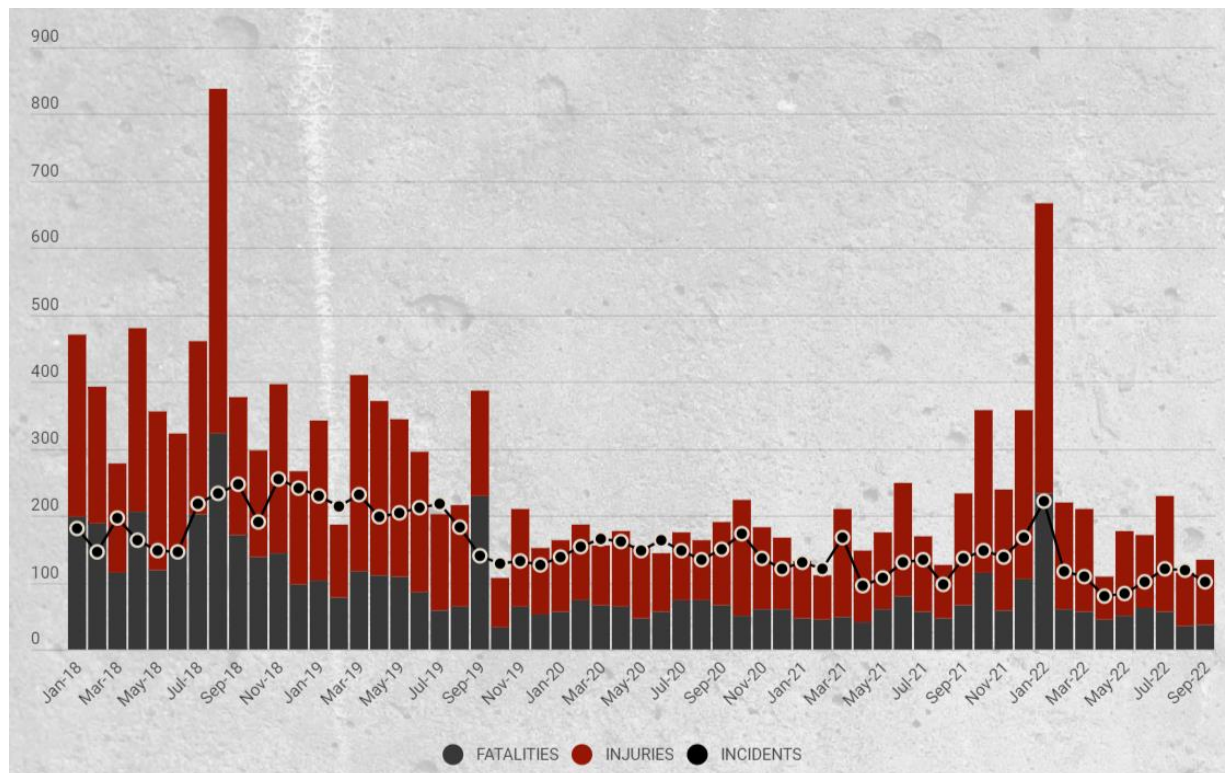
Alhoewel na het instellen van het vredesbestand van april 2022 het totale aantal slachtoffers daalde tot het laagste aantal sinds 2015 nam het relatieve aandeel burgerslachtoffers ten aanzien van het totale aantal slachtoffers sterk toe. In april-mei 2022 nam het toe met 50 % ten aanzien van de voorgaande maanden en in juni 2022 waren meer dan 50 % van het aantal slachtoffers burgers. Dit laatste voor het eerst sinds 2015.²²³

²²¹ ACLED, 23/09/2021, [url](#)

²²² CIMP, 10/2022, p. 4, [url](#)

²²³ ACLED, s.d., [url](#)

Onderstaande grafiek van OCHA geeft een visueel overzicht van het aantal burgerslachtoffers per maand en het aantal incidenten in de periode januari 2018 – september 2022:

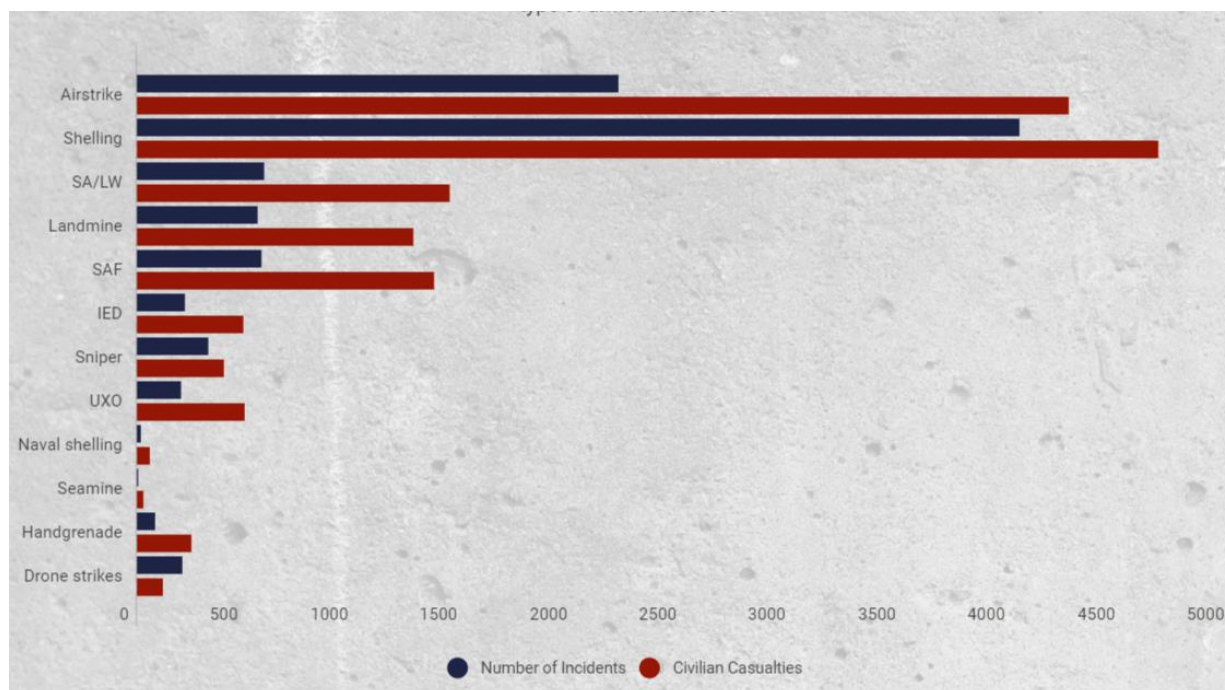
Grafiek 3 - Number of civilian impact incidents and civilian casualties per month²²⁴

In 2019 - 2021 vielen er volgens OCHA voornamelijk burgerslachtoffers door artillerievuur. Dit was ook in 2022 het geval tot het afkondigen van de wapenstilstand van april. Vanaf dan vielen de meeste burgerslachtoffers door ERW's (*explosive remnants of war*). Volgens OCHA vielen er in 2019 795 burgerslachtoffers (doden en gewonden) ten gevolge van luchtaanvallen. In 2020 nam dit af tot 216 burgerslachtoffers en in 2021 telde Mwatana nog 74 burgerslachtoffers bij luchtaanvallen.²²⁵

Onderstaande grafiek van OCHA geeft een overzicht van het aantal burgerslachtoffers (zowel doden als gewonden) per type geweld voor de periode januari 2018 - september 2022:

²²⁴ CIMP, 2022, [url](#)

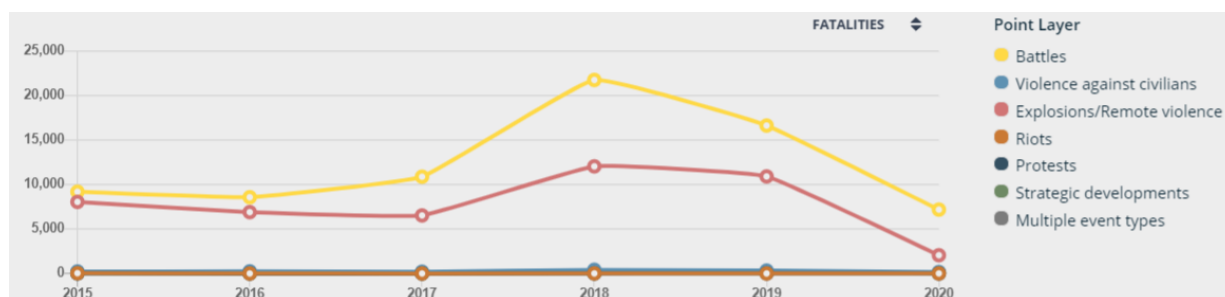
²²⁵ OCHA, 02/03/2020, p. 2, [url](#); OCHA, 14/02/2019, p. 4, [url](#); CIMP, 02/2021, p. 7, [url](#); CIMP, 04/2021, [url](#); CIMP, 07/2021, p. 1, [url](#); Mwatana, 11/11/2022, p. 46, [url](#); CIMP, 10/2022, p. 1, [url](#)

Grafiek 4 - Total civilian casualties by type of armed violence²²⁶

Zoals vermeldt heeft ACLED wat betreft de burgerdoden enkel cijfergegevens voor de periode januari 2015 – juni 2019. In deze periode valt volgens ACLED 67 % van het aantal burgerdoden ten gevolge van de gerapporteerde directe aanvallen door de Saoedische coalitie. Deze 67 % vormt in reële cijfers meer dan 8.000 slachtoffers. De al-Houthi's zijn in deze periode verantwoordelijk voor 1.900 gerapporteerde dodelijke burgerslachtoffers.²²⁷

Onderstaande grafiek van ACLED geeft een visueel overzicht van het totaal aantal dodelijke slachtoffers per type gebeurtenis in de periode 1 januari 2015 – 19 juni 2020. Uit de grafiek blijkt dat er vooral dodelijke slachtoffers vielen bij *battles* en *Explosions/remote violence*²²⁸:

Grafiek 5 - Reported Fatalities, Yemen January 2015 – June 2020²²⁹

²²⁶ CIMP, 2022, [url](#)

²²⁷ ACLED, 18/06/2019, [url](#)

²²⁸ ACLED, laatst geraadpleegde update: 24/09/2021, [url](#)

²²⁹ ACLED, 18/06/2019, [url](#)

4.2. Schade aan infrastructuur

Tal van bronnen schrijven dat bij het conflict in Jemen de civiele infrastructuur zwaar beschadigd is, zeker sinds de deelname van de Saoedische coalitie vanaf maart 2015. OCHA schrijft in 2022 dat het gewapend conflict leidde tot een de facto instorting van de economie en de desintegratie van basisvoorzieningen en openbare instellingen. Daarnaast gelden er nog steeds importbeperkingen die verder bijdragen aan ernstige tekorten aan voedsel en medicijnen. Bovendien is er ook sprake van elektriciteit- en brandstoftekorten. Deze tekorten hinderen de werking van hospitalen en zorgen verder voor een gebrek aan drinkbaar water aangezien de waterpompen niet kunnen werken.²³⁰ Het VN-Panel van Experts voor Jemen schrijft op zijn beurt in 2019 dat "Attacks by all parties to the conflict impacting objects indispensable to the survival of the Yemeni population are of particular concern". De experts voegden eraan toe dat coalitiebombardementen landbouwterrein, watervoorzieningen en haveninfrastructuur vernietigden en dat deze aanvallen volgens bronnen systematisch zijn. Al-Houthi's maakten zich schuldig aan het plaatsen van landmijnen op landbouwgebied.²³¹

In 2019 schrijft de ngo Humanity & Inclusion dat de voorbije zes jaar van conflict de publieke infrastructuur in Jemen zeer ernstig aangetast heeft waardoor het de toegang tot essentiële diensten voor burgers ernstig belemmerd. Het betreft hierbij onder andere transportsystemen, hospitalen, watervoorzieningen, elektriciteitsnetwerken en publieke gebouwen.²³² Een voorbeeld hiervan is de haven van Hodeidah die cruciaal is voor de invoer van voedsel, maar die al meermaals tijdelijk gesloten is omwille van schade door bombardementen. Hierbij dient vermeld dat Jemen zo'n 90 % van zijn voedsel invoert. Daar komt nog bij dat de voedselimporten eerst goedgekeurd moeten worden door de VN en de Saoedische coalitie, waarvan die laatste nog steeds een blokkade in stand houdt.²³³ In 2020 zijn er ook een aanzienlijk aantal wegen en bruggen vernield in de bergachtige provincies Saada en Sanaa, wat de bewegingsvrijheid van de bevolking beperkte. Ook zijn er in 2020 dubbel zoveel aanvallen op telecominstallaties geweest als in 2019.²³⁴

In 2022 schrijft OCHA dat er sinds 2015 meer dan 2.916 scholen niet meer geschikt zijn om les te geven omwille van schade door gevechten of de aanwezigheid van gewapende strijders. Hierbij zijn er minstens 236 militaire aanvallen op scholen uitgevoerd en 245 scholen gebruikt voor militaire doeleinden. Daar komt bij dat sinds oktober 2016 zo'n 172.000 leerkrachten, zowat twee derde van het totale aantal, geen regelmatig loon meer ontvangen.²³⁵ In 2021 telde Mwatana minstens 105 incidenten met scholen waaronder aanvallen en het gebruik voor militaire doeleinden.²³⁶ Tijdens de wapenstilstandperiode van april-oktober 2022 registreerde Mwatana 20 incidenten van het gebruik van scholen voor militaire doeleinden en de beschieting van een school.²³⁷ Volgens cijfers van OCHA kunnen er in 2022 zowat 2,4 miljoen Jemenitische kinderen niet naar school gaan en hebben 8.5 miljoen onderwijsondersteuning nodig.²³⁸

OCHA schrijft in 2022 dat zowat 50 % van de Jemenitische gezondheidsinstellingen niet volledig functioneel zijn en dat 117 van de 333 Jemenitische districten geen operationele ziekenhuizen op districtsniveau hebben. Daardoor zouden zo'n 20,1 miljoen Jemenieten in 2021 medische bijstand

²³⁰ IRIN, 01/05/2015, [url](#); OCHA, 19/04/2022, pp. 14-15, [url](#)

²³¹ OHCHR, 03/09/2019, pp. 180-181, [url](#)

²³² Humanity & Inclusion, 12/06/2020, p. 4, [url](#)

²³³ Food and Agriculture Organization of the United Nations, 01/2020, p. 12, [url](#); Humanity & Inclusion, 12/06/2020, p. 4, [url](#); OCHA, 14/02/2019, p. 10, [url](#); International Rescue Committee, 01/12/2019, p. 12, [url](#); OCHA, 19/04/2022, p. 14, [url](#)

²³⁴ ACAPS, 10/05/2021, p. 7, [url](#)

²³⁵ War Child UK, 23/05/2019, pp. 8 & 10, [url](#); OCHA, 14/02/2019, pp. 9 & 47, [url](#); OCHA, 03/10/2021, p. 5, [url](#); OCHA, 19/04/2022, pp. 22 & 58, [url](#)

²³⁶ Mwatana, 11/11/2022, p. 88, [url](#)

²³⁷ Mwatana, 07/11/2022, [url](#)

²³⁸ OCHA, 19/04/2022, p. 58, [url](#)

nodig hebben.²³⁹ Volgens cijfers van OCHA zijn er in Jemen gemiddeld 12 medische hulpverleners per 10.000 inwoners, de helft van het minimumaantal van de WHO.²⁴⁰ De ngo Safeguarding Health in Conflict stelde in 2020 81 geweldsincidenten tegen medische infrastructuur vast tegenover 35 dergelijke incidenten in 2019. In 2020 maakten alle strijdende partijen zich schuldig aan dergelijke aanvallen. Het grootste aantal incidenten vond in 2020 plaats in Taiz (17) en in Hodeidah (9).²⁴¹ In 2021 documenteerde Mwatana 32 gevallen van aanvallen op medische instellingen.²⁴² In de wapenstilstandsperiode van april-oktober 2022 registreerde Mwatana 7 gevallen van aanvallen op gezondheidsinstellingen door overheidsgetrouwe troepen in Taiz, Shabwa en Lahj. Daarnaast was er ook een geval van het bombarderen van een hospitaal door de al-Houthi's in Taiz.²⁴³

Ook secundaire factoren hebben een impact op de beschikbaarheid van gezondheidszorg. Zo nam in oktober 2019 bijvoorbeeld het aantal personen dat zich aandeed bij medische instellingen af met 50 % doordat op dat moment de olieprijs piekte en tal van Jemenieten zich de verplaatsingskosten niet konden veroorloven. Een situatie die volgens de World Health Organisation (WHO) aanhoudt in 2021.²⁴⁴

In de eerste helft van 2021 vonden er zo'n 381 geweldsincidenten tegen burgerwoningen plaats.²⁴⁵ In 2020 waren dit er nog 994, een daling ten opzichte van 2019 toen het er zo'n 1.268 waren. Volgens OCHA leden privéwoningen, van alle burgerstructuren, het meeste schade in het conflict in 2019. Daarnaast vonden er in 2019 zo'n 168 incidenten plaats waarbij civiele infrastructuur beschadigd raakte bij geweldsincidenten. Dit was een daling met 75 % ten opzichte van 2018 toen er 371 van dergelijke incidenten plaatsvonden. In 2019 zijn vooral scholen (21 %) en vervoersinfrastructuur (18 %) getroffen.²⁴⁶

Volgens het UN World Food Programme hebben in 2021 zo'n 20,7 miljoen Jemenieten nood aan een of andere vorm van humanitaire hulp.²⁴⁷ Volgens OCHA ondergaan in 2022 zo'n 17,4 miljoen Jemenieten een hoge mate van acute voedselonzeekerheid.²⁴⁸ Daarnaast zijn in 2021 zo'n 11 miljoen personen afhankelijk van drinkwater via pijpleidingen en 4 miljoen van drinkwater via tankwagens. Deze personen hebben hun drinkwaterverbruik sinds september 2019 drastisch moeten verminderen omdat de olieprijzen hard stegen in Jemen wat de aanvoer bemoeilijkt. Volgens UNHCR hebben in 2021 zo'n 18 miljoen Jemenieten geen toegang tot veilig drinkwater.²⁴⁹ De beperkte toegang tot drinkwater leidde al meermaals tot cholera-uitbraken in Jemen. In 2019 waren er zo'n 380.000 vermoedelijke besmettingen.²⁵⁰

Het VN-Panel van Experts voor Jemen schrijft in 2019 en 2021 dat alle strijdende partijen zich schuldig maken aan het vertragen van goedkeuringen voor en het vrijgeven van essentiële en humanitaire producten. Het VN-Panel en de mensenrechtenorganisatie Mwatana schrijven dat vooral de al-Houthi's een sterke inmenging in het werk van humanitaire organisaties tonen. Ze beperken de bewegingsvrijheid van hulpverleners en verplichten ze om hun werkzaamheden in sommige gebieden stop te zetten of ze verplichten hulporganisaties om samen te werken met al-Houthi-gelieerde organisaties die dubieus werk verlenen. Daarnaast hebben ze al meermaals beslag gelegd op voedsel en medische hulpgoederen die ze daarna naar eigen goeddunken gebruiken. Ook verplichten ze in

²³⁹ WHO, 25/09/2021, p. 2, [url](#); OCHA, 19/04/2022, pp. 22 & 63, [url](#)

²⁴⁰ OCHA, 19/04/2022, p. 63, [url](#)

²⁴¹ Safeguarding Health in Conflict, 24/05/2021, pp. 78-80, [url](#)

²⁴² Mwatana, 11/11/2022, p. 95, [url](#)

²⁴³ Mwatana, 07/11/2022, [url](#)

²⁴⁴ International Rescue Committee, 01/12/2019, p. 12, [url](#); WHO, 25/09/2021, pp. 2-3, [url](#)

²⁴⁵ CIMP, 07/2021, p. 2, [url](#); CIMP, 02/2021, p. 4, [url](#)

²⁴⁶ OCHA, 02/03/2020, pp. 1 & 7, [url](#); CIMP, 02/2021, p. 8, [url](#)

²⁴⁷ World Food Programme, 19/09/2021, [url](#)

²⁴⁸ OCHA, 06/06/2022, [url](#)

²⁴⁹ Food and Agriculture, 01/2020, p. 12, [url](#); OCHA, 14/02/2019, p. 4, [url](#); OCHA, 05/09/2021, [url](#)

²⁵⁰ OHCHR, 03/09/2019, pp. 176, [url](#); World Food Programme, 19/09/2021, [url](#)

sommige gevallen dat hulp enkel uitgereikt wordt aan personen en/of organisaties die loyaal zijn aan de al-Houthi's. Omwille van deze beperkingen dreigde het World Food Programme in 2019 zijn werking in Jemen stop te zetten, wat een onmiddellijke impact op 850.000 mensen zou hebben.²⁵¹ De coalitie legt op haar beurt beperkingen op de import van voedsel en brandstof op wat tekorten in de hand werkt. Zo kreeg in augustus 2021 geen enkel schip de toestemming om in Hodeidah aan te leggen.²⁵²

OCHA schrijft in 2022 dat de Jemenitische economie sinds maart 2015 met 50 % kromp en de Jemenitische reaal (YER) sterk devalueerde. Dit leidde tot verminderde werkgelegenheid en inkomens voor de Jemenieten en een verminderde koopkracht, waardoor 80 % van de Jemenieten onder de armoedegrens leeft. Deze factoren leggen bijkomend druk op de Jemenitische huishoudens.²⁵³ Sinds 2016 verhuisde de Jemenitische Centrale bank van Sanaa naar Aden en richtten de al-Houthi's in Sanaa een eigen Centrale Bank op en begonnen hun eigen YER te drukken. Sinds januari 2020 houden de YER in de al-Houthi-gebieden en die in de Hadi-gebieden er verschillende wisselkoersen op na. De YER in de regeringsgebieden is sindsdien sterk in waarde gedaald wat leidde tot verdere prijsstijgingen en verminderde koopkracht voor de bevolking. Daarnaast leiden de twee verschillende muntenheden ook tot bijkomende kosten voor de bevolking indien ze transacties tussen de twee gebieden uitvoeren. In september 2022 wisselt de reaal in de regeringsgebieden aan 1.123 YER/1 Amerikaanse dollar (USD) en in de al-Houthi-gebieden aan 560 YER/1 USD.²⁵⁴

4.3. Bewegingsvrijheid

Carnegie Endowment schrijft in 2020 dat de gevechten in Jemen de verschillende regio's van elkaar geïsoleerd hebben. De uitbreiding van de conflictzone en de controle die lokale actoren over verschillende gebieden uitoefenen hebben in de praktijk interne grenzen gecreëerd die de bewegingsvrijheid beperken. Carnegie Endowment geeft verschillende voorbeelden van dergelijke interne grenzen. Zo is het moeilijk om van het noordelijk deel van Taiz, dat de al-Houthi's controleren, naar het door de regering-Hadi gecontroleerde centrum te gaan. De controleposten tussen deze zones zijn vaak gesloten zodat men alternatieve wegen via bergpassen moet nemen. Deze zijn enkel te voet begaanbaar en doet de afstand van slechts enkele kilometers uren duren. Daarnaast ondervinden inwoners van Noord- en West-Jemen volgens Carnegie Endowment steeds meer moeilijkheden om Aden binnen te raken omdat de STC de instroom van reizigers beperkt. Personen die naar de luchthaven van Aden willen, krijgen wel vrije doorgang mits ze een geldig ticket hebben en verklaren niet in Aden te zullen blijven.²⁵⁵ Ook Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) schrijft in 2019 dat het meldingen heeft ontvangen van reizigers die aan de grens van de door de STC gecontroleerde zone van Aden gecontroleerd en tijdelijk gearresteerd worden.²⁵⁶

In de door de al-Houthi's gecontroleerde gebieden zijn er volgens Carnegie Endowment tientallen controleposten op de wegen tussen de steden. Gewapende mannen controleren er de documenten van reizigers en doorzoeken hun bagage. Bij deze controles eist men meestal documenten opgesteld door de persoon of de instantie die men gaat bezoeken. Op die manier willen de al-Houthi's voorkomen dat personen van een andere conflictpartij in het gebied reizen. Volgens Carnegie Endowment lopen reizigers die niet aan de vereiste criteria voldoen het risico om gearresteerd te worden. Naast de controleposten binnen hun gebied hebben de al-Houthi's ook controleposten opgericht aan de

²⁵¹ OHCHR, 03/09/2019, pp. 187-188, [url](#); OHCHR, 13/09/2021, p. 7, [url](#); Mwatana, 09/2021, pp. 246-257, [url](#)

²⁵² OHCHR, 13/09/2021, p. 7, [url](#); World Food Programme, 19/09/2021, [url](#)

²⁵³ OCHA, 14/02/2019, pp. 4 & 8, [url](#); Ministry of Planning and International Cooperation - Yemen, 09/09/2021, [url](#); OCHA, 19/04/2022, p. 15, [url](#)

²⁵⁴ ACAPS, 10/05/2021, p. 13, [url](#); SAM, 22/09/2021, pp. 26-27, [url](#); World Food Programme, 19/09/2021, [url](#); Sanaa Center for Strategic Studies, 7/10/2022, p. 24, [url](#)

²⁵⁵ Carnegie Endowment, 10/02/2020, [url](#)

²⁵⁶ IDMC, 09/2019, [url](#); OHCHR, 03/09/2019, p. 83, [url](#)

buitengrenzen van de door hen gecontroleerde zone, waar ze tegenover de controleposten van de regering-Hadi opgesteld staan.²⁵⁷

Het mensenrechtenrapport van USDOS van 2022 vermeldt dat veiligheidsdiensten, rebellen, tribale groepen en milities controleposten hebben op de voorname wegen. In vele regio's, vooral degene die buiten het centrale gezag vallen, beperken gewapende tribale groepen de bewegingsvrijheid, soms samen met leden van andere ordediensten. Hierbij onderwerpen ze reizigers vaak aan fysieke mishandeling, afpersing, diefstal of kortdurende ontvoering voor losgeld.²⁵⁸

SAM schrijft in 2022 dat de bewegingsvrijheid binnen Jemen gehinderd wordt door controleposten van verschillende gewapende groepen die reizigers afpersen en lastig vallen. Volgens de waarnemingen van SAM zijn het vooral de al-Houthi's die in de door hen gecontroleerde gebieden controleposten oprichtten die zich hier aan schuldig maken. Hierbij doen er zich volgens SAM ook incidenten voor van fysieke mishandeling, seksueel geweld en het doden van burgers.²⁵⁹ Mwatana schrijft in 2022 eveneens dat de bewegingsvrijheid in Jemen beperkt wordt.²⁶⁰

USDOS vermeldt ook nog dat vrouwen bijkomende beperkingen op hun bewegingsvrijheid kennen. De mate van beperkingen hangt af van de regio, waarbij in conservatieve gebieden de beperkingen voor vrouwen het strengste zijn. Hierbij is er bij controleposten een toenemende druk voor vrouwen om zich aan het zogenaamde *mahram*-systeem te houden, wat inhoudt dat ze verplicht vergezeld moeten zijn van een mannelijk familielid.²⁶¹ ACAPS merkt in 2021 op dat de bewegingsvrijheid van vrouwen door gestegen transportkosten in 2021 nog verder ingeperkt is, ook voor verplaatsingen voor noodzakelijke medische zorgen.²⁶²

Hierbij moet worden opgemerkt dat de situatie rond lokale ordediensten zeer complex is in Jemen. Een studie van de Carnegie Endowment stelt dat in de door de al-Houthi's gecontroleerde gebieden de al-Houthi's de ordediensten controleren en er een structureel overzicht is. De rol van de lokale tribale leiders is gemarginaliseerd en de al-Houthi's controleren er de ordediensten via een systeem van supervisors (*musharafeen*). Daarnaast vervangen ze leden van de ordediensten die ze niet vertrouwen. In de rest van Jemen is de situatie veel complexer. In de Saleh-periode vond de lokale ordehandhaving meestal plaats op een hybride manier waarbij door de overheid gesteunde milities (meestal met een tribale mix) samenwerkten met staatsactoren zoals het leger, politie en de Republican Guard. In de niet door de al-Houthi's gecontroleerde gebieden staan de tribale leiders en zogenaamde *aqil's*²⁶³ in voor de ordehandhaving waarbij de rol van de centrale overheid sterk verminderd is. Carnegie Endowment merkt daarbij op dat de lokale ordehandhavers veelal niet neutraal zijn, maar meestal een politieke kleur hebben en passen binnen bredere beschermingsnetwerken. Daar komt bij dat in eenzelfde gebied soms verschillende ordediensten actief zijn. Zo kan bijvoorbeeld een veiligheidsmachtiging van de ene ordedienst niet erkend worden door een andere ordedienst die in hetzelfde gebied actief is en er bijvoorbeeld controleposten heeft. In deze realiteit zijn persoonlijke connecties en "vertrouwensnetwerken" volgens Carnegie Endowment een belangrijk element om zaken te regelen. Tenslotte merkt Carnegie Endowment op dat institutionele ordediensten zoals de politie voornamelijk in steden aanwezig zijn, terwijl in de rurale gebieden de tribale leiders belangrijke ordehandhavers blijven.²⁶⁴

²⁵⁷ Carnegie Endowment, 10/02/2020, [url](#)

²⁵⁸ USDOS, 30/03/2021, [url](#); USDOS, 12/04/2022, [url](#)

²⁵⁹ SAM, 12/01/2022, [url](#); SAM, 28/02/2022, [url](#)

²⁶⁰ Mwatana, 11/11/2022, p. 114, [url](#)

²⁶¹ USDOS, 11/03/2020, [url](#); USDOS, 30/03/2021, [url](#); USDOS, 12/04/2022, [url](#)

²⁶² ACAPS, 26/08/2021, p. 3, [url](#)

²⁶³ Mannelijke leider van een gemeenschap, dorp of familie.

²⁶⁴ Carnegie Endowment, 27/03/2020, [url](#)

4.4. Ontheemden

In april 2022 zijn er volgens UNHCR zo'n 4,3 miljoen IDP's in Jemen.²⁶⁵ In 2020 waren dat er nog 4 miljoen tegenover zo'n 3,3 miljoen IDP's begin 2019. In 2021 waren er vooral nieuwe IDP's door gevechten in Marib, Taiz, Hodeidah en al Bayda.²⁶⁶

Volgens IDMC zijn er in december 2021 zo'n 4,3 miljoen IDP's in Jemen, waarvan 518.167 IDP's door toedoen van natuurrampen en de overige door toedoen van geweld. In 2020 telde IDMC nog 3,8 miljoen IDP's en in 2019 zo'n 3,6 miljoen. IDMC telde 175.000 bijkomende IDP's door toedoen van geweld in 2021.²⁶⁷ Volgens UNHCR zijn er in 2021 zo'n 157.000 IDP's bijgekomen in Jemen.²⁶⁸ In 2020 registreerde IOM op haar beurt 172.386 nieuwe IDP's.²⁶⁹ In 2021 telde IOM er 157.554 en in de periode 1 januari 2022 – 17 november 2022 zo'n 56.262.²⁷⁰

Sinds begin 2022 is er een geleidelijke afname merkbaar van het aantal nieuwe IDP's. Volgens cijfers van IOM daalde dit van een 140-tal in januari 2022 tot een 10-tal in november 2022.²⁷¹ Deze daling is veroorzaakt door het vredesbestand van april 2022. Zo schrijft IDMC dat er in het kwartaal volgend op het bestand een daling was van 50 % van het aantal IDP's ten aanzien van het voorgaande kwartaal.²⁷²

UNHCR schrijft in 2022 dat voor 89 % van de IDP's een specifieke conflictgebeurtenis de aanleiding is om te vluchten binnen Jemen.²⁷³ ACAPS schat dat dit het geval is voor zo'n 83 % van de IDP's en dat daarnaast ook overstromingen en COVID-19 grotere groepen IDP's veroorzaken in 2020. Daarbij vermeldt 32 % van de IDP's dat ze zich meer dan eens verplicht zagen om te vluchten.²⁷⁴

Volgens UNHCR woont zowat 34 % van de IDP's in Jemen in gehuurde huisvesting. Daarnaast leeft 39,8 % in kwetsbare omstandigheden in informele nederzettingen, collectieve opvangcentra, tenten en in de open lucht.²⁷⁵ Zo'n 55 % van de IDP's hebben geen eigen inkomen en 35% een maandelijks inkomen van minder dan 41 USD.²⁷⁶

Volgens een studie van IDMC van 2020 zijn de levensomstandigheden van de IDP's vaak slecht. De absolute meerderheid leeft in deplorabele opvangomstandigheden waarbij er beperkte toegang is tot water en elektriciteit.²⁷⁷ UNHCR rapporteert in 2022 dat 84 % van de IDP's er niet in slaagt om in zijn dagelijkse voedselnoden te voorzien.²⁷⁸

IDMC schrijft in 2020 dat een strikt grensbeleid het voor veel Jemenieten moeilijk maakt om het land te ontvluchten en ze dus vaak enkel binnen Jemen kunnen migreren. Zo is Saoedi-Arabië in 2003 begonnen met de bouw van een grenshek en bouwt ook Oman een grensmuur. Sinds 2013 heeft Saoedi-Arabië ook zijn arbeidswet aangepast waardoor het sindsdien al meer dan 600.000 Jemenieten deporteerde die illegaal in het land verbleven. Volgens IDMC verklaren IDP's dat een vlucht buiten

²⁶⁵ UNHCR, 01/04/2022, [url](#); Carnegie Endowment, 30/09/2021, [url](#)

²⁶⁶ UNHCR, 30/09/2021, [url](#); ACAPS, 10/05/2021, pp. 8-9, [url](#); UNHCR, 21/02/2022, [url](#)

²⁶⁷ UNHCR, 03/2020, p. 6, [url](#); IDMC, s.d., [url](#); UNHCR, 30/09/2021, [url](#)

²⁶⁸ UNHCR, 21/02/2022, p. 1, [url](#)

²⁶⁹ IOM, 10/05/2022, [url](#)

²⁷⁰ IOM, 18/11/2022, [url](#)

²⁷¹ ACAPS, 17/05/2022, p. 2, [url](#); IOM, 18/11/2022, [url](#)

²⁷² IDMC, 07/2022, [url](#)

²⁷³ UNHCR, 15/11/2022, [url](#)

²⁷⁴ IDMC, 17/04/2020, pp. 10, 16, [url](#); ACAPS, 10/05/2021, pp. 8-9, [url](#)

²⁷⁵ UNHCR, 15/11/2022, [url](#)

²⁷⁶ IDMC, 05/06/2020, p. 3, [url](#)

²⁷⁷ IDMC, 17/04/2020, pp. 18-19, [url](#)

²⁷⁸ UNHCR, 15/11/2022, [url](#)

Jemen voor velen onmogelijk is omdat de economische kost te hoog ligt. Een vlucht naar Europa zou zo'n 26.000 USD kosten.²⁷⁹

Jemen is het enige land op het Arabische schiereiland dat de Vluchtelingenconventie en het Protocol (1967) getekend heeft. Volgens cijfers van UNHCR herbergt het in september 2022 zo'n 98.714 vluchtelingen en asielzoekers waarvan het merendeel Somaliërs en Ethiopiërs zijn. Ongeveer 65 % van deze groep verblijft in het zuiden van Jemen. In 2021 registreerde UNHCR meer dan 7.000 nieuwe asielzoekers in Jemen. Het citeert daarbij ook cijfers van IOM volgens welke er in 2019 132.200 migranten Jemen binnenkwamen, grotendeels Ethiopiërs. In de periode 2017 – maart 2020 keerden zo'n 5.400 Somaliërs via een UNHCR-programma terug naar Somalië. UNHCR heeft geen recentere cijfers over terugkeer beschikbaar.²⁸⁰

4.5. Landmijnen

De impact op de burgerbevolking uit zich eveneens in de aanwezige landmijnen en andere resterende oorlogsmunitie (*unexploded ordinance (UXO's)* en *improvised explosive devices (IED's)*) die volgens bronnen sinds 2011 aanwezig zijn.²⁸¹

De Eminent Group of Experts van de UN High Commissioner for Human Rights schrijft in september 2019 dat het gebruik van anti-persoons- en anti-voertuiglandmijnen door de al-Houthi's al geleid heeft tot aanzienlijke schade voor burgers. Volgens de VN-experten is de plaatsing van landmijnen door de al-Houthi's in strijd met het internationaal recht. De experts stelden zelf het plaatsen van landmijnen vast in de provincies Aden, Hodeidah, Lahij en Taiz.²⁸² Ook Mwatana stelde vast dat de al-Houthi's al landmijnen plaatsten in deze provincies.²⁸³ De ngo Landmine and Cluster Munition Monitor schrijft in 2022 dat de al-Houthi's een grootschalige eigen productie hebben van landmijnen en IED's. De ngo merkt in 2022 op dat het geen aanwijzingen heeft dat de Saoedi-geleide coalitie landmijnen gebruikt in Jemen.²⁸⁴

Landmine and Cluster Munition Monitor schrijft in september 2022 dat het geen enkel geval van het plaatsen van nieuwe landmijnen kon bevestigen voor de periode november 2021 – september 2022. In november 2019 verklaarde de organisatie nog dat de al-Houthi's in Jemen gebruik maken van anti-persoons en anti-voertuiglandmijnen in 2018 en 2019. Dit voornamelijk aan de westkust van Jemen nabij de haven van Hodeidah. Daarnaast waren er volgens de ngo ook meldingen van landmijnen die de al-Houthi's plaatsen langs de kust, de grens met Saoedi-Arabië, rond belangrijke steden, langs wegen en om eventuele terugtochten te dekken.²⁸⁵

De *Special Envoy* van de Verenigde Naties verklaarde in juli 2022 voor de VN-Veiligheidsraad dat landmijnen nog steeds leiden tot burgerslachtoffers.²⁸⁶ In mei 2022 berichtte het Norwegian Refugee Council (NRC) al dat het totale aantal burgerslachtoffers afnam sinds het bestand van april 2022, maar dat het aantal slachtoffers van landmijnen en ERW's gelijk bleef.²⁸⁷

²⁷⁹ IDMC, 05/06/2020, p. 2, [url](#)

²⁸⁰ UNHCR, 03/2020, pp. 4 & 18, [url](#); UNHCR, 21/02/2022, pp. 1-2 & 5, [url](#); UNHCR, 30/09/2022, [url](#)

²⁸¹ Landmine and cluster munition Monitor, 06/12/2013, [url](#); HRW, 27/05/2013, [url](#)

²⁸² OHCHR, 09/08/2019, p. 8, [url](#)

²⁸³ Mwatana, 09/2021, p. 276, [url](#)

²⁸⁴ Landmine and cluster munition Monitor, 30/09/2022, [url](#)

²⁸⁵ Landmine and cluster munition Monitor, 21/11/2019, pp. 13-14 & 28, [url](#); Landmine and cluster munition Monitor, 30/09/2022, [url](#)

²⁸⁶ Landmine and cluster munition Monitor, 30/09/2022, [url](#)

²⁸⁷ NRC, 11/05/2022, [url](#)

Landmine and Cluster Munition Monitor telde in 2021 zo'n 455 slachtoffers van landmijnen tegenover 248 in 2019 en 596 in 2018 (geen onderscheid doden en gewonden).²⁸⁸ Daarnaast vermeldt Landmine and Cluster Munition Monitor dat er in 2020 in Jemen 11 dodelijke slachtoffers vielen ten gevolge van clustermunitie.²⁸⁹

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het cijfermateriaal van het Civilian Impact Monitoring Project (CIMP) van de Verenigde Naties over het aantal burgerslachtoffers door landmijnen, UXO's en IED's in Jemen:

Jaar	Totale aantal slachtoffers	Aantal dodelijke slachtoffers
2018 ²⁹⁰	405	180
2019 ²⁹¹	428	Geen gegevens
2020 ²⁹²	248	129
2021 ²⁹³	338	129
Januari – september 2022 ²⁹⁴	Op het moment van schrijven van de COI Focus zijn deze cijfers niet beschikbaar.	

Tabel 4 - CIMP: het aantal burgerslachtoffers van landmijnen, UXO's en IED's in Jemen

In 2019 deden deze incidenten zich volgens CIMP voornamelijk voor in de nabijheid van de frontlijnen van Taiz, Hodeidah, al-Bayda, Sanaa en al-Dhaleh. In 2020 was dit voornamelijk in Bayda, al-Jawf, Hodeidah en Marib en in 2021 voornamelijk in Hodeidah.²⁹⁵

In de wapenstilstandsperiode van april-oktober 2022 registreerde Mwatana 52 landmijnexplosies waarbij minstens 31 burgers gedood en 78 gewond werden. De al-Houthi's zouden verantwoordelijk zijn voor 46 van deze incidenten.²⁹⁶

In de periode 2016 – 2018 is er volgens Landmine and Cluster Munition Monitor 4,05 km² terrein vrijgemaakt van landmijnen en zijn er 14.031 landmijnen vernietigd. In 2019 is er volgens de ngo 3,1 km² terrein landmijnenvrij gemaakt waarbij er 1.536 landmijnen vernietigd zijn.²⁹⁷ In 2020 was dat 2,4 km² met 1.388 vernietigde mijnen en in 2021 4,49 km² met 3.365 mijnen. In 2022 schrijft de organisatie dat er volgens de laatste schatting, van 2017, nog 323 km² ontdaan moet worden van landmijnen, los van een onbekend aantal nieuwe zones met landmijnen.²⁹⁸

In 2020 schrijft de ngo dat er geen duidelijkheid is over de omvang van het totale gebied dat in Jemen besmet is met landmijnen. Zo worden er in sommige gebieden landmijnen gelegd die geen onderdeel zijn van officiële voorraden en komt het voor dat er in gebieden waar landmijnen verwijderd zijn later weer nieuwe gelegd worden. Dit laatste is onder andere het geval in Aden.²⁹⁹

²⁸⁸ Landmine and Cluster Munition Monitor, 21/11/2019, p. 56, [url](#); Landmine and cluster munition Monitor, 12/11/2020, p. 38, [url](#)

²⁸⁹ Landmine and cluster munition Monitor, 15/09/2021, p. 48, [url](#); Landmine and cluster munition Monitor, 17/11/2022, p. 51, [url](#)

²⁹⁰ CIMP, 09/2019, [url](#)

²⁹¹ OCHA, , 02/03/2020, p. 9, [url](#)

²⁹² CIMP, 02/2021, pp. 7 & 10, [url](#); CIMP, 04/2021, p. 6, [url](#); CIMP, 07/2021, p. 6, [url](#)

²⁹³ CIMP, 01/2022, p. 7, [url](#)

²⁹⁴ CIMP, 04/2022, [url](#); CIMP, 07/2022, [url](#); CIMP, 10/2022, [url](#)

²⁹⁵ OCHA, , 02/03/2020, p. 9, [url](#); CIMP, 07/2021, p. 6, [url](#); CIMP, 01/2022, p. 7, [url](#)

²⁹⁶ Mwatana, 07/11/2022, [url](#)

²⁹⁷ Landmine and cluster munition Monitor, 12/11/2020, p. 55, [url](#)

²⁹⁸ Landmine and cluster munition Monitor, 17/11/2022, pp. 40 & 57, [url](#)

²⁹⁹ Landmine and cluster munition Monitor, 21/11/2019, pp. 32 & 37, [url](#); Landmine and cluster munition Monitor, 12/11/2020, p. 30, [url](#)

Samenvatting

In 2012 is Mansour Hadi verkozen als nieuwe president van Jemen maar na vastlopende hervormingen en falend beleid namen de al-Houthi's in september 2014 de hoofdstad Sanaa over. Na een korte eenheidsregering moest Hadi in februari 2015 vluchten naar Saoedi-Arabië.

De al-Houthi's hebben vervolgens hun militaire opmars verdergezet en voerden strijd met verschillende stammen, AQAP en gevechtseenheden die trouw bleven aan Hadi. Het strijdtoneel was verspreid over de regio's, met het brandpunt in de zuidelijke provincies van Jemen.

Op 25 maart 2015 startte een militaire coalitie geleid door Saoedi-Arabië een campagne van luchtbombardementen in Jemen om de al-Houthi's klein te krijgen. Samen met de VAE, die voornamelijk grondtroepen voor de coalitie leverden, slaagde deze erin om de al-Houthi's weg te dringen uit het zuiden van Jemen. In het noordwesten hielden de al-Houthi's evenwel stand.

De VAE richtten vanaf 2015 verschillende gewapende groeperingen op die ze anno 2022 nog steeds ondersteunen en kunnen gebruiken om onrechtstreeks hun belangen veilig te stellen. Daarnaast behouden de VAE een beperkte eigen militaire aanwezigheid in Jemen.

In Aden ontstond er in 2017 de STC als nieuwe vaandeldrager van de Zuidelijke Beweging. De STC nam in augustus 2019 de macht over in Aden en creëerde zo een open conflict met de Jemenitische regering. Na een mislukte vredesovereenkomst riep de STC in april 2020 zelfbestuur uit waarna de gewapende confrontaties opnieuw toenamen. In december 2020 richtten ze een gezamenlijke regering op en in 2022 zetelen ze beide in de PLC, maar beide partijen blijven op gespannen voet met elkaar. Zo veroverde de STC in augustus 2022 de provincie Shabwah op regeringstrouwe troepen.

Aan de westkust van Jemen slaagde Tareq Saleh erin om vanaf 2018 met steun van de VAE een eigen zone te controleren. Tareq Saleh vaart een eigen koers en erkent het gezag van de regering-Hadi niet. In de provincies Hadramawt en Mahra slaagden lokale tribale groepen erin om een eigen autonomie uit te bouwen, los van de regering-Hadi en de STC.

Er vonden verschillende rondes van mislukte vredesgesprekken plaats die gepaard gingen met gedeeltelijke wapenstilstanden, maar op het terrein vinden er tot heden voortdurend gevechten plaats tussen de verschillende strijdende partijen. Een laatste vredesovereenkomst ging in op 2 april 2022 maar is in oktober 2022 niet meer verlengd.

In april 2022 neemt Hadi ontslag ten voordele van de PLC die echter al snel ten prooi valt aan onderlinge twisten en krachteloos lijkt. Militair steunt de PLC op de Saoedi-geleide coalitie en lokale gewapende groepen die in de praktijk vaak hun eigen agenda hebben. Een deel van hen zijn eerder gedreven door een anti-Houthi-agenda dan door trouw aan de regering. De al-Houthi's zijn er ondertussen in geslaagd om in het westen van Jemen hun eigen gebied onder controle te houden.

De voortdurende gevechten tussen de verschillende strijdende partijen en de bombardementen van de Saoedi-geleide coalitie veroorzaakten zware schade aan de Jemenitische infrastructuur en economie. De humanitaire situatie is zeer slecht en tal van bronnen bestempelen het als de ergste humanitaire crisis ter wereld. Er is een groep van 4.3 miljoen IDP's in Jemen al neemt het aantal nieuwe IDP's af sinds de vredesovereenkomst van april 2022. Bij de gevechten en bombardementen vielen er al een groot aantal burgerslachtoffers. In 2020-2021 bleef hun aantal ongeveer gelijk en in 2022 tekent zich een lichte daling af.

Volgens de bronnen maken de verschillende strijdende partijen zich bij de gevechten schuldig aan schendingen van het internationaal humanitair recht. De bombardementen van de Saoedische coalitie zouden een groot aantal burgerslachtoffers maken. De al-Houthi's maken op hun beurt veelvuldig gebruik van landmijnen. Er zijn meldingen dat de al-Houthi's, de Jemenitische regering en de STC zich schuldig maken aan arbitraire detenties en verdwijningen.

Bijlagen

Kaart: Political map of Yemen³⁰⁰

³⁰⁰ Ezilon Maps, s.d., [url](#)

Bibliografie

- Abaad, *Abaad Report: 7,000 Yemenis killed in 2014, Houthis control 70 % of the state army capabilities*, 04/01/2015, <http://www.abaadstudies.org/?p=1837&lang=en> [geraadpleegd 28/04/2015]
- Airwars, *US Forces in Yemen Fatalities and Strikes Map*, 2022, <https://airwars.org/conflict/us-forces-in-yemen> [geraadpleegd 07/11/2022]
- Al-Masdar, *Left without pay, UAE-backed fighters in Yemen's south face precarious future*, 01/02/2020, <https://al-masdaronline.net/national/300> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Al-Masdar, *New AQAP leader pledges allegiance to Al-Zawahiri, vows revenge against America*, 22/03/2020, <https://al-masdaronline.net/national/506> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Al-Masdar, *Parallel militaries: Anatomy of the armed forces fighting Yemen's war*, 03/01/2021, <https://al-masdaronline.net/national/915> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Al-Masdar, *Saudi Arabia considers STC proposal to restart Riyadh Agreement*, 29/05/2020, <https://al-masdaronline.net/national/848> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Al-Masdar, *The Presidential Protection Brigades: Hadi's muscle in the south*, 11/05/2020, <https://al-masdaronline.net/national/771> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Al-Monitor, *Houthis revive Shiite festivals to strengthen grip on north*, 08/08/2021, <https://www.al-monitor.com/originals/2021/08/houthis-revive-shiite-festivals-strengthen-grip-north> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Amnesty International (AI), *Yemen: 'Where is my father?': Detention and disappearance in Huthi-controlled Yemen*, 18/05/2016, <https://www.amnesty.org/download/Documents/MDE3140062016ENGLISH.PDF> [geraadpleegd 11/08/2016]
- Arab Center for Research and Policy Studies, *The Declaration of Self-Rule in South Yemen: Background and Implications*, 04/05/2020, <https://www.dohainstitute.org/en/PoliticalStudies/Pages/The-Declaration-of-Self-Rule-in-South-Yemen-Background-and-Implications.aspx> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Full Dashboard, Yemen, Time period: 01/01/2015 - 21/10/2022*, laatst geraadpleegde update van 21/10/2022, <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard> [geraadpleegd 21/10/2022]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Press release: Yemen war death toll exceeds 90,000 according to new ACLED data for 2015*, 18/06/2019, <https://acleddata.com/2019/06/18/press-release-yemen-war-death-toll-exceeds-90000-according-to-new-aced-data-for-2015/> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Regional overview: Middle East 24-30 April 2021*, 05/05/2021, <https://acleddata.com/2021/05/05/regional-overview-middle-east24-30-april-2021/> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Regional overview: Middle East 11-17 September 2021*, 22/09/2021, <https://acleddata.com/2021/09/22/regional-overview-middle-east11-17-september-2021/> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Regional overview: Middle East 25 September-1 October 2021*, 6/10/2021, <https://acleddata.com/2021/10/06/regional-overview-middle-east25-september-1-october-2021/> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Regional Overview: Middle East 11 December 2021-7 January 2022*, 13/01/2022, <https://acleddata.com/2022/01/13/regional-overview-middle-east-11-december-2021-7-january-2022/> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Research hub: war in Yemen*, 23/09/2021, <https://acleddata.com/research-hub-war-in-yemen/> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Research hub: war in Yemen*, 24/09/2021, <https://acleddata.com/research-hub-war-in-yemen/> [geraadpleegd 24/09/2021]

- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *The myth of stability: infighting and repression in Houthi-controlled territories*, 09/02/2021, <https://acleddata.com/2021/02/09/the-myth-of-stability-infighting-and-repression-in-houthi-controlled-territories/> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *The wartime transformation of Aqap in Yemen*, 14/12/2020, <https://acleddata.com/2020/12/14/the-wartime-transformation-of-aqap-in-yemen/> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Violence in Yemen During the UN-Mediated Truce: April-October 2022*, 14/10/2022, <https://acleddata.com/2022/10/14/violence-in-yemen-during-the-un-mediated-truce-april-october-2022/> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Yemen Mid-Year Update, Diplomatic Efforts Succeed in Subduing the Conflict*, 15/08/2022, <https://acleddata.com/10-conflicts-to-worry-about-in-2022/yemen/mid-year-update/#1644926943076-5c436261-0380584f-3dfe> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Yemen snapshots: 2015-2019*, 18/06/2019, <https://acleddata.com/2019/06/18/yemen-snapshots-2015-2019/> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Yemen's fractured south: Aden, Abyan, and Lahij*, 18/12/2019, <https://acleddata.com/2019/12/18/yemens-fractured-south-aden-abyan-and-lahij/> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Assessment Capacities Project (ACAPS), *Conflict escalation in Marib and potential humanitarian and economic impacts scenario*, 07/2021, https://www.acaps.org/sites/acaps/files/products/files/20210726_acaps_yemen_analysis_hub_marib_scenario.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- Assessment Capacities Project (ACAPS), *The Houthi supervisory system*, 17/06/2020, https://www.acaps.org/sites/acaps/files/products/files/20200617_acaps_yemen_analysis_hub_the_houthi_supervisory_system.pdf [geraadpleegd 23/06/2020]
- Assessment Capacities Project (ACAPS), *Yemen crisis impact overview Key humanitarian developments in 2020 and outlook for 2021*, 10/05/2021, https://www.acaps.org/sites/acaps/files/products/files/20210510_acaps_yah_crisis_impact_overview_0.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- Assessment Capacities Project (ACAPS), *Yemen CrisisInSight: Trends in 2019 & Outlook into 2020*, 13/05/2020, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/20200513_acaps_yemen_analysis_hub_trends_in_2019_outlook_into_2020_0.pdf [geraadpleegd 22/06/2020]
- Assessment Capacities Project (ACAPS), *Yemen Social impact monitoring report: April - June 2021*, 26/08/2021, https://www.acaps.org/sites/acaps/files/products/files/20210826_acaps_yah_simp_april_to_june.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- Assessment Capacities Project (ACAPS), *Yemen The key economic incentives of peace*, 17/05/2022, https://www.acaps.org/sites/acaps/files/slides/files/20220517_acaps_yemen_analysis_hub_key_economic_incentives_of_peace.pdf [geraadpleegd 20/10/2022]
- Behorizon, *Yemen crisis horizon (15 - 21 Jun 2020)*, 16/06/2020, <https://behorizon.org/wp-content/uploads/2020/06/YEMEN-15-21-Jun-2020.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 - Yemen Country Report 2020*, 29/04/2020, <https://www.bti-project.org/en/reports/country-report-YEM.html> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Bertelsmann Stiftung, *BTI 2014 - Yemen Country Report*, 01/2014, <http://www.bti-project.org/reports/country-reports/mena/yem/index.nc> [geraadpleegd 14/11/2014]
- Bloomberg, *Yemen Rebels Hit Mokha Port With Missiles, Drones: Joint Forces*, 11/09/2021, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-09-11/yemen-rebels-hit-mokha-port-with-missiles-drones-joint-forces> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Carnegie Endowment for International Peace (Arrabyee N.), *Rising Extremism in Yemen*, 19/02/2016, <http://carnegieendowment.org/sada/?fa=62832> [geraadpleegd 11/08/2016]

- Carnegie Endowment for International Peace (Nagi A.), *Eastern Yemen's Tribal Model for Containing Conflict*, 31/03/2020, <https://carnegie-mec.org/2020/03/31/eastern-yemen-s-tribal-model-for-containing-conflict-pub-81403> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Carnegie Endowment for international Peace (Nagi A.), *Five Years of Yemen Conflict Yield Muddled Picture for Saudi Coalition*, 31/03/2020, <https://carnegie-mec.org/2020/03/31/five-years-of-yemen-conflict-yield-muddled-picture-for-saudi-coalition-pub-81406> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Carnegie Endowment for International Peace (Nagi A.), *Shuyyukh, Policemen and Supervisors: Yemen's Competing Security Providers*, 27/03/2020, <https://carnegie-mec.org/2020/03/27/shuyyukh-policemen-and-supervisors-yemen-s-competing-security-providers-pub-81385> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Carnegie Endowment for International Peace (Shuja al-Deen M.), *The Houthi-Tribal Conflict in Yemen*, 23/04/2019, <https://carnegieendowment.org/sada/78969> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Carnegie Endowment for International Peace, *Abu Dhabi's Dilemma*, 18/01/2022, <https://carnegie-mec.org/diwan/86206> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Carnegie Endowment for International Peace, *Finally, Some Movement in Yemen?*, 12/04/2022, <https://carnegie-mec.org/diwan/86871> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Carnegie Endowment for International Peace, *The Failure of Diplomacy in Yemen*, 17/10/2022, <https://carnegie-mec.org/diwan/88180> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Carnegie Endowment for International Peace, *Truce or Consequences?*, 08/08/2022, <https://carnegie-mec.org/diwan/87641> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Carnegie Endowment for International Peace, *Yemen's Post-Hybrid Balance: The New Presidential Council*, 09/06/2022, <https://carnegieendowment.org/sada/87301> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Carnegie Endowment, *Divided, Yemen is Falling*, 10/02/2020, <https://carnegie-mec.org/diwan/80980> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Carpo, *Understanding Peace Requirements in Yemen*, 05/03/2019, https://carpo-bonn.org/wp-content/uploads/2022/01/carpo_policy_report_06_2019.pdf [geraadpleegd 14/10/2022]
- Center for Applied Research in Partnership with the Orient (CARPO), *Local Security Governance in Yemen in Times of War The Cases of al-Hudayda, Ta'iz and Aden*, 15/04/2021, <https://carpo-bonn.org/wp-content/uploads/2022/05/YPC-CARPO-Local-Security-Governance-in-Yemen-in-Times-of-War-final.pdf> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Chatham House, *Yemen: Key Players and Prospects for Peace*, 18/11/2015, https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/events/2015-11-07-yemen-key-players-prospects-peace-meeting-summary_4.pdf [geraadpleegd 04/07/2016]
- Chatham House, *Yemen: Stemming the Rise of a Chaos State*, 25/05/2016, <https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/publications/research/2016-05-25-yemen-stemming-rise-of-chaos-state-salisbury.pdf> [geraadpleegd 04/07/2016]
- Civilian Impact Monitoring Project (CIMP), *2020 Annual Report*, 02/2021, <https://civilianimpactmonitoring.org/onewebmedia/2020%20CIMP%20Annual%20Report.pdf> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Civilian Impact Monitoring Project (CIMP), *CIMP quarterly report Q1: January - March 2021*, 04/2021, https://civilianimpactmonitoring.org/onewebmedia/CIMP%20Quarterly%20Report_2021_Q1.pdf
- Civilian Impact Monitoring Project (CIMP), *CIMP quarterly report Q1 2022: January - March 2022*, 04/2022, https://civilianimpactmonitoring.org/onewebmedia/CIMP%20Quarterly%20Report_2022_Q1.pdf [geraadpleegd 20/10/2022]
- Civilian Impact Monitoring Project (CIMP), *CIMP quarterly report Q1 2022: April - June 2022*, 07/2022, https://civilianimpactmonitoring.org/onewebmedia/CIMP%20Quarterly%20Report_2022_Q2.pdf [geraadpleegd 20/10/2022]

Civilian Impact Monitoring Project (CIMP), *CIMP quarterly report Q3 2022: July - September 2022*, 10/2022, https://civilianimpactmonitoring.org/onewebmedia/CIMP%20Quarterly%20Report_2022_Q3.pdf [geraadpleegd 20/10/2022]

Civilian Impact Monitoring Project (CIMP), *CIMP Quarterly Report, Q2: April - June 2021*, 07/2021, https://civilianimpactmonitoring.org/onewebmedia/CIMP%20Quarterly%20Report_2021_Q2.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]

Civilian Impact Monitoring Project (CIMP), *Civilian impact incidents and civilian casualties per month, 2022*, <https://civilianimpactmonitoring.org/> [geraadpleegd 07/11/2022]

Civilian Impact Monitoring Project (CIMP), *Civilian Impact Monitoring Project 2021 Annual Report 1 January - 31 December 2021*, 01/2022, <https://civilianimpactmonitoring.org/onewebmedia/2021%20CIMP%20Annual%20Report.pdf> [geraadpleegd 20/10/2022]

Combatting Terrorism Center (CTC) (Coombs C.L), *Yemen's use of militias to maintain stability in Abyan province*, in *CTC Sentinel*, 20/03/2013, <http://www.ctc.usma.edu/posts/yemens-use-of-militias-to-maintain-stability-in-abyan-province> [geraadpleegd op 27/6/06/2013]

Combatting Terrorism Center (CTC) (Swift C.), *Arc of Convergence: AQAP, Ansar al-sharia and the struggle for Yemen*, in *CTC Sentinel*, 21/6/2012, www.ctc.usma.edu/posts/arc-of-convergence-aqap-ansar... [geraadpleegd op 04/07/2013]

Combatting Terrorism Center (CTC) Sentinel (Kendall E.), *Twenty Years After 9/11: The Jihadi Threat in the Arabian Peninsula*, 09/2021, <https://ctc.usma.edu/twenty-years-after-9-11-the-jihadi-threat-in-the-arabian-peninsula/> [geraadpleegd 24/09/2021]

Combatting Terrorism Center (CTC) Sentinel (Schmitz C.), *Understanding the Role of Tribes in Yemen*, 10/2011, <https://ctc.usma.edu/understanding-the-role-of-tribes-in-yemen/> [geraadpleegd 20/06/2020]

Combatting Terrorism Center (CTC) Sentinel, *Al-Qa`ida and the Islamic State Benefit as Yemen War Drags On*, 19/01/2016, <https://www.ctc.usma.edu/posts/al-qaida-and-the-islamic-state-benefit-as-yemen-war-drags-on> [geraadpleegd 11/08/2016]

Congressional Research Service, *Congress and the War in Yemen: Oversight and Legislation 2015-2020*, 19/06/2020, <https://fas.org/sqp/crs/mideast/R45046.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]

Congressional Research Service, *Yemen: Civil War and Regional Intervention*, 21/03/2021, <https://sgp.fas.org/crs/mideast/R43960.pdf> [geraadpleegd 24/09/2021]

Counterterrorism Project, *Muslim brotherhood in Yemen*, 04/2019, https://www.counterextremism.com/sites/default/files/mb_pdf/MB%20Branch_Yemen_050219_0.pdf [geraadpleegd 22/06/2020]

Critical Threats (Gordon S.), *Tribal militias in Yemen: al Bayda and Shabwah*, 07/02/2013, <http://www.criticalthreats.org/yemen/gordon-tribal-militias-yemen-al-bayda-and-shabwah-february-7-2013> [geraadpleegd op 27/06/2013]

Critical Threats, *2015 Saudi-led intervention in Yemen: order of battle*, 23/04/2015, <http://www.criticalthreats.org/yemen/caris-saudi-intervention-order-battle-april-23-2015> [geraadpleegd 28/04/2015]

Critical Threats, *Abyani tribes and al Qaeda in the Arabian Peninsula in Yemen*, 25/7/2012, www.criticalthreats.org/print/4743 [geraadpleegd op 04/07/2013]

Critical Threats, *Challenging the Yemeni State: ISIS in Aden and al Mukalla*, 09/06/2016, <http://www.criticalthreats.org/yemen/zimmerman-diamond-challenging-yemeni-state-isis-in-aden-al-mukalla-june-9-2016> [geraadpleegd 11/08/2016]

Critical Threats, *Gulf of Aden Security Review*, 15/08/2016, <http://www.criticalthreats.org/yemen/gulf-aden-security-review> [geraadpleegd 18/08/2016]

Critical Threats, *Gulf of Aden security Review*, s.d, <http://www.criticalthreats.org/yemen/gulf-aden-security-review> [geraadpleegd op 11/06/2013]

- Critical Threats, *ISIS in Yemen: Fueling the Sectarian Fire*, 20/03/2015, <http://www.criticalthreats.org/yemen/knutsen-isis-yemen-fueling-sectarian-fire-march-20-2015> [geraadpleegd 28/04/2015]
- Critical Threats, *Warning: AQAP's Looming Threat in Yemen*, 14/08/2014, <http://www.criticalthreats.org/yemen/knutsen-zimmerman-warning-aqap-looming-threat-yemen-august-14-2014> [geraadpleegd 14/11/2014]
- Deeproot (al-Hamdani R.), *The Tribal Dimension: The Role of Yemeni Tribes in Conflict Mediation*, 15/12/2019, https://docs.wixstatic.com/uqd/df2b40_36954160237f44b59b651d3e703ca66e.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- Euro-Mediterranean Human Rights Monitor, *Yemen: Government and Transitional Council unite in suppressing protesters*, 19/09/2021, <https://euromedmonitor.org/en/article/4631/Yemen:-Government-and-Transitional-Council-unite-in-suppressing-protesters> [geraadpleegd 24/09/2021]
- European Council on Foreign Relations, *Yemen: Why the Riyadh Agreement is collapsing*, 03/02/2020, https://www.ecfr.eu/article/commentary_yemen_why_the_riyadh_agreement_is_collapsing [geraadpleegd 06/02/2020]
- European Union Institute for Security Studies, *Beyond Yemen's militiads*, 21/04/2020, <https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief%20%20Yemen.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Ezilon Maps, *Political map of Yemen*, s.d., <https://www.ezilon.com/maps/asia/yemen-maps.html> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Fanack, *Understanding the Balance of Power in Yemen*, 19/06/2019, <https://fanack.com/yemen/history-past-to-present/understanding-balance-of-power-in-yemen/> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Food and Agriculture Organization of the United Nations, *Early Warning Early Action Report on Food Security and Agriculture, Januari-March 2020*, 01/2020, <http://www.fao.org/3/ca7557en/ca7557en.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Foundation for Defense of Democracies (FDD) (Roggio B.), *29 dead in 8 days as US puts Yemen drone war in overdrive*, 5/9/2012, www.defenddemocracy.org/media-hit/29-dead-in-8-days-as-us [geraadpleegd op 17/06/2013]
- Foundation for the Defense of Democracies (FDD) (Roggio B.), *US drones kill AQAP Commander, 5 fighters in Northern Yemen*, in *The Long War Journal*, 9/6/2013, <http://www.defenddemocracy.org/media-hit/us-drones-kill-aqap-commander-5-fighters-in-northern-yemen/> [geraadpleegd op 27/06/2013]
- Foundation for the Defense of Democracies (FDD) (Roggio B.), *Debate aside, number of drone strikes drops sharply*, 22/05/2013, <http://www.defenddemocracy.org/media-hit/debate-aside-number-of-drone-strikes-drops-sharply/> [geraadpleegd op 17/06/2013]
- German Institute of Global and Area Studies (GIGA) (Heibach J.), *The Future of South Yemen and the Southern Transitional Council*, 03/2021, https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/72144/ssoar-2021-heibach-The_Future_of_South_Yemen.pdf?sequence=1&isAllowed=y&lnkname=ssoar-2021-heibach-The_Future_of_South_Yemen.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- Human Rights Watch (HRW), *A Wedding That Became a Funeral*, 20/02/2014, <http://www.hrw.org/reports/2014/02/19/wedding-became-funeral> [geraadpleegd 18/11/2014]
- Human Rights Watch (HRW), *Between a Drone and Al-Qaeda*, 22/10/2013, <http://www.hrw.org/reports/2013/10/22/between-drone-and-al-qaeda> [geraadpleegd 14/11/2014]
- Human Rights Watch (HRW), *Q & A on The Conflict in Yemen and International Law*, 07/04/2015, <http://www.hrw.org/news/2015/04/06/q-conflict-yemen-and-international-law> [geraadpleegd 28/04/2015]
- Human Rights Watch (HRW), *Yemen Events of 2019*, 14/01/2020, <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/yemen> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Human Rights Watch (HRW), *Yemen: investigate, respond to Landmine use reports*, 27/05/2013, <http://www.hrw.org/news/2013/05/27/yemen-investigate-respond-landmine-use-reports> [geraadpleegd op 17/06/2013]

Humanity & Inclusion, *Death Sentence to Civilians: The Long-Term Impact of Explosive Weapons in Populated Areas in Yemen*, 12/06/2020, https://blog.hi.org/wp-content/uploads/2020/06/Study2020_Rapport-YEMEN-EWIPA_EN_Web.pdf [geraadpleegd 22/06/2020]

Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Yemen's crisis in numbers*, 01/05/2015, <http://www.irinnews.org/report/101441/yemen-s-crisis-in-numbers> [geraadpleegd 04/05/2015]

Internal Displacement Monitoring Center (IDMC), *Country Information, Yemen*, s.d., <https://www.internal-displacement.org/countries/yemen> [geraadpleegd 24/09/2021]

Internal Displacement Monitoring Center (IDMC), *Even if they reopened the airports: barriers to cross-border movement expose Yemenis to repeated internal displacement*, 17/04/2020, <https://www.internal-displacement.org/sites/default/files/publications/documents/202004-yemen-cross-border-report.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]

Internal Displacement Monitoring Center (IDMC), *The truce in Yemen: opportunities and challenges for IDPs*, 07/2022, <https://www.internal-displacement.org/expert-opinion/the-truce-in-yemen-opportunities-and-challenges-for-idps> [geraadpleegd 20/10/2022]

Internal Displacement Monitoring Center (IDMC), *Yemen: resolving displacement essential for long-term peace and stability*, 18/09/2014, <http://www.internal-displacement.org/assets/library/Middle-East/Yemen/pdf/201409-me-yemen-overview-en.pdf> [geraadpleegd 17/11/2014]

Internal Displacement Monitoring Center (IDMC), *Yemen: the implications of forced immobility*, 05/06/2020, <https://www.internal-displacement.org/sites/default/files/publications/documents/202006-yemen-policy-paper.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]

International Crisis Group (ICG), *A Moment of Truth for Yemen's Truce*, 30/09/2022, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/moment-truth-yemens-truce> [geraadpleegd 20/10/2022]

International Crisis Group (ICG), *After Aden: Navigating Yemen's New Political Landscape*, 30/08/2019, <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/b071-after-aden.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]

International Crisis Group (ICG), *Behind the Yemen Truce and Presidential Council Announcements*, 08/04/2022, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/behind-yemen-truce-and-presidential-council-announcements> [geraadpleegd 20/10/2022]

International Crisis Group (ICG), *Breaking A Renewed Conflict Cycle in Yemen*, 24/01/2020, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/breaking-renewed-conflict-cycle-yemen> [geraadpleegd 22/06/2020]

International Crisis Group (ICG), *Breaking Point? Yemen's Southern Question*, in: *Middle East N° 114*, 20/10/2011, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/breaking-point-yemen-s-southern-question>, [geraadpleegd op 04/07/2013]

International Crisis Group (ICG), *Ending the Yemen Quagmire: Lessons for Washington from Four Years of War*, 15/04/2019, [https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/003-ending-the-yemen-quagmire%20\(2\).pdf](https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/003-ending-the-yemen-quagmire%20(2).pdf) [geraadpleegd 22/06/2020]

International Crisis Group (ICG), *Rethinking Peace in Yemen*, 02/07/2020, <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/216-rethinking-peace-in-yemen.pdf> [geraadpleegd 03/07/2020]

International Crisis Group (ICG), *The Huthis: From Saada to Sanaa*, 10/06/2014, <http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Iran%20Gulf/Yemen/154-the-huthis-from-saada-to-sanaa> [geraadpleegd 14/11/2014]

International Crisis Group (ICG), *Yemen at War*, 27/03/2015, <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Iran%20Gulf/Yemen/b045-yemen-at-war.pdf> [geraadpleegd 28/04/2015]

International Crisis Group (ICG), *Yemen, August 2021*, 09/2021, <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/september-alerts-and-august-trends-2021#yemen> [geraadpleegd 24/09/2021]

- Middle East Eye, *'Saleh was everything': Yemeni ex-president's party divided two years after his death*, 04/12/2019, <https://www.middleeasteye.net/news/party-former-yemeni-president-deeply-divided-two-years-after-his-death> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Middle East Eye, *UN report elevates al-Qaeda as top long-term global threat*, 21/07/2022, <https://www.middleeasteye.net/news/un-report-pegs-al-qaeda-top-long-term-global-threat> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Middle East Eye, *Yemen war: Islah's political survival hangs in the balance*, 26/08/2022, <https://www.middleeasteye.net/opinion/yemen-war-islahs-political-survival-hangs-balance> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Middle East Eye, *Yemen: Diplomats push for extension of truce as deadline nears*, 29/07/2022, <https://www.middleeasteye.net/news/diplomats-push-extension-yemen-truce-deadline-nears> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Middle East Eye, *Yemen: Residents return to Hodeidah as pro-UAE forces leave districts to Houthis*
- Middle East Eye, *Yemen's STC separatists expel northerners from Socotra following takeover*, 25/06/2020, <https://www.middleeasteye.net/news/yemen-socotra-saudi-arabia-stc-expel-northerners> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Middle East Eye, *Yemen: Residents return to Hodeidah as pro-UAE forces leave districts to Houthis*, 17/11/2021, <https://www.middleeasteye.net/news/yemen-hodeidah-residents-return-pro-uae-forces-withdraw-houthis> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Middle East Institute, *A fight for survival in a new landscape: Can Yemen's GPC recover after Saleh?*, 04/02/2020, <https://www.mei.edu/publications/fight-survival-new-landscape-can-yemens-gpc-recover-after-saleh> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Middle East Institute, *President Hadi and the future of legitimacy in Yemen*, 14/05/2020, <https://www.mei.edu/publications/president-hadi-and-future-legitimacy-yemen> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Middle East News, *Yemen ceasefire ends without extension as UN envoy urges calm*, 02/10/2022, <https://www.middleeasteye.net/news/yemen-ceasefire-ends-no-agreement-extend-un> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Middle East News, *Yemen: STC forces take advantage of Houthi truce to turn fire on al-Qaeda*, 22/09/2022, <https://www.middleeasteye.net/news/yemen-abyan-stc-forces-qaeda-houthi-truce> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Military Times, *Trump vetoes measure to end US involvement in Yemen war*, 16/04/2019, <https://www.militarytimes.com/news/pentagon-congress/2019/04/17/trump-vetoes-measure-to-end-us-involvement-in-yemen-war/> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Ministry of Planning and International Cooperation - Yemen, *Yemen Socio-Economic Update, Issue 60 - May 2021*, 09/09/2021, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/YSEU%2060-English%20version.pdf> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Ministerie van Buitenlandse Zaken – Nederland, *Thematisch ambtsbericht veiligheidssituatie in Jemen van juli 2019*, 11/07/2019, <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/ambtsberichten/2019/07/12/thematisch-ambtsbericht-veiligheidssituatie-in-jemen-van-juli-2019/Thematisch+Ambtsbericht+Veiligheidssituatie+Jemen+juli+2019.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Mwatana, *A Country Falling Apart, Human Rights Situation in Yemen 2021*, 11/11/2022, <https://mwatana.org/wp-content/uploads/2022/11/Annual-Report-2021-En.pdf> [geraadpleegd 11/11/2022]
- Mwatana, *Arbitrary Detention, Enforced Disappearance and Torture Committed by All Warring Parties in Yemen between May 2016 and April 2020*, 30/06/2020, <https://mwatana.org/wp-content/uploads/2020/06/In-the-Darkness.pdf> [geraadpleegd 30/06/2020]
- Mwatana, *Starvation Makers, The use of starvation by warring parties in Yemen*, 09/2021, <https://mwatana.org/wp-content/uploads/2021/09/Starvation-Makers-2021-En.pdf> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Mwatana, *Violations and Abuses against Civilians during Yemen's Truce*, 07/11/2022, <https://mwatana.org/en/yemens-truce/> [geraadpleegd 07/11/2022]

- New America, *Drone Wars Yemen: Analysis*, s.d., <http://securitydata.newamerica.net/drones/yemen/analysis> [geraadpleegd 22/06/2020]
- New America, *The War in Yemen*, 2022, <https://www.newamerica.org/international-security/reports/americas-counterterrorism-wars/the-war-in-yemen/> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Norwegian Refugee Council (NRC), *Yemen: Civilian casualties halved since the start of the truce*, 11/05/2022, <https://www.nrc.no/news/2022/may/yemen-civilian-casualties-halved-since-the-start-of-the-truce/> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Oasis (Ardemagni E.), *Framing Yemen's Zaydi Shi'a*, 28/07/2019, <https://www.oasiscenter.eu/en/framing-yemen-s-zaydi-shi-a> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Oxford Research Group, *The Hadramawt strategic thinking group*, 10/07/2019, <https://www.oxfordresearchgroup.org.uk/Handlers/Download.ashx?IDMF=1b565532-7125-4997-83fa-7da052cd3cf8> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Perspectives on terrorism (Kendall E.), *The Failing Islamic State Within The Failed State of Yemen*, Volume 13, Issue 1, 02/2019, <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/customsites/perspectives-on-terrorism/2019/issue-1/kendall.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Political Geography Now, *Yemen Control Map & Report: Houthis Expand in South - September 2021*, 28/09/2021, <https://members.polgeonow.com/2021/09/yemen-map-of-houthi-control-separatists.html?zx=104df6d1925290d8> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Safeguarding Health in Conflict, *No respite: Violence against Health Care in Conflict*, 24/05/2021, <https://www.safeguardinghealth.org/sites/shcc/files/SHCC%202021%20Report%20No%20respite%20Violence%20against%20health%20care%20in%20conflict.pdf> [geraadpleegd 24/09/2021]
- SAM, *Annual summary of the human rights situation in Yemen during 2021*, 12/01/2022, <https://samrl.org/pdf/en/AnnualReport2021.pdf> [geraadpleegd 20/10/2022]
- SAM, *Barriers of Fear and Misleading Discourse*, 28/02/2022, <https://samrl.org/en/BarriersofFearEN.pdf> [geraadpleegd 20/10/2022]
- SAM, *The Big Collapse*, 22/09/2021, <https://samrl.org/pdf/en/TheBigCollapseEN.pdf> [geraadpleegd 24/09/2021]
- SAM, *The Long Absence*, 30/08/2021, <https://samrl.org/pdf/en/longabsenceEN.pdf> [geraadpleegd 24/09/2021]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *A Decade After the Uprising – The Yemen Review, March-April 2021*, 07/05/2021, https://sanaacenter.org/files/TYR_March_April_2021_en.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *A Grave Road Ahead, The Yemen Review, May 2020*, 02/06/2020, https://sanaacenter.org/files/TYR_May_2020_en.pdf [geraadpleegd 22/06/2020]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *Defeat in Shabwa Forces Islah to Reckon With New Political Reality*, 18/08/2022, <https://sanaacenter.org/publications/analysis/18497> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *Eye on the East – The Yemen Review, June 2021*, 14/07/2021, https://sanaacenter.org/files/TYR_June_2021_en.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *Five Years Since Decisive Storm – The Yemen Review, March 2020*, 01/04/2020, <https://sanaacenter.org/publications/the-yemen-review/9518> [geraadpleegd 22/06/2020]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *Foreign actors in Yemen: the history, the politics and the future*, 31/01/2021, https://sanaacenter.org/files/The_History_the_Politics_and_the_Future_en.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *Houthis Target Southern Ports – The Yemen Review, October 2022*, 14/11/2022, <https://sanaacenter.org/the-yemen-review/october-2022/19003> [geraadpleegd 14/11/2022]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *New Fronts in the Economic War – The Yemen Review, August 2021*, 10/09/2021, https://sanaacenter.org/files/TYR_August_2021_en.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- Sanaa Center For Strategic Studies, *Presidential Council Replaces Hadi*, 03/05/2022, <https://sanaacenter.org/the-yemen-review/april-2022/17707> [geraadpleegd 20/10/2022]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *Showdown in Shabwa Shakes Government – The Yemen Review, August 2022*, 08/09/2022, <https://sanaacenter.org/the-yemen-review/august-2022/18642> [geraadpleegd 20/10/2022]

- Sanaa Center for Strategic Studies, *Starvation, Diplomacy and Ruthless Friends: The Yemen Annual Review 2018*, 22/01/2019, http://sanaacenter.org/files/TYR_Annual_2018_en.pdf [geraadpleegd 22/06/2020]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *Taiz: a hotbed of irregular militias*, 14/08/2021, https://sanaacenter.org/files/Taiz_A_Hotbed_of_Irregular_Militias_En.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *The View from Sana'a – The Yemen Review, Summer Edition, July 2021*, 05/08/2021, https://sanaacenter.org/files/TYR_July_2021_en.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *The War Over Aid – The Yemen Review, January/February 2020*, 29/02/2020, http://sanaacenter.org/files/TYR_February_2020_en.pdf [geraadpleegd 22/06/2020]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *The Yemen Review, 2019 Annual Edition, War's Elusive End*, 30/01/2020, https://sanaacenter.org/files/TYR_Annual_2019_en.pdf [geraadpleegd 22/06/2020]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *Truce Expires as Internal Divisions Deepen*, 17/10/2022, https://sanaacenter.org/files/TYR_September_2022_en.pdf [geraadpleegd 20/10/2022]
- Sanaa Center for Strategic Studies, *War and Pandemic – The Yemen Review, April 2020*, 05/05/2020, https://sanaacenter.org/files/TYR_April_2020_en.pdf [geraadpleegd 22/06/2020]
- The Arab Weekly, *Yemen's STC thwarts Muslim Brotherhood's plans in Socotra*, 20/06/2020, <https://theArabweekly.com/yemens-stc-thwarts-muslim-brotherhoods-plans-socotra> [geraadpleegd 22/06/2020]
- The Atlantic, *The Gulf Country That Will Shape the Future of Yemen*, 22/09/2018, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2018/09/yemen-mukalla-uae-al-qaeda/570943/> [geraadpleegd 22/06/2020]
- The Bureau of Investigative Journalism, *Yemen: Reported US covert actions 2019*, 2020, <https://www.thebureauinvestigates.com/drone-war/data/yemen-reported-us-covert-actions-2019#strike-logs> [geraadpleegd 22/06/2020]
- The Bureau of Investigative Journalism, *Yemen: Reported US covert actions 2016*, 2017, <https://www.thebureauinvestigates.com/drone-war/data/yemen-reported-us-covert-actions-2016> [geraadpleegd 22/06/2020]
- The Bureau of Investigative Journalism, *Yemen: Reported US covert actions 2017*, 2018, <https://www.thebureauinvestigates.com/drone-war/data/yemen-reported-us-covert-actions-2017> [geraadpleegd 22/06/2020]
- The Bureau of Investigative Journalism, *Yemen: Reported US covert actions 2018*, 2019, <https://www.thebureauinvestigates.com/drone-war/data/yemen-reported-us-covert-actions-2018#strike-logs> [geraadpleegd 22/06/2020]
- The Defense Post, *ISIS revival in Aden further complicates war in Yemen's south*, 03/09/2019, <https://www.thedefensepost.com/2019/09/03/yemen-islamic-state-aden/> [geraadpleegd 22/06/2020]
- The Guardian, *America is likely complicit in war crimes in Yemen. It's time to hold the US to account*, 03/10/2019, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/oct/03/yemen-airstrikes-saudi-arabia-mbs-us> [geraadpleegd 22/06/2020]
- The Guardian, *Yemenis suffer from lack of food, power and medical aid as battles rage on*, 01/05/2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/may/01/yemen-people-suffer-lack-food-power-medical-aid-battles-rage-on> [geraadpleegd 04/05/2015]
- The Medialine, *Saudi Arabia Looks for Yemen Exit Strategy*, 09/06/2020, <https://themedialine.org/by-region/saudi-arabia-looks-for-yemen-exit-strategy/> [geraadpleegd 22/06/2020]
- The National, *Al Qaeda shows signs of resurgence in Yemen*, 10/04/2021, <https://www.thenationalnews.com/mena/al-qaeda-shows-signs-of-resurgence-in-yemen-1.1200037> [geraadpleegd 24/09/2021]
- The National, *Yemen's STC force captures Al Qaeda-linked cell responsible for deadly attacks against troops*, 14/07/2021, <https://www.thenationalnews.com/gulf-news/yemen-s-stc-force-captures-al-qaeda-linked-cell-responsible-for-deadly-attacks-against-troops-1.1240567> [geraadpleegd 24/07/2021]

- The Washington Institute, *AQAP in South Yemen: Past and Present*, 30/09/2019, <https://www.washingtoninstitute.org/fikraforum/view/aqap-in-south-yemen-past-and-present> [geraadpleegd 22/06/2020]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *2019 Yemen Country Report*, 03/2020, <http://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20Yemen%202019%20Annual%20Report%20-%20March%202020.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Needs mount as conflict in Yemen rages on*, 01/04/2022, <https://reporting.unhcr.org/needs-mount-as-conflict-in-Yemen-rages-on> [geraadpleegd 20/10/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Operational Data Portal, Refugee Situation Yemen*, 30/09/2022, <https://data.unhcr.org/en/country/yem> [geraadpleegd 20/10/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR position on returns to Yemen*, 08/04/2015, <http://www.refworld.org/docid/5523fdf84.html> [geraadpleegd 28/04/2015]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR Yemen | 2022 strategy and action plan*, 21/02/2022, <https://reliefweb.int/attachments/0d1a56f6-7dbc-3378-b041-29bc318f06b5/UNHCR%20Yemen%202022%20Strategy%20and%20Action%20Plan.pdf> [geraadpleegd 20/10/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR Yemen: IDPs Protection Monitoring Update (1 Jan 2022 - 31 Oct 2022)*, 15/11/2022, <https://reliefweb.int/report/yemen/unhcr-yemen-idps-protection-monitoring-update-1-jan-2022-31-oct-2022> [geraadpleegd 20/11/2022]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Yemen Fact Sheet, September 2021*, 30/09/2021, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNHCR%20Yemen%20Country%20Factsheet%20-%20September%202021%20%281%29.pdf> [geraadpleegd 30/09/2021]
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Yemen: 2019 Humanitarian Needs Overview*, 14/02/2019, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2019_Yemen_HNO_FINAL.pdf [geraadpleegd 22/06/2020]
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Protection Cluster Yemen, Civilian impact monitoring project, 2019 Annual report*, 02/03/2020, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Civilian%20Impact%20Monitoring%20Report%20-%202019%20Annual%20Report%20-%201%20January%20-%2031%20December%202019.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Protection Cluster Yemen, Civilian impact monitoring project, 2020 Annual report*, 02/2021, <https://civilianimpactmonitoring.org/onewebmedia/2020%20CIMP%20Annual%20Report.pdf> [geraadpleegd 24/09/2021]
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Yemen Humanitarian Update - Issue 8 / August 2021*, 05/09/2021, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Humanitarian%20Update_2021%20%2308_v3.1.pdf [geraadpleegd 24/09/2021]
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Yemen Humanitarian Update - Issue 9 / September 2021*, 03/10/2021, <https://reliefweb.int/report/yemen/yemen-humanitarian-update-issue-9-september-2021-enar> [geraadpleegd 03/10/2021]
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Yemen Humanitarian Needs Overview 2022*, 19/04/2022, https://reliefweb.int/attachments/41763028-2b21-3172-ab7f-64f7ae908e57/Yemen_HNO_2022%20-%20Final%20Version%20%281%29.pdf [geraadpleegd 20/10/2022]
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Humanitarian Response Snapshot January - April 2022*, 06/06/2022, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/2022_jan_apr_yemen_humanitarian_response-011.pdf [geraadpleegd 20/10/2022]

- United Nations Security Council, *Letter dated 22 January 2016 from the Panel of Experts on Yemen established pursuant to Security Council resolution 2140 (2014) addressed to the President of the Security Council*, 26/01/2016, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2016_73.pdf [geraadpleegd 11/08/2016]
- United Nations, Office of the Commissioner for Human Rights (OHCHR), *OHCHR deeply concerned at the recent surge in civilian casualties in Yemen*, 21/12/2017, <https://osesgy.unmissions.org/ohchr-deeply-concerned-recent-surge-civilian-casualties-yemen> [geraadpleegd 22/06/2020]
- United Nations, Office of the Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Situation of human rights in Yemen, including violations and abuses since September 2014, Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights containing the findings of the Group of Independent Eminent International and Regional Experts and a summary of technical assistance provided by the Office of the High Commissioner to the National Commission of Inquiry*, 17/08/2018, https://www.ohchr.org/Documents/Countries/YE/A_HRC_39_43_EN.docx [geraadpleegd 22/06/2020]
- United Nations, Office of the Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Situation of human rights in Yemen, including violations and abuses since September 2014, Report of the Group of Eminent International and Regional Experts as submitted to the United Nations High Commissioner for Human Rights*, 09/08/2019, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G19/240/87/PDF/G1924087.pdf?OpenElement> [geraadpleegd 22/06/2020]
- United Nations, Office of the Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Situation of human rights in Yemen, including violations and abuses since September 2014 Report of the detailed findings of the Group of Eminent International and Regional Experts on Yemen*, 03/09/2019, https://yemen.un.org/sites/default/files/2019-10/A_HRC_42_CRP_1.PDF [geraadpleegd 22/06/2020]
- United Nations, Office of the Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Situation of human rights in Yemen, including violations and abuses since September 2014, Report of the Group of Eminent International and Regional Experts on Yemen*, 13/09/2021, https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session48/Documents/A_HRC_48_20_AdvanceEditedVersion.docx [geraadpleegd 24/09/2021]
- United Nations, Office of the Special Envoy of the Secretary-General for Yemen, *United Nations initiative for a two-month truce*, 02/04/2022, <https://osesgy.unmissions.org/united-nations-initiative-two-month-truce-0> [geraadpleegd 20/10/2022]
- United States Department of State (USDOS), *2011 Country Reports on Human Rights Practices – Yemen*, 24/5/2012, www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/refworld/rwmain?page=printdoc&docid [geraadpleegd op 05/07/2013]
- United States Department of State (USDOS), *2016 Country Reports on Human Rights Practices – Yemen*, 25/04/2016, <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2015&dclid=252955> [geraadpleegd 11/08/2016]
- United States Department of State (USDOS), *2019 Country Reports on Human Rights Practices – Yemen*, 11/03/2020, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/03/YEMEN-2019-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> [geraadpleegd 22/06/2020]
- United States Department of State (USDOS), *2020 Country Reports on Human Rights Practices – Yemen*, 30/03/2021, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/YEMEN-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> [geraadpleegd 24/09/2021]
- United States Department of State (USDOS), *2022 Country Reports on Human Rights Practices – Yemen*, 12/04/2022, <https://www.state.gov/reports/2021-country-reports-on-human-rights-practices/yemen/> [geraadpleegd 20/10/2022]
- War Child UK, *Being kept behind: the impact of conflict on the education of Yemen children*, 23/05/2019, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/War_Child_UK_Yemen_Report_Being_Kept_Behind_FINAL.pdf [geraadpleegd 22/06/2020]
- World Food Programme, *WFP Yemen Situation Report #8*, 19/09/2021, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/08%202021%20WFP%20Yemen%20External%20Situation%20Report%20August.pdf> [geraadpleegd 24/09/2021]

World Health Organisation (WHO), *Yemen: Health Cluster Bulletin, May & June 2021*, 25/09/2021,
https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/yemen_health_cluster_bulletin_-_may_june_2021.pdf
[geraadpleegd 25/09/2021]

Xianhua, *Pro-gov't forces clash with Houthis in Yemen's Hodeidah, 10 killed*, 16/08/2021,
http://www.xinhuanet.com/english/2021-08/16/c_1310128839.htm [geraadpleegd 24/09/2021]

Yemen Data Project, *Yemen Data Project*, s.d., <https://www.yemendataproject.org/index.html> [geraadpleegd
20/10/2022]

Yemen Polling Center, *Research Debrief, (Human) Insecurity in a Fragmented State*, 03/2020,
http://yemenpolling.org/Projects-en/ICSP_EU_HumanSecurityFragmentedState_2020Mar18.pdf [geraadpleegd
22/06/2020]

Yemen Times, *Drone presence increases, civilians die in recent strike*, 6/9/2012,
www.yementimes.com/en/1605/report/1363/Drone-presence-increases [geraadpleegd op 05/07/2013]